

Version 4

SKOLVERKET OCH
TRANSPORTSTYRELSEN

FÖRARUTBILDNING INOM
GYMNASIEUTBILDNING OCH
KOMMUNAL VUXENUTBILDNING

Ett myndighetsövergripande stödmaterial

Mars 2021
Skolverkets Dnr: 2021:591
Transportstyrelsen Dnr: TSFF 2021/1210

Förord

I detta stödmaterial finns stöd och information om förarutbildning inom gymnasieutbildning (gymnasieskolan, introduktionsprogram och gymnasiesärskolan) och kommunal vuxenutbildning.

Skolverket och Transportstyrelsen får återkommande frågor från lärare och skolledare som berör förarutbildning inom gymnasieutbildning och kommunal vuxenutbildning. Intentionen med detta stödmaterial är att stödja skolorna och utbildningsanordnarna där förarutbildning sker.

Syftet med stödmaterialiet är att tydliggöra regelverken runt förarutbildning inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning utifrån skolledarens, lärarens, yrkeslärarens, förarprövarens och YKB-utbildningsrapportörens perspektiv med eleven som utgångspunkt. Vidare är syftet att beskriva på ett tydligt, enkelt och sammanhållet sätt hur de olika regelverken som reglerar förarutbildning kompletterar varandra.

De frågeställningar som berörs i materialet bygger främst på Skolverkets och Transportstyrelsens erfarenheter utifrån kontakt med lärare, skolledare, elever och föräldrar med flera. Även de erfarenheter som Transportstyrelsen och i viss mån Skolinspektionen har samlat utifrån tillsyn på skolor och hos utbildningsanordnare har använts.

Stödmaterialiet är framtaget av Magnus Carlsson, undervisningsråd, Frida Ericmats Rutgersson, enhetsjurist¹, David Lundgren, undervisningsråd², Svante Sandell, undervisningsråd³, Lena Tuffin, undervisningsråd vid Skolverkets läroplansavdelning, Jörgen Norrmén, inspektör⁴, Magnus Janzén, inspektör och John Wahlgren inspektör vid Transportstyrelsen, sektion tillstånd och tillsyn. Ett stort tack till Petra Engwall, kommunikator Transportstyrelsen, kommunikationsavdelningen, Ted Montaigne, utredare och Karin Michaelsson, utredare vid Transportstyrelsen, sektion regler och trafikmedicin, Carina B Larsson⁵, jurist väg- och järnvägsavdelningen Transportstyrelsen och Jane Strandberg⁶, utredare vid Skolinspektionen som har varit behjälpliga i arbetet.

På Skolverkets vägnar

Anna Westerholm
Avdelningschef

Projektledare
Magnus Carlsson
Undervisningsråd

På Transportstyrelsens vägnar

Björn Renberg
Enhetschef

Projektledare
Magnus Janzén
Inspektör

¹ Har deltagit vid framtagandet av version 1, april 2015 och version 2, april 2016.

² Har deltagit vid framtagandet av version 3, februari 2018.

³ Har deltagit vid framtagandet av version 1, april 2015 och version 2, april 2016.

⁴ Har deltagit vid framtagandet av version 1, april 2015 och version 2, april 2016.

⁵ Har deltagit vid framtagandet av version 1, april 2015.

⁶ Har deltagit vid framtagandet av version 1, april 2015.

Inför version 4

Den första versionen av ”Ett myndighetsövergripande stödmaterial – Förarutbildning inom gymnasieutbildning och kommunal vuxenutbildning” publicerades i april 2015 och nu kommer den fjärde versionen.

En anledning till revideringen av materialet är att föreskrifterna TSFS 2010:36 och TSFS 2012:146 har upphävts och ersatts av föreskriften TSFS 2020:29. Några delar i stöd materialet har reviderats på grund av detta. Vidare har det förts in nya avsnitt samt att vissa förtydligande har gjorts.

Nya avsnitt och revideringar av betydelse har markerats med grå bakgrund i version 4. Stöd materialet behandlar regelverk som meddelats till och med juni 2020.

Stockholm mars 2021.

Projektledare
Magnus Carlsson
Undervisningsråd
Skolverket

Projektledare
Magnus Janzén
Inspektör
Transportstyrelsen

Innehåll

Förord	2
Inför version 4	3
Läsanvisning	6
Sammanfattning	7
Inledning och historik.....	10
Kapitel 1. Förarutbildning inom gymnasieutbildning	13
1.1 Fordons- och transportprogrammet, inriktning transport.....	13
1.2 Bygg- och anläggningsprogrammet, inriktning anläggningsfordon	15
1.3 Naturbruksprogrammet	16
1.4 Förarutbildning för elever inom introduktionsprogram	16
1.5 Förarutbildning för elever inom gymnasiesärskolan.....	18
Kapitel 2. Förarutbildning på yrkesförarutbildningar inom kommunal vuxenutbildning.....	20
Kombinationer av förarutbildningar och betygssatta kurser sedan tidigare.....	23
Kapitel 3. Förarprovning inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning	24
3.1 Förordnad förarprovare inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning.....	26
3.2 Skolor utan egen förarprovare	31
Kapitel 4. Övningskörning inom gymnasieutbildning och kommunal vuxenutbildning	33
4.1 Övningskörning inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport.....	33
4.2 Övningskörning inom bygg- och anläggningsprogrammet, inriktning anläggningsfordon	35
4.3 Övningskörning inom naturbruksprogrammet, alla inriktningar	36
4.4 Övningskörning för elever inom introduktionsprogram	37
4.5 Övningskörning för elever inom gymnasiesärskolan	40
4.6 Övningskörning inom kommunal vuxenutbildning	41
Kapitel 5. Körträning enligt bestämmelserna om yrkesförarkompetens inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning	44
5.1 Körträning inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport	44
5.2 Körträning inom introduktionsprogram	46
5.3 Körträning inom kommunal vuxenutbildning	48
Kapitel 6. Yrkesförarkompetens inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning	51
6.1 Fordons- och transportprogrammet, inriktning transport.....	52
6.2 Yrkesförarkompetens inom kommunal vuxenutbildning.....	54
Kapitel 7. Körkortsbehörigheter inom gymnasieutbildning och kommunal vuxenutbildning ...	57
7.1 Körkortsbehörigheter inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport	57
7.2 Körkortsbehörigheter inom bygg- och anläggningsprogrammet, inriktning anläggningsfordon	60

7.3 Körkortsbehörigheter inom introduktionsprogram	60
7.4 Körkortsbehörigheter inom gymnasiesärskolan	62
7.5 Körkortsbehörigheter på yrkesförarutbildning inom kommunal vuxenutbildning.....	62
Kapitel 8. Förarutbildning inom det arbetsplatsförlagda lärandet (apl)	65
8.1 Apl inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport	65
8.2 Apl inom bygg- och anläggningsprogrammet, inriktning anläggningsfordon	66
8.3 Apl inom naturbruksprogrammet, alla inriktningar	67
8.4 Apl inom introduktionsprogram.....	67
8.5 Apl inom kommunal vuxenutbildning	68
Kapitel 9. Examination och rapportering av yrkesförarkompetens och körkortsbehörigheter inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning.....	69
9.1 Examination av körkort och yrkesförarkompetens inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport	74
9.2 Examination av körkort och yrkesförarkompetens inom kommunal vuxenutbildning.....	76
Kapitel 10. Prövning av kurs inom gymnasieutbildning och kommunal vuxenutbildning i samband med förarutbildning	78
Kapitel 11. Elevens kostnader i samband med yrkesförarutbildning	80
Definitioner	81
Förtydligande	83
Regelverk som berörs i detta stödmaterial.....	84
Ansökan för att bli förarprovare eller rapportör för yrkesförarkompetens	87
Kontaktuppgifter till Transportstyrelsen.....	87

Läsanvisning

- Stöd materialet är indelat i kapitel och syftet med dessa är att belysa varje del i förarutbildningen på ett tydligt sätt.
- Kapitelindelningen följer en förarprövares/yrkeslärares arbetsprocess tillsammans med eleven. De första kapitlen utgår från den **förberedande fasen** innan förarutbildningen har påbörjats. De följande kapitlen utgår från **fasen under utbildning**, och den sista **avslutande delen** med examination och rapportering.
- Kapitel 10 och 11 tar upp andra frågor som är betydelsefulla att känna till och som inte direkt har med arbetsprocessen att göra.

Hur ska texten tolkas?

Grundtanken med kapitelindelningen i stöd materialet är att du som läsare ska kunna läsa ett kapitel som berör en specifik del av förarutbildningen och hitta information om det ämnet i ett och samma kapitel. Om du till exempel vill veta vad som gäller vid övningskörning då hittar du den samlade informationen i samma kapitel. I vissa fall hittar du information i ett kapitel som delvis upprepas i andra kapitel.

Referenser

Referenser är infogade i form av fotnoter. För att stöd materialet ska vara mer lättläst redovisas Skolverkets och Transportstyrelsens föreskrifter endast i sifferform. De olika föreskrifterna är redovisade med sina fulla benämningar längst bak under rubriken ”Regelverk som berörs i detta stödmaterial”.

Stöd materialet berör endast de delar av utbildningen som styrs av Skolverkets och Transportstyrelsens regelverk, med andra ord endast förarutbildningen. Observera att skolhuvudmannen eller utbildningsanordnaren har ett ansvar för att hela innehållet i utbildningen och i aktuella ämnen och kurser ingår i elevernas yrkesutbildning.

Sammanfattning

Förarutbildning bedrivs inom följande utbildningar; inom gymnasieskolans fordons- och transportprogram, inriktning transport, bygg- och anläggningsprogram, inriktning anläggningsfordon, naturbruksprogram, alla inriktningar, samt på yrkesförarutbildningarna inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå. Det kan även bedrivas förarutbildning för elever inom introduktionsprogram eller gymnasiesärskolan. Med förarutbildning i detta material avses traktorkortsutbildning, körkortsutbildning och utbildning för yrkesförarkompetens som främst regleras i Skolverkets och Transportstyrelsens regelverk.

Observera att stödmaterialet inte berör truckförarutbildning, grävmaskinsutbildning eller hjullastarutbildning då dessa utbildningar har mer anknytning till Arbetsmiljöverkets regelverk och branschstandard.

I gymnasieskolan finns examensmål som regeringen har fastställt för de olika programmen.⁷ I Skolverkets uppdrag ingår det bland annat att med ämnen och kurser ange vad som ska ingå i elevens utbildning och som i sin tur ska leda till att eleverna når examensmålet.

När det gäller förarutbildning inom gymnasieskolan tydliggjorde dåvarande utbildningsminister Jan Björklund att körkortsutbildning inte är det primära uppdraget för gymnasieskolan.⁸ Med andra ord är det endast elever som har ett tydligt behov av traktorkort eller körkort och yrkeskompetensbevis för sin framtida yrkesroll som har möjlighet att tillgodogöra sig dessa kunskaper och färdigheter inom gymnasieskolan.

Inom den kommunala vuxenutbildningen finns det två olika yrkesförarutbildningar, godstransporter eller persontransporter, där förarutbildning är aktuell. Dessa utbildningar har inga examensmål men är ändå en sammanhållen utbildning med ett tydligt syfte mot en yrkesutgång som yrkesförare inom gods- eller persontransporter.

En del i Skolverkets arbete är att ta fram ämnesplaner innehållande en eller flera kurser. I detta arbete har Skolverket i samråd med Transportstyrelsen tagit fram ämnesplaner som berör förarutbildning inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning. Syftet med detta är att förarutbildningen ska integreras i kurserna med ett yrkesmässigt perspektiv och att all förarutbildning sker med fokus på elevens framtida yrkesutgång.

Detta stödmaterial berör inte alla regler som finns i EU:s regelverk och i de nationella regelverken för körkort, yrkesförarkompetens, yrkestrafik, arbetstid, kör- och vilotider, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och kommunal vuxenutbildning.

Gymnasieutbildning

Fordons- och transportprogrammet, inriktning transport

Inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport, möjliggörs examination och rapportering av olika körkortsbehörigheter och yrkesförarkompetens till Transportstyrelsen. Examination och rapportering kan göras av skolans anställda förarprövare, i de fall där skolan har en sådan. Förarprövaren måste ha ett beslut om förordnande av Transportstyrelsen.⁹ I de fall när skolan inte har en anställd förarprövare ska skolan i stället ha en YKB-utbildningsrapportör för att kunna rapportera slutförd grundutbildning för yrkesförarkompetens

⁷ 16 kap. 6 § skollagen (2010:800), förordning (SKOLFS 2010:14) om examensmål för gymnasieskolans nationella program.

⁸ Svar på skriftlig fråga. 2009/10:770 Körkortsutbildning i gymnasieskolan.

⁹ 3 kap. 10 § KKF, 2 kap. TSFS 2012:61.

till Transportstyrelsen¹⁰ En YKB-utbildningsrapportör har ett administrativt uppdrag (ID-kontroll och kontroll att betyg är införda i betygs katalogen) och rapporterar till Transportstyrelsen när eleven har slutfört de kurser som ligger till grund för yrkesförarkompetens.¹¹ **När det gäller förarprov för olika körkortsbehörigheter och kunskapsprov för yrkesförarkompetens hänvisas eleven till Trafikverket.**

De körkortsbehörigheter som är aktuella inom programmet för yrkesutgången lastbilsförare är körkortsbehörighet B (personbil), C (tung lastbil) och CE (tung lastbil med tungt släp)¹².

De körkortsbehörigheter som är aktuella för yrkesutgången bussförare är körkortsbehörighet B (personbil), D (tung buss) och DE (tung buss med tungt släp)¹³.

Förarutbildning som avses ovan, får endast ske på inriktningen transport inom fordons- och transportprogrammet.

Naturbruksprogrammet, alla inriktningar

Inom naturbruksprogrammet möjliggörs examination och rapportering av elever för traktorkort. Examination och rapportering kan göras av skolans anställda förarprövare, i de fall där skolan har en sådan. Förarprövaren måste ha ett beslut om förordnande av Transportstyrelsen.¹⁴ Om skolan inte har en förarprövare måste eleven avlägga kunskapsprov på Trafikverket för att få traktorkort.

Bygg- och anläggningsprogrammet, inriktning anläggningsfordon

Inom bygg- och anläggningsprogrammet, inriktning anläggningsfordon, finns inga möjligheter för eleverna att examineras och rapporteras för körkortsbehörighet inom programmet. Eleverna måste avlägga förarprov vid Trafikverket. Det är endast kunskaper för körkortsbehörighet B (personbil) som eleverna kan tillgodogöra sig inom utbildningen och det är frivilligt för skolan att erbjuda denna möjlighet.¹⁵ I vissa fall finns det en anställd förarprövare inom programmet som har ett förordnande att examinera och rapportera för traktorkort. Om skolan inte har en förarprövare måste eleven avlägga kunskapsprov på Trafikverket för att få traktorkort.

¹⁰ 4 kap. 1–2 §§ TSFS 2020:29. Behörigheten till tjänsten att verka som rapportör vid utbildning i yrkesförarkompetens är personlig. Behörigheten är giltig om utbildningsanordnaren bedriver yrkesförarutbildning vid gymnasieskola eller kommunal vuxenutbildning enligt Skolverkets föreskrifter (SKOLF5) om nationell fastställd kurs som varit föremål för samråd mellan Skolverket och Transportstyrelsen.

¹¹ 4 kap. 4 § p. 1–3 TSFS 2020:29.

¹² Fordons- och transportprogrammet, inriktning transport med yrkesutgången lastbilsförare syftar till fullstora ekipage som kräver körkortsbehörigheten C och CE.

¹³ Fordons- och transportprogrammet, inriktning transport med yrkesutgången bussförare syftar till fullstora ekipage som kräver körkortsbehörigheten D och DE.

¹⁴ 2 kap. TSFS 2012:61.

¹⁵ Kommentaren till Skolverkets föreskrifter om ämnesplan för ämnet anläggningsförare i gymnasieskolan (SKOLF5 2011:161).

Introduktionsprogram

För en elev som går ett introduktionsprogram och läser kurser inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport, eller bygg- och anläggningsprogrammet, inriktning anläggningsfordon, eller naturbruksprogrammet finns det endast möjlighet att övningsköra (körkortstillstånd krävs) och i viss mån tillgodogöra sig kunskaper och färdigheter för körkortsbehörigheter eller traktorkort. Med andra ord kan en **elev** som går ett introduktionsprogram **inte examineras och rapporteras** för traktorkort, för olika körkortsbehörigheter eller yrkesförarkompetens.

Gymnasiesärskolan

Om en elev inom gymnasiesärskolan läser enskilda kurser inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport, eller bygg- och anläggningsprogrammet, inriktning anläggningsfordon, eller naturbruksprogrammet, inom alla inriktningar finns det möjlighet att övningsköra (körkortstillstånd krävs) och i viss mån tillgodogöra sig kunskaper och färdigheter för körkortsbehörigheten B eller traktorkort. Med andra ord kan en **elev** inom gymnasiesärskolan **inte examineras och rapporteras** för traktorkort, för olika körkortsbehörigheter eller yrkesförarkompetens.

Kommunal vuxenutbildning

Yrkesförarutbildning inom kommunal vuxenutbildning

På yrkesförarutbildningarna inom kommunal vuxenutbildning har skolorna samma möjligheter som inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport, när det gäller möjligheten att ha en egen anställd förarprovare eller i de fall där det inte finns, en YKB-utbildningsrapportör.

De körkortsbehörigheter som är aktuella inom yrkesförarutbildningen godstransporter är körkortsbehörighet C och CE för yrkesutgången lastbilsförare.¹⁶

De körkortsbehörigheter som är aktuella inom yrkesförarutbildningen persontransporter är körkortsbehörighet D och DE för yrkesutgången bussförare.¹⁷

¹⁶ Yrkesförarutbildningen godstransporter inom kommunal vuxenutbildning syftar till att ge de kunskaper som krävs för körkortsbehörigheten C och CE.

¹⁷ Yrkesförarutbildningen persontransporter inom kommunal vuxenutbildning syftar till att ge de kunskaper som krävs för körkortsbehörigheten D och DE.

Inledning och historik

Körkort

Yrkesförarutbildning med behörighet att ge ut körkort för tung lastbil tillkom i Skolöverstyrelsens regi på 1960-talet. Verksamheten har därefter utvecklats i takt med transportbranschens ökade behov av yrkesutbildad personal. Under 1970-talet bedrevs förarutbildning för tunga fordon vid ett flertal arbetsmarknadsutbildningscenter (AMU-center) för elever som redan hade körkort för personbil. År 1982 beslutade riksdagen att gymnasieelever skulle kunna få utbildning på tung lastbil inom den fordonstekniska linjens nya transportgren och då även få möjlighet att examineras och rapporteras för körkortsbehörigheten C (tung lastbil) och CE (tung lastbil med tungt släp) inom gymnasieutbildningen.¹⁸

År 1991 beslutade riksdagen att införa en treårig gymnasieutbildning för samtliga program.¹⁹ Yrkesförarutbildning inom fordonsprogrammet, inriktning transport, gav då skolans lärare rätt att examinera för körkortsbehörigheterna B (personbil), C och CE.

År 1998 infördes en bestämmelse i körkortsförordningen (1998:980) (KKF) om att förarprov bara får ske inför den som Vägverket (numera Transportstyrelsen) har förordnat att förrätta förarprov.²⁰ En gymnasielärare eller en lärare inom kommunal vuxenutbildning kunde få ett sådant förordnande att förrätta prov under förutsättning att han eller hon uppfyllde vissa krav. Innan ansökan om förordnandet godkändes skedde ett samråd mellan Vägverket och Skolverket. Samma år bemyndigades Vägverket att bedriva tillsyn över förarprovningen. Vägverket påbörjade dock inte sin tillsyn över förarprovningen förrän år 2006 då de första tillsynsföreskrifterna trädde i kraft. Detta innebar bland annat att tillsyn skulle genomföras på de förarprovare som hade förordnande att förrätta prov på yrkesförarutbildning inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning.

År 2009 övergick påbyggnadsutbildningarna inom kommunal vuxenutbildning till att bli en sammanhållen utbildning inom den statliga satsningen yrkesvux. Alla ämnen och kurser arbetades om i samråd mellan Skolverket och Vägverket för att anpassa kurserna på ett sådant sätt att utbildningskraven för körkortsbehörigheterna och yrkesförarkompetens implementerades på samma sätt som i tidigare påbyggnadsutbildning.

Inför gymnasiereformen Gy 2011 tog Skolverket i samråd med Transportstyrelsen även fram ämnesplaner för yrkesutgången bussförare inom fordons- och transportprogrammets inriktning *transport*. Bakgrunden till detta var att bussbranschen påtalade behovet av att rekrytera nya bussförare samt att antalet utbildningsplatser på bussförarutbildningen inom kommunal vuxenutbildning inte i närheten motsvarade branschens behov vid tidpunkten. När de nya ämnesplanerna togs fram anpassades också aktuella författningar inom Transportstyrelsens regelverk att även inkludera möjligheten att examinera och rapportera elever för körkortsbehörigheterna D och DE inom utbildningen.

I och med att det tredje körkortsdirektivet infördes i körkortsförfattningarna och började gälla den 19 januari 2013 utökades förarprovares möjligheter att förrätta prov även för körkortsbehörigheterna C1 (tung lastbil med totalvikt av högst 7,5 ton) och C1E (tung lastbil med totalvikt av högst 7,5 ton med tungt släp), D1 (tung buss med totalvikt av högst 16 passagerare och max fordonslängd 8 m) och D1E (tung buss med totalvikt av högst 16 passagerare och max fordonslängd 8 m och tungt släp).

¹⁸ Prop. 1981/82:81 Om riktlinjer för det framtida trafiksäkerhetsarbetet m.m.

¹⁹ Prop. 1990/91:85 Växa med kunskap om gymnasieskolan och vuxenutbildning.

²⁰ 3 kap. 10 § KKF.

För de förarprovare som blir förordnade under 2021 och tillsvidare gäller följande. Deras förordnande kommer omfatta de körkortsbehörigheter som är relevanta för de utbildningar som bedrivs i gymnasieskola och kommunal förarutbildning, det vill säga körkortsbehörigheterna B, C, CE, D och DE. Möjligheten att bli förordnad för traktorkort finns endast för de förarprovare som verkar inom bygg- och anläggningsprogrammet, naturbruksprogrammet och motsvarande utbildningar inom kommunal vuxenutbildning.

Tidigare har även C1, C1E, D1 och D1E ingått i förordnandet. Skälet till förändringen är att examination och rapportering av körkortsbehörigheter och traktorkort endast ska omfatta de behörigheter de olika utbildningarna syftar till och där förarprovaren undervisar.

Förordnanden från Transportstyrelsen som utfärdats innan 1 januari 2021 förändras enligt ovan i de fall förarprovaren söker nytt förordnande, exempelvis vid nyanställning på en annan skolenhet.

Det tredje körkortsdirektivet innehåller krav på årlig tillsyn av varje förarprovare inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning. Vidare ska varje förarprovare iaktas när han eller hon förrättar prov/delprov minst en gång vart femte år.

Varje förarprovare ska genomgå regelbunden fortbildning under sammanlagt minst fyra dagar per tvåårsperiod i syfte att utveckla rollen som förarprovare. Förarprovaren ska dessutom genomföra en utbildning under varje femårsperiod som omfattar fem dagar, i syfte att utveckla och bibehålla den praktiska körfärdigheten.²¹ **Detta är obligatoriskt för att en förarprovares förordnande ska vara giltigt.**²²

Yrkesförarkompetens

Sedan den 1 april 1994 har kravet funnits att alla förare under 21 års ålder, som utför godstransporter med tung lastbil, samt alla förare (oavsett ålder) som utför persontransporter (buss) där körningar sträcker sig utanför en radie av 50 km från den ort där fordonet normalt är stationerat, måste utöver sin körkortsbehörighet inneha ett yrkeskompetensbevis.²³ Det infördes härmed två olika yrkeskompetensbevis, godstransporter eller persontransporter.

Vid framtagandet av nya kursplaner (Gy 2000) inarbetades tydliga krav på yrkeskunskaper i Skolverkets kursplaner inom fordonsprogrammet, inriktning transport, i samråd mellan Skolverket och Vägverket, när det gällde yrkesförarkompetens för godstransporter (yrkeskompetensbevis under 21 år). Syftet med det var att möjliggöra för eleverna att bli examinerade och rapporterade för yrkesförarkompetens och olika körkortsbehörigheter inom sin gymnasieutbildning. En liknande process genomfördes på påbyggnadsutbildningarna (yrkesförarutbildningarna godstransporter och persontransporter) inom kommunal vuxenutbildning samma år. 2009 genomfördes samma process i de kurser som ingick i de ”sammanhållna utbildningarna” (yrkesförarutbildningarna) inom kommunal vuxenutbildning som ersatte påbyggnadsutbildningarna.

Inför gymnasiereformen 2011 (Gy 2011) gjordes samma arbete i samråd mellan Skolverket och Transportstyrelsen i ämnen och kurser inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport med samma syfte. En möjlighet att rapportera körkortsbehörighet D, DE och yrkesförarkompetens för persontransporter tillkom i Gy 2011 eftersom regelverken runt körkort och yrkesförarkompetens anpassades till detta.²⁴

²¹ 4 kap. 1–2 §§ TSFS 2012:61.

²² 6 kap. 1 § TSFS 2012:61.

²³ Stycke 1.1 VVFS 1994:6, VVFS 1995:18, VVFS 1995:19.

²⁴ 3 kap. 1a § KKL (1998:488).

Efter reformeringen av gymnasieskolan genomfördes samma process för vuxenutbildningen i ämnen och kurser för yrkesförarutbildningarna godstransporter och persontransporter (Vux 2012).

När lagen (2007:1157) och förordning (2007:1470) om yrkesförarkompetens började gälla den 1 januari 2008 tydliggjordes kraven på yrkesförarkompetens och därmed innehav av yrkeskompetensbevis. Enligt lagen skulle kravet att inneha yrkeskompetensbevis utökas att gälla alla verksamma och framtida förare oavsett ålder som utför gods- eller persontransporter med buss eller tung lastbil.

Den 23 maj 2020 trädde nya bestämmelser i kraft i lagen och förordningen om yrkesförarkompetens. Ändringarna grundade sig på det reviderade yrkesförardirektivet och innebar bland annat att TSFS 2010:36 upphävdes och ersattes av TSFS 2020:29. Utbildningsverksamhet vid gymnasieskola och kommunal vuxenutbildning regleras numera i ett eget kapitel i de nya föreskrifterna. Förteckningen över ämnen flyttades från bilagan i förordningen om yrkesförarkompetens till en bilaga i TSFS 2020:29. Ändringarna föranledde inga förändringar i de nationella ämnena och kurserna.

Traktorkort

Möjligheten för en elev inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning att gå kurser som innehåller kunskaper och färdigheter för traktorkort har funnits under lång tid, främst inom gamla motsvarigheten till bygg- och anläggningsprogrammet, naturbruksprogrammet och motsvarande ämnesområden inom kommunal vuxenutbildning.

År 1998 infördes en bestämmelse i körkortsförordningen (1998:980) om att förarprov bara får ske inför den som Vägverket har förordnat att förrätta förarprov (i detta fall traktorkort).²⁵ Samma regler gäller fortfarande inom gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning.

Utbildning för traktorkort sker idag på bygg- och anläggningsprogrammet, inriktning anläggningsfordon och naturbruksprogrammet, alla inriktningar.

Bygg- och anläggningsprogrammet, inriktning anläggningsfordon

I Gy 2000 fanns möjligheten för eleverna som gick mot yrkesutgången anläggningsförare inom fordonsprogrammet, inriktning transport, att tillgodogöra sig kunskaper och färdigheter för körkortsbehörighet B, C och yrkesförarkompetens godstransporter.

I Gy 2011 finns inriktningen anläggningsfordon på bygg- och anläggningsprogrammet. **Eleverna har inte som tidigare möjligheten att läsa de kurser som ska ge kunskaper och färdigheter för körkortsbehörigheten C och yrkesförarkompetens för godstransporter.**

År 2013 fick Skolverket uppdrag av regeringen att se över och vid behov revidera ämnen och kurser inom inriktningen anläggningsfordon. **Detta med syfte att möjliggöra för skolhuvudmannen att erbjuda eleverna körkortsutbildning för körkortsbehörighet B inom sin gymnasieutbildning.** Den reviderade föreskriften om ämnesplan för ämnet anläggningsförare i gymnasieskolan började gälla från och med den 1 jan 2014²⁶ och kunde tillämpas för elever från och med läsåret 2014/15.

²⁵ 3 kap. 10 § KKF (1998:980).

²⁶ Skolverkets föreskrifter om ämnesplan för ämnet anläggningsförare i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2011:161) och kommentaren till SKOLFS 2011:161.

Kapitel 1. Förarutbildning inom gymnasieutbildning

Syftet med att kunna tillgodogöra sig kunskaper och färdigheter för olika förarbehörigheter är att man ska kunna verka i sin framtida yrkesroll som yrkesförare inom godstransporter eller persontransporter, anläggningsförare eller traktorförare efter genomförd gymnasieutbildning. Förarutbildningen i gymnasieskolan är bland annat styrd av Skolverkets ämnen och kurser och det är endast vissa ämnen och kurser som ligger till grund för förarutbildning.

Inom följande tre nationella program får förarutbildning erbjudas:

- fordons- och transportprogrammet, inriktning transport²⁷,
- bygg- och anläggningsprogrammet²⁸, inriktning anläggningsfordon (endast körkortsbekräftelse B), och
- naturbruksprogrammet²⁹ (endast traktorkort).

Inom följande utbildningar kan viss förarutbildning erbjudas (ej körkortsexamination eller examination för yrkesförarkompetens):

- introduktionsprogram och
- gymnasiesärskolan.

Tänk på

Det är endast inom ovan angivna nationella program och endast inom angivna utbildningar som förarutbildning får erbjudas.

Lokala (egna) kurser i trafik kunskap eller liknande inom gymnasieskolans nationella program är inte tillåtet.

1.1 Fordons- och transportprogrammet, inriktning transport

För att en elev på fordons- och transportprogrammet, inriktning transport, ska kunna genomföra en förarutbildning krävs först och främst att eleven har ett körkortstillstånd för aktuell behörighet.

I följande ämnen och kurser ingår förarutbildning för yrkesutgången **lastbilsförare**:³⁰

- Fordons- och transportbranschen³¹; fordons- och transportbranschens villkor och arbetsområden, 200 gymnasiepoäng,
- Fordonsteknik³²; fordonsteknik – introduktion, 200 gymnasiepoäng,
- Transportteknik³³; yrkestrafik 1a, 200 gymnasiepoäng, yrkestrafik 1b, 300 gymnasiepoäng,
- Godshantering³⁴; maskinell godshantering, 200 gymnasiepoäng,

²⁷ Skolverkets föreskrifter om kurser för fordons- och transportprogrammet (SKOLFS 2010:41).

²⁸ Skolverkets föreskrifter om kurser för bygg- och anläggningsprogrammet (SKOLFS 2010:39).

²⁹ Skolverkets föreskrifter om kurser för naturbruksprogrammet (SKOLFS 2010:46).

³⁰ 6 kap. 3 § p. 8 TSFS 2012:41.

³¹ SKOLFS 2010:216.

³² SKOLFS 2010:217.

³³ SKOLFS 2010:226.

³⁴ SKOLFS 2010:218.

- Godstransporter³⁵; godstrafik, 200 gymnasiepoäng, godstransporter – specialisering, 100 gymnasiepoäng,

och den valbara kursen

- Transportteknik³⁶; fordonskombinationer – godstransporter, 200 gymnasiepoäng.

I följande ämnen och kurser ingår förarutbildning för yrkesutgången **bussförare**:³⁷

- Fordons- och transportbranschen³⁸; fordons- och transportbranschens villkor och arbetsområden, 200 gymnasiepoäng,
- Fordonsteknik³⁹; fordonsteknik – introduktion, 200 gymnasiepoäng,
- Transportteknik⁴⁰; yrkestrafik 1a, 200 gymnasiepoäng, yrkestrafik 1b, 300 gymnasiepoäng,
- Persontransporter⁴¹; persontrafik 1a, 200 gymnasiepoäng, persontrafik 1b, 200 gymnasiepoäng, persontransporter – specialisering, 100 gymnasiepoäng,

och den valbara kursen

- Transportteknik⁴²; fordonskombinationer – persontransporter, 100 gymnasiepoäng.

Tänk på

- Inriktningen kan inte påbörjas **förrän andra läsåret**.⁴³
- Förarutbildning eller examination av olika behörigheter (körkortsbehörigheter eller yrkesförarkompetens) får inte bedrivas under juli månad⁴⁴ eller under tid som inte är schemalagd för eleven⁴⁵.
- För skolor som saknar anställd förarprovare sker examination av körkortsbehörigheter och yrkesförarkompetens på Trafikverket (*Se mer information i kapitel 9. Examination och rapportering av yrkesförarkompetens och körkortsbehörigheter inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning*).
- Det är en yrkesförarutbildning med fokus på yrkesförarrollen. Körkortsutbildningen och yrkesförarkompetensutbildningen ska integreras i undervisningen på ett naturligt sätt så att examensmålet uppnås.

Gymnasial lärlingsutbildning inom fordons- och transportprogrammet inriktning transport.

Enligt gymnasieförordningen kan lärlingsutbildning starta under år ett, år två eller år tre.⁴⁶ Eftersom det finns möjligheter för eleven att tillgodogöra sig körkortsbehörigheter och yrkesförarkompetens inom inriktningen transport, måste följande beaktas:

³⁵ SKOLFS 2010:219.

³⁶ SKOLFS 2010:226.

³⁷ 6 kap. 3 § p. 9 TSFS 2012:41.

³⁸ SKOLFS 2010:216.

³⁹ SKOLFS 2010:217.

⁴⁰ SKOLFS 2010:226.

⁴¹ SKOLFS 2010:225.

⁴² SKOLFS 2010:226.

⁴³ 4 kap. 2 § andra stycket gymnasieförordningen (2010:2039).

⁴⁴ 3 kap. 2–3 §§ gymnasieförordningen (2010:2039).

⁴⁵ 3 kap. 13 §, 4 kap 1 § KKF (1998:980).

⁴⁶ 16 kap. 11 § skollagen (2010:800).

- Ett skriftligt avtal ska upprättas (utbildningskontrakt) för varje elev och arbetsplats och undertecknas av eleven⁴⁷, skolhuvudmannen och den juridiska eller fysiska person som tillhandahåller den arbetsplatsförlagda delen av gymnasiala lärlingsutbildningen.⁴⁸
- Utbildningskrav som är föreskrivna för respektive körkortsbehörighet finns i **Transportstyrelsens kursplaner**.⁴⁹
- Utbildningskrav som är föreskrivna för yrkesförarkompetens är **integrerade** i det centrala innehållet **i de kurser** som har varit föremål för samråd mellan Skolverket och Transportstyrelsen.⁵⁰
- Förarprovarens delaktighet bör omfatta minst 40 procent av utbildningen.⁵¹
- Förarprovaren ska ha undervisat eleven såväl teoretiskt som praktiskt.⁵² Om skolan inte har förarprovare, då ligger kvalitetskravet i utbildningen på yrkeslärlärlaget (skolhuvudmannen ytterst ansvarig).
- Dokumentationskraven av utbildningen måste uppfyllas enligt Transportstyrelsens krav.⁵³

1.2 Bygg- och anläggningsprogrammet, inriktning anläggningsfordon

För att en elev på bygg- och anläggningsprogrammet ska kunna genomföra en förarutbildning krävs först och främst att eleven har ett körkortstillstånd för personbil. Skolan har möjlighet att erbjuda sina elever att läsa kurser där kunskaper och färdigheter för körkortsbehörighet B ingår.⁵⁴

I följande ämne och kurser ingår kunskaper och färdigheter för **körkortsbehörighet B**:

- Anläggningsfordon⁵⁵; anläggningsförare 1, 200 gymnasiepoäng, och anläggningsförare 2, 200 gymnasiepoäng

Tänk på

- Det är en utbildning med fokus på anläggningsförarrollen och förarutbildningen ska integreras i undervisningen på ett naturligt sätt så att examensmålet uppnås.
- Det är möjligt för eleven att tillgodogöra sig kunskaper och färdigheter för traktorkort och körkortsbehörighet B inom bygg- och anläggningsprogrammet. Det finns inte möjlighet för eleven att tillgodogöra sig högre körkortsbehörigheter inom programmet.
- Det är frivilligt för skolan att erbjuda körkortsutbildning till de elever som har valt inriktningen anläggningsfordon.
- Det finns inte någon möjlighet att examinera en elev för körkortsbehörighet B på skolan. Förarprov måste genomföras på Trafikverket (*se mer information i kapitel 7.2 Körkortsbehörigheter inom bygg- och anläggningsprogrammet, inriktning anläggningsfordon*).

⁴⁷ Undertecknas av målsman om eleven är under 18 år.

⁴⁸ I utbildningskontraktet ska det anges vilka delar av utbildningen som ska genomföras på arbetsplatsen och omfattningen av dessa delar samt hur kostnaderna för skador som eleven kan orsaka under den arbetsplatsförlagda delen av utbildningen, avtalstiden och grunderna för att avtalet ska kunna upphöra innan avtalstiden löpt ut och vilken lärare på skolenheten och vilken handledare på arbetsplatsen som ska vara kontaktpersoner för den arbetsplatsförlagda delen av utbildningen (16 kap. 11a–11 b §§ skollagen (2010:800)).

⁴⁹ TSFS 2011:20 B, TSFS 2012:54 C1 och C, TSFS 2012:55 C1E och CE, TSFS 2012:56 D1 och D, TSFS 2012:57 D1E och DE.

⁵⁰ 6 kap. 3 § p. 7–9 TSFS 2012:41.

⁵¹ 6 kap 3 § allmänt råd TSFS 2012:41, 4 kap. 4 § allmänt råd TSFS 2020:29.

⁵² 6 kap. 3 § p. 13 TSFS 2012:41, 4 kap. 4 § p. 3 TSFS 2020:29.

⁵³ 6 kap 3 § p. 12 TSFS 2012:41.

⁵⁴ SKOLFS 2011:161.

⁵⁵ SKOLFS 2011:161.

- Förarutbildning får inte bedrivas under juli månad⁵⁶ eller under tid som inte är schemalagd för eleven⁵⁷.

1.3 Naturbruksprogrammet

För att en elev på naturbruksprogrammet ska kunna genomföra förarutbildning för traktorkort krävs först och främst att eleven har ett körkortstillstånd för detta. På naturbruksprogrammet kör eleverna till exempel traktor, i kursen naturbruk.⁵⁸ Denna kurs är en programgemensam kurs som alla elever på programmet läser. Kursen naturbruk möjliggör en examinering och rapportering för traktorkort.

I följande ämne och kurs ingår kunskaper och färdigheter för **traktorkort**:

- Naturbruk⁵⁹, naturbruk, 200 poäng

Tänk på

- Det är en utbildning med fokus på att använda traktorn som ett arbetsredskap och att förarutbildningen ska integreras i undervisningen på ett naturligt sätt så att examensmålet uppnås.
- För de skolhuvudmän som väljer att erbjuda körkortsbehörighet AM (moped klass 1) måste utbildningen ske hos en av Transportstyrelsen godkänd utbildare och examination sker genom kunskapsprov på Trafikverket.⁶⁰
- Förarutbildning får inte bedrivas under juli månad⁶¹ eller under tid som inte är schemalagd för eleven⁶².

1.4 Förarutbildning för elever inom introduktionsprogram

Skolan kan erbjuda en elev, under sina studier på ett introduktionsprogram, möjligheten att samtidigt läsa kurser från nationella program⁶³.

Om eleven under sin studietid når behörighet till gymnasieskolan får eleven antas till exempelvis **fordons- och transportprogrammet**. Endast när eleven är behörig och antagen till fordons- och transportprogrammet, inriktning transport kan skolan examinera och rapportera eleven för yrkesförarkompetens och olika körkortsbehörigheter.

Skolan ska kunna uppvisa dokumentation på när eleven blev behörig och antagen till fordons- och transportprogrammet, inriktning transport.⁶⁴

Om eleven som studerar inom ett introduktionsprogram **aldrig når behörighet till fordons- och transportprogrammet, inriktning transport, är det inte möjligt** att examinera och

⁵⁶ 3 kap. 2–3 §§ gymnasieförordningen (2010:2039).

⁵⁷ 4 kap 1 § KKF (1998:980).

⁵⁸ SKOLFS 2010:190.

⁵⁹ SKOLFS 2010:190.

⁶⁰ 4 kap. 1–4 §§ KKF (1998:980) Övningskörning i gymnasieskolan gäller ej för körkortsbehörighet AM.

⁶¹ 3 kap. 2–3 §§ gymnasieförordningen (2010:2039).

⁶² 3 kap. 13 §, 4 kap. 1 § KKF (1998:980).

⁶³ När det gäller ämnen och kurser som berör förarutbildning förekommer dessa inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport, bygg- och anläggning, inriktning anläggningsfordon och naturbruksprogrammet, alla inriktningar.

⁶⁴ 8 kap. 22 § gymnasieförordningen (2010:2039).

rapportera eleven för yrkesförarkompetens (godkänt prov för yrkesförarkompetens eller slutförd grundutbildning)⁶⁵ och högre körkortsbehörigheter.

Eleven kan i sådant fall endast göra **förarprov för körkortsbehörighet B vid Trafikverket**.

Tänk på

Yrkesförarkompetens:

- Det är inte möjligt att examinera och rapportera en elev för godkänt prov eller slutförd grundutbildning för yrkesförarkompetens varken inom gymnasieskolan eller genom prov på Trafikverket, eftersom det krävs att eleven är inskriven på fordons- och transportprogrammet, inriktning transport samt att eleven har slutfört kurser motsvarande 1 400 gymnasiepoäng vilka har varit föremål för samråd mellan Skolverket och Transportstyrelsen.⁶⁶

Körkort:

- En elev som går ett introduktionsprogram kan genomgå nationella kurser inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport, (övningsköra och läsa teori för de olika körkortsbehörigheterna) under förutsättning att eleven har ett körkortstillstånd.⁶⁷
- En elev som går ett introduktionsprogram kan genomgå nationella kurser inom bygg- och anläggningsprogrammet, inriktning anläggningsfordon, (övningsköra och läsa teori för körkortsbehörigheten B) under förutsättning att eleven har ett körkortstillstånd.⁶⁸
- En elev som går ett introduktionsprogram kan genomgå nationella kurser inom naturbruksprogrammet (övningsköra och läsa teori för traktorkort) under förutsättning att eleven har ett körkortstillstånd.⁶⁹
- En elev som går ett introduktionsprogram kan genomföra utbildning tillsammans med behöriga elever på ett nationellt program.
- En elev som går ett introduktionsprogram kan inte examineras för körkortsbehörigheter inom gymnasieskolan.
- En elev som fyllt 18 år och som går ett introduktionsprogram kan avlägga förarprov för personbil, men endast vid Trafikverket.
- I det fall där en elev går ett introduktionsprogram och under sin studietid blir behörig och antagen till **fordons- och transportprogrammet, inriktning transport** har skolan möjlighet att examinera och rapportera eleven för yrkesförarkompetens och körkortsbehörigheter. Detta under förutsättning att alla andra krav för examination och rapportering är uppfyllda.
- Skolan ska kunna uppvisa dokumentation på när eleven blev behörig och antagen till fordons- och transportprogrammet. Detta kan exempelvis vara elevens individuella studieplan.
- Förarutbildning får inte bedrivas under juli månad⁷⁰ eller under tid som inte är schemalagd för eleven⁷¹.
- Ålderskraven i körkortslagen för en elev som inte har genomgått utbildning på fordons- och transportprogrammet, inriktning transport är:⁷²

⁶⁵ 4 kap. 4 § p. 3 TSFS 2020:29.

⁶⁶ 4 kap. 4 § p. 2–3 TSFS 2020:29.

⁶⁷ 6 kap. 3 § andra stycket, 4–6 §§ och 8 § andra stycket gymnasieförordningen (2010:2039).

⁶⁸ 6 kap. 3 § andra stycket, 4–6 §§ och 8 § andra stycket gymnasieförordningen (2010:2039).

⁶⁹ 6 kap. 3 § andra stycket, 4–6 §§ och 8 § andra stycket gymnasieförordningen (2010:2039).

⁷⁰ 3 kap. 2–3 §§ gymnasieförordningen (2010:2039).

⁷¹ 4 kap 1 § KKF (1998:980).

⁷² 3 kap. 1 § KKL (1998:488).

- 18 år för körkortsbehörighet B, C1 och C1E.
- 21 år för körkortsbehörigheterna C, CE, D1 och D1E.
- 24 år för körkortsbehörigheterna D och DE.

1.5 Förarutbildning för elever inom gymnasiesärskolan

En elev som är inskriven i gymnasiesärskolan får läsa kurser enligt gymnasieskolans ämnesplaner.⁷³ Det kan alltså förekomma att elever från gymnasiesärskolan läser kurser från fordons- och transportprogrammet, inriktning transport, bygg- och anläggning, inriktning anläggningsfordon och naturbruksprogrammet. En elev i gymnasiesärskolan har möjlighet att genomföra dessa kurser om skolan anser att eleven har förutsättningar att tillgodogöra sig undervisningen och innehar ett körkortstillstånd.⁷⁴

Eleven kan inte examineras och rapporteras för traktorkort eller för olika körkortsbehörigheter och yrkesförarkompetens eftersom han eller hon inte är behörig och antagen till gymnasieskolan. Eleven kan enbart avlägga förarprov för traktorkort eller körkortsbehörighet B (personbil) vid Trafikverket i de fall eleven har läst kurser som möjliggör detta inom ovanstående program.

Tänk på

Yrkesförarkompetens:

- Det är inte möjligt att examinera och rapportera en elev för godkänt prov eller slutförd grundutbildning för yrkesförarkompetens varken inom gymnasieskolan eller genom prov på Trafikverket, eftersom det krävs att eleven är inskriven på fordons- och transportprogrammet, inriktning transport samt att eleven har slutfört kurser motsvarande 1 400 gymnasiepoäng vilka har varit föremål för samråd mellan Transportstyrelsen och Skolverket.⁷⁵

Körkort:

- En elev i gymnasiesärskolan kan genomgå nationella kurser inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport (övningsköra och läsa teori för de olika körkortsbehörigheterna) under förutsättning att eleven har ett körkortstillstånd.⁷⁶
- En elev i gymnasiesärskolan kan genomgå nationella kurser inom bygg- och anläggningsprogrammet, inriktning anläggningsfordon, (övningsköra och läsa teori för körkortsbehörigheten B) under förutsättning att eleven har ett körkortstillstånd.⁷⁷
- En elev i gymnasiesärskolan kan genomgå nationella kurser inom naturbruksprogrammet, (övningsköra och läsa teori för traktorkort) under förutsättning att eleven har ett körkortstillstånd.⁷⁸
- En elev i gymnasiesärskolan kan genomföra utbildning tillsammans med behöriga elever på ett nationellt program.
- En elev i gymnasiesärskolan får inte examineras för körkortsbehörigheter inom gymnasieskolan eftersom eleven inte är behörig och antagen till fordons- och transportprogrammet.
- En elev som fyllt 18 år och som går i gymnasiesärskolan kan avlägga förarprov för personbil, men endast vid Trafikverket.

⁷³ 9 kap. 4 a § första stycket p.1 gymnasieförordningen (2010:2039).

⁷⁴ 19 kap. 13 § skollagen, 9 kap. 4 a § gymnasieförordningen (2010:2039), prop. 2011/12:50, s. 68 och s. 121.

⁷⁵ 4 kap. 4 § p. 2–3 TSFS 2020:29.

⁷⁶ 9 kap. 4 a § första stycket p.1 gymnasieförordningen (2010:2039).

⁷⁷ 9 kap. 4 a § första stycket p.1 gymnasieförordningen (2010:2039).

⁷⁸ 9 kap. 4 a § första stycket p.1 gymnasieförordningen (2010:2039).

- Förarutbildning får inte bedrivas under juli månad⁷⁹ eller under tid som inte är schemalagd för eleven⁸⁰.
- Ålderskraven i körkortslagen för en elev som inte har genomgått utbildning på fordons- och transportprogrammet, inriktning transport är:⁸¹
 - 18 år för körkortsbehörighet B.
 - 21 år för körkortsbehörigheterna C och CE.
 - 24 år för körkortsbehörigheterna D och DE.

⁷⁹ 3 kap. 2–3 §§ gymnasieförordningen (2010:2039).

⁸⁰ 3 kap. 13 §, 4 kap 1 § KKF (1998:980).

⁸¹ 3 kap. 1 § KKL (1998:488).

Kapitel 2. Förarutbildning på yrkesförarutbildningar inom kommunal vuxenutbildning

Möjligheten att tillgodogöra sig förarutbildning inom kommunal vuxenutbildning finns om eleven går någon av utbildningarna yrkesförarutbildning godstransporter eller yrkesförarutbildning persontransporter. Dessa utbildningar är sammanhållna utbildningar, bestående av ett antal nationella gymnasiala kurser (se nedan).

Syftet med att kunna tillgodogöra sig kunskaper och färdigheter för olika förarbehörigheter är att man ska kunna arbeta som yrkesförare inom gods- eller persontransporter. Förarutbildningen är styrd av Skolverkets ämnen och kurser och det är endast vissa ämnen och kurser som ligger till grund för förarutbildning.

De ämnen och kurser där kunskaper och färdigheter inom området kan tillgodogöras för de olika behörigheterna är för yrkesförarutbildningen **godstransporter**:⁸²

- Transportteknik⁸³; yrkestrafik – vux, 300 gymnasiepoäng,
- Godstransporter⁸⁴; godstrafik, 200 gymnasiepoäng,
- Godshantering⁸⁵; godshantering – vux, 100 gymnasiepoäng,

och den valbara kursen

- Transportteknik⁸⁶; fordonskombinationer – godstransporter, 200 gymnasiepoäng.

De ämnen och kurser där kunskaper och färdigheter inom området kan tillgodogöras för de olika behörigheterna är för yrkesförarutbildningen **persontransporter**:⁸⁷

- Transportteknik⁸⁸; yrkestrafik – vux, 300 gymnasiepoäng,
- Persontransporter⁸⁹; persontrafik – vux, 200 gymnasiepoäng,

och den valbara kursen

- Transportteknik⁹⁰; fordonskombinationer – persontransporter, 100 gymnasiepoäng.

Behörig till utbildningen

En vuxen är behörig att delta i utbildning på gymnasial nivå från och med andra kalenderhalvåret det år han eller hon fyller 20 år, om han eller hon:

1. är bosatt i landet,
2. saknar sådana kunskaper som utbildningen syftar till att ge
3. har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen, och
4. i övrigt uppfyller föreskrivna villkor.

⁸² 6 kap. 3 § p. 10 TSFS 2012:41.

⁸³ SKOLFS 2010:226.

⁸⁴ SKOLFS 2010:219.

⁸⁵ SKOLFS 2010:218.

⁸⁶ SKOLFS 2010:226.

⁸⁷ 6 kap. 3 § p. 11 TSFS 2012:41.

⁸⁸ SKOLFS 2010:226.

⁸⁹ SKOLFS 2010:225.

⁹⁰ SKOLFS 2010:226.

Behörig är också den som är yngre än vad som anges ovan, men har slutfört utbildning på ett nationellt program i gymnasieskolan eller likvärdig utbildning och uppfyller övriga behörighetsvillkor.⁹¹

Speciellt för yrkesförarutbildningarna

Utöver skollagens krav för att vara behörig till kommunal vuxenutbildning gäller även att eleven innehar körkortsbehörighet B. Detta krav är ett **förkunskapskrav** i den obligatoriska kursen **yrkestrafik – vux, 300 gymnasiepoäng**.⁹²

Tänk på

- Inom kommunal vuxenutbildning är det på yrkesförarutbildningarna som man kan tillgodogöra sig kunskaper för olika körkortsbehörigheter och yrkesförarkompetens.⁹³
- Det är möjligt att gå dessa kurser enskilt och tillgodogöra sig kunskaper för körkortsbehörigheter under förutsättning att examination sker på Trafikverket.⁹⁴
- Kursen yrkestrafik – vux, 300 gymnasiepoäng får endast anordnas inom kommunal vuxenutbildning. Betyg i kursen **kan inte** ingå i elevens examen tillsammans med betyg i kursen yrkestrafik 1a, 200 gymnasiepoäng eller kursen yrkestrafik 1b, 300 gymnasiepoäng.⁹⁵ **Observera att en elev vanligtvis inte kan få betyg (undantaget betyget F) i samma kurs två gånger eller på något sätt tillgodogöra sig samma kurs genom prövning eller validering för mer än ett transportslag.**⁹⁶
- Kursen godshantering – vux, 100 gymnasiepoäng får endast anordnas inom kommunal vuxenutbildning. Betyg i kursen **kan inte** ingå i elevens examen tillsammans med betyg i kursen maskinell godshantering, 200 gymnasiepoäng.⁹⁷
- Kursen persontrafik – vux, 200 gymnasiepoäng får endast anordnas inom kommunal vuxenutbildning. Betyg i kursen **kan inte** ingå i elevens examen tillsammans med betyg i kursen persontrafik 1a, 200 gymnasiepoäng eller kursen persontrafik 1b, 200 gymnasiepoäng.⁹⁸
- På grund av de behörighetsgrundande kurserna i den sammanhållna utbildningen som anges ovan är det endast möjligt att genomföra dessa utbildningar på ett sådant sätt att den övervägande delen av utbildningen sker på skolan.⁹⁹
- En rapport om godkänt prov för **yrkesförarkompetens kan endast leda till ett utfärdande av yrkeskompetensbevis om eleven innehar körkortsbehörighet för lastbil eller buss**. Detta kan dock inte ske förrän eleven är 21 år (en rapport om avlagt prov för yrkesförarkompetens förfaller efter 2 år om eleven inte uthämtat sitt yrkeskompetensbevis).¹⁰⁰
- En **yrkesförarutbildning för godstransporter** inom kommunal vuxenutbildning som omfattar 600 gymnasiepoäng avser 30 veckors heltidsstudier.

⁹¹ 20 kap. 20 § andra stycket skollagen (2010:800).

⁹² SKOLFS 2010:226.

⁹³ 8 kap. 4 § KKF (1998:980), SKOLFS 2010:225, SKOLFS 2010:226, 6 kap. 3 § p. 10–11 TSFS 2012:41, 4 kap. 4 § p. 3 TSFS 2020:29.

⁹⁴ 6 kap. 3 § p. 10–11 TSFS 2012:41.

⁹⁵ SKOLFS 2010:226.

⁹⁶ Om en elev redan har betyg i en av de aktuella kurserna (som inte är betyget F) kan eleven inte läsa kursen en gång till. Tidigare (innan Vux-12) kunde elever genomgå en yrkesförarutbildning inom kommunal vuxenutbildning för att sedan återvända och läsa ytterligare en yrkesförarutbildning för ett annat transportslag. Den möjligheten försvann i och med Vux-12.

⁹⁷ SKOLFS 2010:218.

⁹⁸ SKOLFS 2010:225.

⁹⁹ 6 kap. 3 § allmänt råd TSFS 2012:41.

¹⁰⁰ 4 kap 1 § YKF (2007:1470).

Kursen fordonskombinationer – godstransporter, 200 gymnasiepoäng, avser 10 veckors heltidsstudier utöver ovanstående.¹⁰¹

- En yrkesförarutbildning för persontransporter inom kommunal vuxenutbildning som omfattar 500 gymnasiepoäng avser 25 veckors heltidsstudier.
- Kursen fordonskombinationer – persontransporter, 100 gymnasiepoäng, avser 5 veckors heltidsstudier utöver ovanstående.¹⁰²
- Förarutbildning eller examination av olika körkortsbehörigheter eller yrkesförarkompetens får inte bedrivas under tid som eleven inte är schemalagd¹⁰³.
- En elev som har hävdvunnen rätt¹⁰⁴ kan inte examineras för yrkesförarkompetens på en yrkesförarutbildning inom kommunal vuxenutbildning.

Skolor med egen förarprövare

- En elev som genomgår en yrkesförarutbildning, kan inte examineras och rapporteras för körkortsbehörigheterna C eller D, om eleven inte har **fyllt 21 år**¹⁰⁵ innan utbildningen är slutförd. Eleven får i detta fall dock rapporteras av skolans förarprövare för slutförd grundutbildning för yrkesförarkompetens.

Yrkeskompetensbevis kan inte utfärdas förrän eleven fyllt 21 år och har avlagt godkänt förarprov för körkortsbehörighet C eller D.¹⁰⁶

Skolor utan förarprövare (YKB-utbildningsrapportör)

- En elev som genomgår en yrkesförarutbildning kan inte avlägga förarprov för körkortsbehörigheterna C eller D vid Trafikverket, om eleven inte har **fyllt 21 år**. Eleven får dock rapporteras för slutförd grundutbildning för yrkesförarkompetens i detta fall. Eleven kan dock genomföra kunskapsprov för yrkesförarkompetens vid Trafikverket innan han eller hon har fyllt 21 år.¹⁰⁷

Yrkeskompetensbevis kan inte utfärdas förrän eleven fyllt 21 år och har avlagt godkänt förarprov för körkortsbehörighet C eller D.¹⁰⁸

¹⁰¹ Inom kommunal vuxenutbildning beräknas 20 verksamhetspoäng för en veckas heltidsstudier, se 2 kap. 2 § förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning.

¹⁰² Inom kommunal vuxenutbildning beräknas 20 verksamhetspoäng för en veckas heltidsstudier, se 2 kap. 2 § förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning.

¹⁰³ 3 kap. 13 §, 4 kap 1 § KKF (1998:980), 2 kap. 25 § förordning (2011:1108) om vuxenutbildning.

¹⁰⁴ 4 kap. 5 § TSFS 2020:29. En person som har hävdvunnen rätt innebär att eleven har eller har haft ett körkort för tyngre behörighet (C eller D) innan kravet på yrkesförarkompetensbevis infördes 2008 (för körkortsbehörighet D) och 2009 (för körkortsbehörighet C). Detta jämföras med att eleven redan innehar en grundläggande yrkesförarkompetens. Eleven ska i stället genomgå en fortbildning hos utbildare som har tillstånd av Transportstyrelsen.

¹⁰⁵ 3 kap. 4 och 6 §§ YKL (2007:1157), 6 kap. 3 § p. 10–11 TSFS 2012:41, 4 kap. 4 § p. 3 TSFS 2020:29.

¹⁰⁶ 4 kap 1 § YKF (2007:1470).

¹⁰⁷ 3 kap. 1a § KKL (1998:488).

¹⁰⁸ 4 kap 1 § YKF (2007:1470).

Kombinationer av förarutbildningar och betygsatta kurser sedan tidigare

En person som önskar studera inom kommunal vuxenutbildning har möjlighet att läsa gymnasiala kurser ur alla nationella ämnen som finns, som han eller hon **inte har betyg i** sedan tidigare (undantaget betyget F) enligt skolans regelverk (*Se de aktuella kurserna inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport i kapitel 1 och de aktuella kurserna inom de olika sammanhållna yrkesförarutbildningarna tidigare i detta kapitel*).

Före detta gymnasieelev som vill genomföra en yrkesförarutbildning inom kommunal vuxenutbildning

För en före detta gymnasieelev som sedan tidigare har minst betyget E i kurser som ligger till grund för förarbehörigheter inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport som önskar studera en yrkesförarutbildning eller erhålla en gymnasieexamen inom kommunal vuxenutbildning gäller följande:

Har eleven minst **betyget E i någon av de aktuella kurser som återkommer i den yrkesförarutbildning** som han eller hon önskar studera inom kommunal vuxenutbildning, har denne **vanligtvis inte möjlighet** att läsa aktuella kurser och få betyg i dessa en gång till.¹⁰⁹ Dessutom måste yrkesförarutbildningarna inom kommunal vuxenutbildning läsas **sammanhållna**¹¹⁰ om eleven önskar att tillgodogöra sig yrkesförarkompetens och körkortsbehörigheter.

En elev som slutfört en yrkesförarutbildning inom kommunal vuxenutbildning

En person som har slutfört en yrkesförarutbildning mot gods- eller persontransporter **kan vanligtvis inte** läsa ytterligare en yrkesförarutbildning. Skälet till detta är att **eleven redan har betyg i kurser som ingår i de sammanhållna utbildningarna** och en elev vanligtvis inte kan få betyg (undantaget om eleven har betyget F) i samma kurs två gånger. Samma kurs kan heller inte ligga till grund för rapportering av yrkesförarkompetens inom flera transportslag.

Kombination av två transportslag inom samma yrkesförarutbildning

En elev kan inte kombinera de olika yrkesförarutbildningarna och tillgodogöra sig yrkesförarkompetens och körkortsbehörigheter för olika transportslag inom samma utbildning. Detta eftersom yrkesförarutbildningarna måste läsas sammanhållna för att eleven ska få möjlighet att examineras och rapporteras för yrkesförarkompetens och olika körkortsbehörigheter.

¹⁰⁹ 20 kap. 20–22 §§ skollagen (2010:800).

¹¹⁰ 6 kap. 3 § p. 8–11 TSFS 2012:41.

Kapitel 3. Förarprovning inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning

För elever inom **fordons- och transportprogrammet, inriktning transport**, och på **yrkesförarutbildningarna** inom kommunal vuxenutbildning finns det möjligheter att examineras för olika körkortsbeförigheter och för yrkesförarkompetens. Detta kan ske på två sätt, antingen av en anställd förarprovare på skolan eller genom kunskapsprov och körprov (förarprov) vid Trafikverket. På skolor som inte har en egen förordnad förarprovare måste skolan utse någon som har rollen som YKB-utbildningsrapportör för att kunna rapportera utbildning för yrkesförarkompetens till Transportstyrelsen.¹¹¹ (*se information om examination och rapportering av olika körkortsbeförigheter och yrkesförarkompetens i Kapitel 9. Examination och rapportering av yrkesförarkompetens och körkortsbeförigheter inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning*).

Oavsett vilket alternativ för examination för körkort och yrkesförarkompetens som skolan använder, är det viktigt att elevens förarutbildning sker i samband med att eleven utvecklar yrkeskunskaper. När skolan har en förordnad förarprovare kan examinationen med fördel läggas upp som delprov under utbildningen.¹¹²

Rektorn

Rektorn ansvarar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen.¹¹³ Det gäller även för yrkesförarutbildningen.

Förarprovaren behöver troligtvis stöd i sin roll som förarprovare. Det handlar främst om att kvalitetssäkra utbildningen utifrån Transportstyrelsens kursplanemål för respektive körkortsbeförighet och det centrala innehållet i de nationella kurserna som ligger till grund för rapport om slutförd utbildning eller godkänt prov för yrkesförarkompetens¹¹⁴. Vidare måste förarprovaren få möjlighet att tillsammans med lärolaget arbeta för en samsyn och en hög utbildningskvalitet. Om det skulle uppstå situationer där elev och förarprovare inte är överens om examination av beförigheter är det lämpligt att det finns rutiner för att hantera den uppkomna situationen och att eleverna känner till dem.

Utöver ovanstående för gymnasieskolan

Rektorn är ansvarig för att elever i behov av särskilt stöd får sådant stöd.¹¹⁵

Om det sker förändringar i skolans verksamhet som påverkar förutsättningarna för förarprovaren eller YKB-utbildningsrapportören att rapportera enligt ansökan om anslutning till Transportstyrelsen rapporteringstjänst är det ytterst huvudmannen som är ansvarig för att meddela Transportstyrelsen.¹¹⁶

Läraren och lärolaget

Som lärarkollega till förarprovaren är det viktigt att bidra till en samsyn när det gäller förarutbildning och ha förståelse för den komplexitet som förarprovaren kan uppleva när han eller hon går från att vara lärare till att ta på sig rollen som förarprovare. Det är viktigt att du som lärarkollega finns med i processen och spelar en aktiv roll vid planeringen, genomförandet och

¹¹¹ 5 kap. 6 § YKF (2007:1470) och 4 kap. 1–2 §§ TSFS 2020:29, se även förklaring på sid 71 under rubriken: YKB-utbildningsrapportör.

¹¹² 3 kap. 13 § KKF (1998:980).

¹¹³ 4 kap. 4 § skollagen (2010:800).

¹¹⁴ 6 kap. 3 § p. 7–11 TSFS 2012:41, 4 kap. 4 § p. 3 TSFS 2020:29.

¹¹⁵ 3 kap. 6–9 §§ skollagen (2010:800). Förordning om läroplan för gymnasieskolan SKOLFS 2011:144, avsnitt 2.6.

¹¹⁶ 2 kap. 2 § TSFS 2012:61, 4 kap. 1 § TSFS 2020:29.

examinationen. Förarprövaren behöver stöd i sin roll både när det gäller att kvalitetssäkra utbildningen, få möjlighet att tillsammans med lärarlaget arbeta för samsyn och genom det hög utbildningskvalitet. Det är viktigt att skolan har **tydliga och kända rutiner** för när eleven inte anses lämplig för att examineras för en behörighet och dokumentera detta i de fall där det är aktuellt.¹¹⁷

Utöver ovanstående för gymnasieskolan

Läraren ska informera sin rektor om de finns en elev som man ser har ett behov av särskilt stöd och har behov av ett åtgärdsprogram.¹¹⁸

Utbildning på entreprenad

Förarprovning

I de fall där en skolhuvudman avser att upphandla hela eller delar av utbildningen på entreprenad¹¹⁹ kan det uppstå frågor avseende möjligheterna att förrätta förarprov för elever. För att förarprövaren ska kunna få ett förordnande hos Transportstyrelsen och kunna examinera och rapportera elever för olika förarbehörigheter, **krävs att han eller hon är anställd hos skolhuvudmannen och på den skolenhet där rapportering för yrkesförarkompetens och körkortsbehörigheter sker.**¹²⁰

Examination och rapportering av olika körkortsbehörigheter och yrkesförarkompetens kan inte läggas ut på entreprenad.

YKB-utbildningsrapportör

För gymnasieskolor eller kommunal vuxenutbildning, som saknar egen förarprövare, är det skolhuvudmannens ansvar att utse en rapportör (kallas YKB-utbildningsrapportör). Tjänsten är i första hand administrativ och skolhuvudmannen måste ha ett avtal med Transportstyrelsen för att kunna rapportera elever för slutförd grundutbildning för yrkesförarkompetens. En rapport om slutförd grundutbildning för yrkesförarkompetens ska ske enligt de krav som finns i ansökan till Transportstyrelsens rapporteringstjänst. Skolhuvudmannen har ett ansvar för att den som verkar som YKB-utbildningsrapportör har kunskaper inom rapportering om slutförd grundutbildning för yrkesförarkompetens vid gymnasieskola eller kommunal vuxenutbildning.

När hela eller delar av förarutbildningen sker på entreprenad, av exempelvis en trafikskola, ska utbildningen bedrivas enligt Skolverkets författningar (enligt nationellt fastställda ämnesplaner och kurser) vilket inte är samma utbildning som exempelvis trafikskolor bedriver med tillstånd av Transportstyrelsen.¹²¹ YKB-utbildningsrapportören måste rapportera eleverna som genomgår utbildning inom gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning enligt kraven i Transportstyrelsens rapporteringstjänst. **Med andra ord får inte YKB-utbildningsrapportören rapportera aktuella elever¹²² inom ett tillstånd som avser tillståndspliktig verksamhet.**

Tänk på

- Det är möjligt för en elev att genomgå hela sin gymnasieutbildning eller sin yrkesförarutbildning utan att examineras och rapporteras för körkortsbehörigheter och yrkesförarkompetens under förutsättning att eleven innehar ett körkortstillstånd.

¹¹⁷ 6 kap. 4 § p. 2 TSFS 2012:41.

¹¹⁸ 3 kap. 8 § skollagen (2010:800).

¹¹⁹ Entreprenad av yrkesämnen regleras i 23 kap. 2 § skollagen (2010:800).

¹²⁰ 2 kap. 1–4 §§ TSFS 2012:61.

¹²¹ 6 kap. 3 § p. 7–11 TSFS 2012:41.

¹²² Elever som genomgår fordons- och transportprogrammet, inriktning transport eller en yrkesförarutbildning inom kommunal vuxenutbildning.

- Det är viktigt att eleverna har klart för sig vilka krav som gäller för utfärdandet av körkortstillstånd innan utbildningen påbörjas och att utbildningen endast möjliggör examination och rapportering för körkortsbehörigheter och yrkesförarkompetens **om eleven innehar ett körkortstillstånd.**
- Att oavsett om utbildningen är upphandlad (på entreprenad) eller ej **kvarstår huvudmannens ansvar för utbildningen.**

3.1 Förordnad förarprövare inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning

Krav för att bli förordnad som förarprövare av Transportstyrelsen

För att förordnas som förarprövare vid gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning ska sökanden

- ha lärarexamen enligt högskoleförordningen (1993:100) med huvudsaklig inriktning mot yrkesförarutbildning, naturbruksteknik eller anläggningsförare,
- vara anställd vid gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning och undervisa enligt nationellt fastställd ämnesplan vars innehåll har varit föremål för samråd mellan Statens skolverk och Transportstyrelsen,
- ha fyllt 23 år,
- med hänsyn till sina personliga förhållanden anses lämplig som förarprövare,
- ha ett giltigt körkort utfärdat i en stat inom EES,
- ha körkort med de behörigheter som förarprovningen avser och ha haft dem under sammanlagt minst fem år,
- med godkänt resultat ha fullgjort grundutbildning för förarprövare enligt 3 kap. eller ha haft ett förordnande som förarprövare och då fullgjort fortbildning enligt 4 kap., och
- inte samtidigt vara verksam inom förarutbildning som kräver tillstånd av Transportstyrelsen.¹²³

Det är inte möjligt för en sökande att påbörja grundutbildning för förarprövare utan att ha uppfyllt kraven ovan.¹²⁴

I rollen som förarprövare

Det är lämpligt att förarprövaren gemensamt med arbetslaget planerar för hela förarutbildningen utifrån Skolverkets ämnen och kurser, examensmål när det är aktuellt samt Transportstyrelsens kursplaner för respektive körkortsbehörighet.

Förarprövaren ska ha undervisat eleven i såväl teoretiska som praktiska moment för aktuell behörighet.¹²⁵ Förarprövaren bör ha deltagit under minst 40 procent av undervisningstiden för aktuell körkortsbehörighet och för yrkesförarkompetens.¹²⁶

De förutsättningar som måste uppfyllas för en examination och rapportering för olika körkortsbehörigheter och yrkesförarkompetens är:¹²⁷

¹²³ 2 kap. 1 § TSFS 2012:61.

¹²⁴ 3 kap. 2 § TSFS 2012:61.

¹²⁵ 6 kap. 3 § p. 13 TSFS 2012:41, 4 kap. 4 § p. 3 TSFS 2020:29.

¹²⁶ 6 kap. 3 § allmänt råd. TSFS 2012:41, allmänt råd till 4 kap. 4 § TSFS 2020:29.

¹²⁷ 6 kap. 2–3 §§ TSFS 2012:41.

- Förrarprövaren är anställd vid gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning och på den specifika skolenhet där utbildningen sker.¹²⁸
- Förrarprövaren har ett giltigt körkort utfärdat i en stat inom EES och inneha de körkortsbehörigheter som utbildningen avser.¹²⁹
- Förrarprövaren får inte samtidigt vara verksam inom förrarutbildning som kräver tillstånd av Transportstyrelsen (*se mer information nedan i detta kapitel under rubriken: Annan tillståndspliktig verksamhet för förrarprövare*).¹³⁰
- Elevens identitet är fastställd och styrkt genom dokumentation inför varje rapportering.
- Eleven är permanent bosatt i Sverige eller studerar i Sverige sedan minst sex månader (gäller ej yrkesförrarkompetens).
- Eleven har intygat att han eller hon inte innehar körkort som har utfärdats i en annan stat inom europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) (gäller ej yrkesförrarkompetens).
- Elevens kunskaper och färdigheter har kontrollerats med provfordon som uppfyller Transportstyrelsens föreskrivna krav för respektive behörighet vid varje delprov.
- Eleven har lämnat en ansökan om utfärdande av körkort enligt Transportstyrelsens föreskrifter (TSFS 2013:114) om ansökan om körkort på elektronisk väg.
- Förrarprövaren ska styrka att eleven har slutfört de kurser som ligger till grund för en körkortsexamination och examination och rapportering av yrkesförrarkompetens.
- Förrarprövaren ska styrka att eleven har genomfört minst 20 timmars (minst 10 timmar inom kommunal vuxenutbildning) körträning för att examinera och rapportera för yrkesförrarkompetens.
- Det finns dokumentation av elevens utbildning, dess innehåll och hur målen enligt Transportstyrelsens kursplan för respektive behörighet har uppnåtts.¹³¹ Lämpligt är att dokumentationen sker löpande under utbildningen och det ska tydligt framgå hur eleven har nått målet för respektive behörighet.
- Elevens betyg i de aktuella kurserna måste vara införda i betygs katalogen innan rapportering till Transportstyrelsen sker (gäller ej körkortsbehörighet B).¹³²
- Eleven har körkortstillstånd för aktuell behörighet.

Utöver ovanstående krav gäller följande för elever inom gymnasieskolan

- Eleven har genomgått föreskriven riskutbildning för behörighet B.
- För körkortsbehörighet B krävs att eleven har uppnått de kursmål som finns i Transportstyrelsens kursplan B.

Hur många elever kan förrarprövaren examinera och rapportera?

Det finns inget som närmare reglerar hur många elever en förrarprövare får examinera och rapportera per år. Variationer i hur förrarprövaren tjänstgör och vilka anställningsförhållanden som råder kan påverka delaktigheten och ska bedömas utifrån delaktigheten för varje enskild elev. Observera att, för att en förrarprövare ska kunna examinera och rapportera elever för olika körkortsbehörigheter och yrkesförrarkompetens krävs att han eller hon är anställd av den skolhuvudman som bedriver utbildningen och arbetar på den skolenhet där utbildningen sker.¹³³

¹²⁸ 2 kap. 1 § p. 2 TSFS 2012:61.

¹²⁹ 2 kap. 1 § p. 5 TSFS 2012:61.

¹³⁰ 2 kap. 1 § p. 8 TSFS 2012:61.

¹³¹ 6 kap. 3 § p. 12 TSFS 2012:41.

¹³² 4 kap. 7 § TSFS 2020:29, 6 kap. 3 § p. 7–11 TSFS 2012:41.

¹³³ 2 kap. 3 § TSFS 2012:61.

Observera problematiken som kan uppstå vid utbildning på entreprenad, se ”utbildning på entreprenad” tidigare i detta kapitel.

Förrarprövarens delaktighet i undervisningen

Den utbildningssituation som råder inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning skapar möjligheter att se elevens prestation såväl teoretiskt som praktiskt i många olika situationer och moment, inom flera ämnes- och kursområden, löpande över tid. En förutsättning för att utbildningen i skolan ska kunna genomföras på ett rättssäkert och rättvist sätt med kvalitet utifrån myndigheternas krav är att skolan har en tydlig plan för hur utbildningen ska genomföras. Viktigt är att förrarprövarens arbetsituation möjliggör att det finns tid för bedömning och undervisning för alla elever.

Grundkravet när det gäller förrarprövarens delaktighet i undervisningen är att eleven har undervisats av förrarprövaren i såväl teoretiska som praktiska moment. Detta krav måste ha uppnåtts innan rapportering får ske av en körkortsbehörighet och/eller yrkesförrar kompetens.¹³⁴

Transportstyrelsen har i ett allmänt råd formulerat vad som bör uppfattas som minimikrav (delaktighet om minst 40 procent av den totala undervisningstiden). Utan närmare anvisning kan grundkravet om delaktighet i undervisningen läsas som att förrarprövaren ska ha undervisat eleven 100 procent av undervisningstiden. Det kravet kan dock framstå som orimligt och i många stycken svårt att uppnå av flera skäl till exempel sjukdom, semester, familjeangelägenhet osv.

Om förrarprövarens delaktighet i undervisningen har varit otillräcklig kan det ligga till grund för återkallelse av förordnandet att förrätta förrarprov. Vid en eventuell återkallelse är det slutligen allmän förvaltningsdomstol som avgör om Transportstyrelsen har haft fog för sitt beslut eller inte (se mer information i kapitel 9. Examination och rapportering av yrkesförrar kompetens och körkortsbehörigheter inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning).

Ogiltighetsgrund

En förrarprövare kan **inte tillgodoräkna sig undervisningstid i delaktighetskravet om minst 40 procent** under den tid som förordnandet av någon anledning inte är giltigt. Exempelvis föreligger ogiltighetsgrund om kravet för fortbildning inte är uppfyllt eller om förrarprövarens körkort är återkallat under en period.¹³⁵

Under utbildning till förrarprövare

En yrkeslärare som genomgår grundutbildning för förrarprövare kan inte tillgodoräkna sig undervisningstid i delaktighetskravet om minst 40 procent under den tid han eller hon genomgår grundutbildningen till förrarprövare. Skälet är att man blir förrarprövare först i samband med att man beviljats förordnande efter avslutad grundutbildning.

¹³⁴ 6 kap. 3 § p. 13 TSFS 2012:41, 4 kap. 4 § p. 3 andra stycket TSFS 2020:29 och allmänna rådet till 4 kap 4 § TSFS 2020:29.

¹³⁵ 4 kap. 1–3 §§, 6 kap. 1 § TSFS 2012:61, 6 kap. 3 § p. 13 TSFS 2012:41.

En förarprovare som avslutar sin anställning eller har långvarig frånvaro

En förarprovare kan inte ta över en annan förarprovares dokumentation i de fall där förarprovaren på grund av att han eller hon slutar sin anställning eller vid långvarig sjukdom inte kan slutföra elevens utbildning för aktuell behörighet. I ett sådant fall hänvisas eleverna till Trafikverket för prov. Under de tre olika faserna: B, C alternativ D och yrkesförarkompetens eller CE alternativ DE kan skolan inte byta förarprovare. Enda sättet att lösa detta är att en annan förarprovare går in under tiden och kan få ihop tillräckligt med undervisningstid för respektive behörighet.¹³⁶

I ovanstående fall kan skolan ansöka hos Transportstyrelsen om att få rapportera (YKB-utbildningsrapportör). Därefter kan skolan rapportera slutförd grundutbildning för yrkesförarkompetens. Eleverna genomför därefter prov på Trafikverket.¹³⁷

Examination av yrkesförarkompetens eller för körkortsbehörigheter för fler än ett transportslag

Gymnasieskolan

På fordons- och transportprogrammet, inriktning transport, så finns det möjlighet att välja ämnen och kurser som syftar till olika yrkesutgångar. Under förutsättning att skolan erbjuder yrkesutgångarna lastbilsförare eller bussförare kan en elev **välja en av dessa**. Vissa ämnen och kurser är gemensamma men det finns ett antal kurser som skiljer sig åt. Enligt 6 kap 3 § p. 8–9 TSFS 2012:41 och som 4 kap. 4 § p. 3 TSFS 2020:29 hänvisar till, framgår det vilka kurser en elev måste slutföra för respektive transportslag (lastbil eller buss). Dessa ”kurspaket” får endast genomföras i sin helhet (1 400 gymnasiepoäng) **och inte mixas eller för den delen delas**, om eleven ska kunna examineras och rapporteras för yrkesförarkompetens och körkortsbehörighet C eller D. På grund av detta kan inte eleven tillgodogöra sig körkortsbehörigheter eller yrkesförarkompetens för mer än ett transportslag (lastbil eller buss) inom sin gymnasieutbildning.

Kommunal vuxenutbildning

På en yrkesförarutbildning inom kommunal vuxenutbildning kan eleven läsa kurser som syftar till yrkesutgången **lastbilsförare eller bussförare**. Inom sin yrkesförarutbildning kan inte eleven tillgodogöra sig körkortsbehörigheter eller yrkesförarkompetens **för mer än ett transportslag** (buss eller lastbil) av samma skäl som beskrivs i stycket ovan.

”Kurspaketen” inom yrkesförarutbildningarna är 500 gymnasiepoäng för yrkesutgången bussförare och 600 eller 800 gymnasiepoäng för yrkesutgången lastbilsförare.¹³⁸

Kompletterande grundutbildning för yrkesförarkompetens

Enligt lagen och förordningen om yrkesförarkompetens kan endast den som **innehar ett yrkeskompetensbevis** för gods- eller persontransporter, genomgå en kompletteringsutbildning för det andra transportslaget (utvidgning eller ändring).¹³⁹

En elev i gymnasieskolan eller inom kommunal vuxenutbildning som har slutfört alla kurser som har varit föremål för samråd mellan Skolverket och Transportstyrelsen¹⁴⁰ och som har ett utfärdat yrkeskompetensbevis för gods- eller persontransporter, kan genomgå en kompletterande

¹³⁶ 6 kap. 3 § p. 13 TSFS 2012:41, allmänt råd till 4 kap. 4 § TSFS 2020:29.

¹³⁷ 4 kap. 1–2 §§ TSFS 2020:29.

¹³⁸ 6 kap 3 § p. 10–11 TSFS 2012:41, 4 kap. 4 § p. 3 TSFS 2020:29.

¹³⁹ 4 kap. 4 § YKL (2007:1157), 2 kap. 4 § YKF (2007:1470).

¹⁴⁰ 6 kap. 3 § p. 8–11 TSFS 2012:41.

grundutbildning¹⁴¹ för det andra transportslaget (gods- eller persontransporter) hos utbildare med tillstånd att bedriva utbildningsverksamhet för yrkesförarkompetens.

Tänk på

- Det finns inga möjligheter för en elev att genomgå en kompletterande grundutbildning inom gymnasieskolan eller inom kommunal vuxenutbildning (*se mer information om yrkesförarkompetens i kapitel 6 Yrkesförarkompetens inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning*).

Tillståndspliktig verksamhet för förarprövare

Det är inte tillåtet att förrätta förarprov inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning om man samtidigt är verksam inom förarutbildning som kräver tillstånd av Transportstyrelsen.¹⁴²

För följande verksamheter krävs tillstånd:

- trafikskola,
- introduktionsutbildning,
- riskutbildning,
- utbildning för yrkesförarkompetens,
- utbildning och examination till förare av mopeder, snöskotrar och terränghjulingar.

Med andra ord kan inte en förarprövare bedriva en egen verksamhet som kräver tillstånd från Transportstyrelsen samtidigt som han eller hon är verksam som förarprövare inom gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning.

Elever med behov av extra anpassningar/särskilt stöd

Om det under utbildningen visar sig att det kan befaras att en elev har svårigheter att nå de kunskapskrav som ska uppnås, har skolan en skyldighet att, som i all annan undervisning inom gymnasieskolan eller inom kommunal vuxenutbildning, ge eleven stöd i form av extra anpassningar¹⁴³. Elever i gymnasieskolan har också rätt till särskilt stöd om de extra anpassningarna inte var tillräckliga.¹⁴⁴ Det kan till exempel innebära att en elev med dyslexi kan få göra vissa delar av förarutbildningen muntligt.

Skriftligt eller muntligt prov

Det är förarprövaren i sin myndighetsutövning som avgör vilka metoder som ska användas för att kvalitetssäkra elevens kunskapsnivå enligt Transportstyrelsens krav för olika behörigheter, muntligt eller skriftligt, under förutsättningen att det dokumenteras. Oavsett om skolan väljer att erbjuda en elev muntliga eller skriftliga delprov är det viktigt att detta sker utifrån en tydlig planering utifrån en utarbetad rutin. Vid Transportstyrelsens tillsyn ska den förarprövare som rapporterat eleven kunna visa dokumentation över vad som har prövats i de delprov eller slutprov som eleven genomfört för respektive förarbehörighet.

Hinder för examination och rapportering

- Exempel på omständigheter som innebär att eleven inte bör rapporteras som godkänd för en körkortsbekräftelse är att han eller hon inte anses lämplig på grund av otillåtna hjälpmedel (till exempel i samband med teoretiska delprov), saknar de kunskaper eller den

¹⁴¹ 4 kap. 4 § YKL (2007:1157), 2 kap. 4 § YKF (2007:1470).

¹⁴² 2 kap. 1 § p. 8 TSFS 2012:61.

¹⁴³ 3 kap. 5 a § skollagen (2010:800).

¹⁴⁴ 3 kap. 6–9 §§ skollagen (2010:800).

förmåga som krävs, eller inte uppvisar det beteende som från trafiksäkerhetssynpunkt bör krävas för behörigheten i fråga.¹⁴⁵

- Förrarprövaren kan inte examinera och rapportera en elev mer än en gång för samma behörighet. Det innebär till exempel att en elev som blir av med sitt körkort under utbildningen inte kan examineras och rapporteras av förrarprövaren en gång till, utan måste examineras på Trafikverket.¹⁴⁶
- Elever som avslutat fordons- och transportprogrammet, inriktning transport, inom gymnasieskolan, eller en yrkesförrarutbildning inom kommunal vuxenutbildning kan inte återkomma efter avslutad utbildning för att av skolans förrarprövare examineras för körkort eller yrkesförrarkompetens. Eleven får då istället vända sig till Trafikverket för kunskapsprov och körprov (förrarprov).¹⁴⁷

3.2 Skolor utan egen förrarprövare

På skolor som inte har en anställd förordnad förrarprövare måste skolan ha en rapportör, nedan kallad YKB-utbildningsrapportör som kan rapportera slutförd grundutbildning för yrkesförrarkompetens till Transportstyrelsen.

Det är **samma krav** på en skola som har en YKB-utbildningsrapportör som på en skola som har en egen förrarprövare när det gäller förrarutbildningens innehåll, genomförande och dokumentation. Det som skiljer från en skola som har egen förrarprövare är att eleverna rapporteras för slutförd grundutbildning av skolans YKB-utbildningsrapportör och därefter får avlägga prov på Trafikverket (*observera problematiken som kan uppstå vid utbildning på entreprenad, se "utbildning på entreprenad" tidigare i detta kapitel*).

Krav för en YKB-utbildningsrapportör

På skolor som inte har en egen förordnad förrarprövare måste skolhuvudmannen utse någon som har rollen som YKB-utbildningsrapportör (på skolenheten) för att kunna rapportera grundutbildning för yrkesförrarkompetens till Transportstyrelsen.¹⁴⁸

Skolhuvudmannen har ett ansvar för att den som verkar som YKB-utbildningsrapportör har kompetens om följande:¹⁴⁹

- Kunskaper inom rapportering om slutförd grundutbildning för yrkesförrarkompetens vid gymnasieskola eller kommunal vuxenutbildning.

De förutsättningar som måste uppfyllas för en rapportering om slutförd grundutbildning för yrkesförrarkompetens:¹⁵⁰

- Elevens identitet är fastställd och styrkt genom dokumentation inför varje rapportering.¹⁵¹

¹⁴⁵ 3 kap. 2 § andra stycket, 5 § p. 2 KKL (1998:980), 6 kap. 4 § TSFS 2012:41.

¹⁴⁶ 6 kap. 4 § p. 1 TSFS 2012:41.

¹⁴⁷ 6 kap. 3 § p. 7–9 TSFS 2012:41.

¹⁴⁸ 4 kap. 1–2 §§ TSFS 2020:29. Behörigheten till tjänsten att verka som rapportör vid utbildning i yrkesförrarkompetens är personlig. Behörigheten är giltig om utbildningsanordnaren bedriver yrkesförrarutbildning vid gymnasieskola eller kommunal vuxenutbildning enligt Skolverkets föreskrifter (SKOLFS) om nationell fastställd kurs som varit föremål för samråd mellan Skolverket och Transportstyrelsen.

¹⁴⁹ 4 kap. 4 § p. 3 TSFS 2020:29, 6 kap. 3 § p. 8–11 TSFS 2012:41.

¹⁵⁰ 4 kap. 4 § TSFS 2020:29.

¹⁵¹ 2 kap. 2–6 §§ TSFS 2012:41.

- Eleven är behörig för och antagen till studier i gymnasieskolan eller kommunala vuxenutbildningen på nationell kurs (beroende på vilken utbildning som avses).
- Eleven har slutfört kurserna (*Se aktuella kurser i kapitel 1.1 Fordons- och transportprogrammet, inriktning transport för gymnasieskolan och Kapitel 2. Förarutbildning på yrkesförarutbildningar inom kommunal vuxenutbildning för kommunal vuxenutbildning*).
- Kurserna ska vara betygssatta och införda i betygskatalogen innan rapportering.
- Skolan kan inte rapportera en elev som redan innehar ett yrkeskompetensbevis för det aktuella transportslaget¹⁵² (detta gäller även om eleven har hävdvunnen rätt).

När det gäller examination för olika körkortsbehörigheter och yrkesförarkompetens hänvisas eleven till Trafikverket för prov. Prov för körkortsbehörighet C/CE, D/DE kan inte ske förrän eleven har rapporterats för slutförd yrkesförarkompetens samt har genomfört kunskapsprov med godkänt resultat på Trafikverket.¹⁵³ Detta är den normala ordningen i gymnasieskolan då eleven inte har uppnått rätt ålder för aktuell körkortsbehörighet enligt ålderskravet i körkortsförordningen. Samma förhållande gäller inom kommunal vuxenutbildning.¹⁵⁴

En elev kan dock genomföra förarprov för aktuell körkortsbehörighet innan eleven genomför kunskapsprov för yrkesförarkompetens **under förutsättning** att eleven har uppnått 21 år vid tiden för förarprovet för körkortsbehörighet C eller 24 år vid tiden för förarprovet för körkortsbehörighet D. **I detta scenario faller dock möjligheten för eleven att övningsköra med lastbil eller buss med en totalvikt över 3,5 ton, i samband med kommersiella transporter, inom det arbetsplatsförlagda lärandet.**

Var ska YKB-utbildningsrapportören vara registrerad när flera kommuner samverkar om gymnasial förarutbildning, till exempel yrkesförarutbildning inom regionalt yrkesvux?¹⁵⁵

Alternativ 1

Om eleverna antas i sin hemkommun måste det även finnas en registrerad YKB-utbildningsrapportör i hemkommunen som rapporterar deras antagna elever, även om utbildningen genomförs i en annan kommun inom den regionala samverkan.

Alternativ 2

Om samtliga elever inom den regionala samverkan antas i den kommun där utbildningen bedrivs behövs det bara en YKB-utbildningsrapportör. Rapportören måste vara registrerad hos den kommun där utbildningen bedrivs.

Tänk på

- När skolan saknar egen förarprovare ligger **ansvaret** för kvalitetssäkring, uppföljning och dokumentation som normalt ligger på förarprovaren **på lärolaget och rektorn.**

¹⁵² 4 kap. 5 § TSFS 2020:29.

¹⁵³ 4 kap. 2 § TSFS 2020:29.

¹⁵⁴ 3 kap. 1a § KKL (1998:488).

¹⁵⁵ 5 kap. 6 § YKF (2007:1470).

Kapitel 4. Övningskörning inom gymnasieutbildning och kommunal vuxenutbildning

I gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och inom kommunal vuxenutbildning är det tillåtet att övningsköra ett körkorts- eller traktorkortspliktigt fordon under förutsättning att eleven innehar ett körkortstillstånd för aktuell behörighet och att det är en del av undervisningen i en nationell fastställd kurs.

I gymnasieskolan får det förekomma övningskörning inom nedanstående program:

- fordons- och transportprogrammet¹⁵⁶, inriktning transport
- bygg- och anläggningsprogrammet¹⁵⁷, inriktning anläggningsfordon
- naturbruksprogrammet¹⁵⁸, alla inriktningar (endast traktorkort)

Övningskörning kan i vissa fall även vara tillåtet för elever inom:

- introduktionsprogrammen
- gymnasiesärskolan

Får körsimulator användas inom gymnasieutbildning och kommunal vuxenutbildning?

Ja, det finns möjlighet att använda sig av körsimulatorer som komplement inom en mängd olika utbildningsområden i gymnasieskolan och i kommunal vuxenutbildning även som komplement till övningskörning för olika körkortsbehörigheter (*vad gäller körsimulatorer och körträning för yrkesförarkompetens – se kapitel 5 körträning enligt bestämmelserna om yrkesförarkompetens inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning*).

4.1 Övningskörning inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport

När eleven har **påbörjat programinriktningen, år två, finns möjlighet att övningsköra** inom programmet under förutsättning att eleven har ett körkortstillstånd och att det är en del av undervisningen i en nationell fastställd kurs.

Övningskörning får ske inom följande ämnen och kurser inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport, för yrkesutgången **lastbilsförare**:¹⁵⁹

- Transportteknik¹⁶⁰; yrkestrafik 1a, 200 gymnasiepoäng, yrkestrafik 1b, 300 gymnasiepoäng,
- Godshantering¹⁶¹; maskinell godshantering, 200 gymnasiepoäng, Godstransporter¹⁶²; godstrafik, 200 gymnasiepoäng, godstransporter – specialisering, 100 gymnasiepoäng,

och den valbara kursen

- Transportteknik¹⁶³; fordonskombinationer – godstransporter, 200 gymnasiepoäng.

¹⁵⁶ SKOLFS 2010:41.

¹⁵⁷ SKOLFS 2010:39.

¹⁵⁸ SKOLFS 2010:46.

¹⁵⁹ 4 kap. 1 § KKF (1998:980), 6 kap. 3 § p. 8 och 10 TSFS 2012:41.

¹⁶⁰ SKOLFS 2010:226.

¹⁶¹ SKOLFS 2010:218.

¹⁶² SKOLFS 2010:219.

¹⁶³ SKOLFS 2010:226.

Övningskörning får ske inom följande ämnen och kurser inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport för yrkesutgången **bussförare**:¹⁶⁴

- Transportteknik¹⁶⁵; yrkestrafik 1a, 200 gymnasiepoäng, yrkestrafik 1b, 300 gymnasiepoäng,
- Persontransporter¹⁶⁶; persontrafik 1a, 200 gymnasiepoäng, persontrafik 1b, 200 gymnasiepoäng, persontransporter – specialisering, 100 gymnasiepoäng,

och den valbara kursen

- Transportteknik¹⁶⁷; fordonskombinationer – persontransporter, 100 gymnasiepoäng.

Finns det några andra möjligheter att övningsköra?

Nej, inom fordons- och transportprogrammet är det inte möjligt att övningsköra inom några andra kurser än ovanstående. Förutsättningen för övningskörning är att eleven är behörig och antagen till fordons- och transportprogrammet, inriktningen transport och läser de kurser som utbildningen omfattar samt har ett körkortstillstånd (se ovan).

Krav på läraren/apl-handledaren vid övningskörning

I 4 kap. körkortsförordningen anges vilka krav som ställs på läraren/apl-handledaren vid övningskörning.¹⁶⁸

Tänk på

- Eleven måste inneha ett körkortstillstånd för aktuell behörighet (behöver inte medföra bevis om körkortstillstånd i fordonet).
- Övningskörning med fordon som kräver behörigheten C eller D får inte ske innan de kunskaper och färdigheter som krävs för behörigheten B har uppnåtts.
- Övningskörning med fordon som kräver behörigheten CE eller DE får inte ske innan de kunskaper och färdigheter som krävs för behörighet för dragfordonet har uppnåtts.¹⁶⁹
- Övningskörningsskylt med vit text ÖVNINGSKÖR på röd botten med vit ram ska användas vid övningskörning.¹⁷⁰
- Id-handling bör medföras under övningskörning.
- Intyg bör medföras under övningskörning som visar att eleven har rätt att övningsköra enligt 4 kap. 1 § körkortsförordningen (*se mer information nedan under rubriken: Förarkort till den digitala färdskrivaren*).

Viktigt att skolan och apl-företaget gör en överenskommelse innan elevens apl-period vad som gäller i händelse av olycka, vid förlust av materiella värden eller vid andra kostnader som kan uppstå.

Registrering av kör- och vilotider i samband med övningskörning

¹⁶⁴ 4 kap. 1 § KKF (1998:980), 6 kap. 3 § p. 9 och 11 TSFS 2012:41.

¹⁶⁵ SKOLFS 2010:226.

¹⁶⁶ SKOLFS 2010:225.

¹⁶⁷ SKOLFS 2010:226.

¹⁶⁸ 4 kap. 3–4 §§ KKF (1998:980).

¹⁶⁹ 4 kap. KKF (1998:980).

¹⁷⁰ 1 §, 5 § andra stycket TSFS 2010:81.

Det finns inga regler som föreskriver att en elev i samband med övningskörning på skolan med skolans fordon måste registrera sin kör- och vilotid. Det kan däremot vara bra att börja använda färdskrivaren under övningskörning i ett pedagogiskt syfte.

Vid arbetsplatsförlagt lärande (apl) på ett transportföretag finns särskilda regler för företaget att följa när det gäller att redovisa kör- och vilotider. Eleven ska vid framförandet av tunga fordon som har färdskrivare registrera sin kör- och vilotid när han eller hon sitter vid ratten (kortplats 1). Handledare som sitter bredvid registrerar sin tid som aktivt arbete (kortplats 2). Elevens förarkortsregistrering ska redovisas till transportföretaget. Det är inte tillåtet att tillämpa multibemanning (flerförarsystem).¹⁷¹

Förarkort till den digitala färdskrivaren

Transportstyrelsen kommer att kräva in ett intyg för varje enskild elev i samband med en ansökan om förarkort från eleven.¹⁷² Med andra ord kan en skola inte lämna in en lista för flera elever **utan det krävs en ansökan per elev**. Intyget ska visa att eleven har rätt att övningsköra enligt 4 kap. 1 § körkortsförordningen. Lämpligt är att ansökningsblanketten för förarkort fylls i, i samband med fotografering hos Trafikverket.

Av intyget ska det framgå:

- Namn och person- eller samordningsnummer (sökanden)
- Skola
- Program
- Befattning på den som intygar (det är den som är ansvarig för utbildningen som ska intyga enligt 7 § TSFS 2013:117)
- Underskrift av den som intygar.

En kopia av ovanstående intyg bör medföras vid övningskörning med tyngre körkortsbehörigheter (C, CE, D och DE) för att underlätta vid en eventuell poliskontroll.

Hinder för övningskörning

Det är alltid skolan och ytterst läraren, förarprövaren eller apl-handledaren som bestämmer om en elev får övningsköra eller inte. Om läraren, förarprövaren eller apl-handledaren bedömer att eleven inte framför fordonet på ett trafiksäkert sätt eller på annat sätt uppvisar ett olämpligt beteende finns möjligheten att neka eleven att få övningsköra. När en elev övningskör är det alltid läraren/ förarprövaren eller apl-handledaren som sitter bredvid som har det yttersta ansvaret. Med andra ord, den som utövar uppsikt över övningskörningen anses som förare vid övningskörning.¹⁷³

4.2 Övningskörning inom bygg- och anläggningsprogrammet, inriktning anläggningsfordon

När eleven har påbörjat sitt inriktningsval under sitt andra läsår finns möjligheten för skolan att erbjuda övningskörning för körkortsbehörighet B (personbil) under förutsättning att eleven har ett körkortstillstånd och att det är en del av undervisningen i en kurs.¹⁷⁴

¹⁷¹ Multibemanning innebär att flera förare framför ett färdskrivarpliktigt fordon i skift och kan genom det utnyttja 30 timmars regeln i stället som normalt 24 timmar mellan viloperiod/er. Mer information i EG-förordning nr 561/2006.

¹⁷² 7 § TSFS 2013:117.

¹⁷³ 4 kap. 3–4 §§ KKF (1998:980).

¹⁷⁴ Kommentaren till Skolverkets föreskrifter om ämnesplan för ämnet anläggningsförare i gymnasieskolan (SKOLFS 2011:161).

Övningskörning får ske inom följande ämne och kurser för inriktningen anläggningsfordon:

- Anläggningsfordon¹⁷⁵; anläggningsförare 1, 200 gymnasiepoäng, och anläggningsförare 2, 200 gymnasiepoäng

Finns det några andra möjligheter att övningsköra?

Nej, inom bygg- och anläggningsprogrammet är det inte möjligt att övningsköra inom några andra kurser än ovanstående. Förutsättningen för övningskörning är att eleven är behörig och antagen och läser de kurser som utbildningen omfattar samt har ett körkortstillstånd (se ovan).

Krav på läraren/apl-handledaren vid övningskörning

I 4 kap. körkortsförordningen anges vilka krav som ställs på läraren/apl-handledaren vid övningskörning.¹⁷⁶

Tänk på

- Eleven måste inneha ett körkortstillstånd för körkortsbehörighet B (behöver inte medföra bevis om körkortstillstånd i fordonet).
- Id-handling bör medföras under övningskörning.
- Övningskörningsskylt med vit text ÖVNINGSKÖR på röd botten med vit ram ska användas vid övningskörning.¹⁷⁷

Viktigt att skolan och apl-företaget gör en överenskommelse innan elevens apl-period vad som gäller i händelse av olycka, vid förlust av materiella värden eller vid andra kostnader som kan uppstå.

Hinder för övningskörning

Det är alltid skolan och ytterst läraren, förarprövaren eller apl-handledaren som bestämmer om en elev får övningsköra eller inte. Om läraren, förarprövaren eller apl-handledaren bedömer att eleven inte framför fordonet på ett trafiksäkert sätt eller på annat sätt uppvisar ett olämpligt beteende finns möjligheten att neka eleven att få övningsköra. När en elev övningskör är det alltid läraren/ förarprövaren eller apl-handledaren som sitter bredvid som har det yttersta ansvaret. Med andra ord den som utövar uppsikt över övningskörningen anses som förare vid övningskörning.¹⁷⁸

Kan en elev examineras för körkortsbehörighet B inom bygg- och anläggningsprogrammet, inriktning anläggningsfordon?

Nej, eleven kan inte examineras för körkortsbehörighet B inom bygg- och anläggningsprogrammet, inriktning anläggningsfordon utan hänvisas till Trafikverket för examination (*mer information i kapitel 3 förarprovning under rubriken bygg- och anläggningsprogrammet, inriktning anläggningsfordon*).

4.3 Övningskörning inom naturbruksprogrammet, alla inriktningar

Under förutsättning att eleven är behörig och antagen till naturbruksprogrammet, har skolan möjlighet att erbjuda övningskörning för traktorkort.

¹⁷⁵ SKOLFS 2011:161.

¹⁷⁶ 4 kap. 3–4 §§ KKF (1998:980).

¹⁷⁷ 1 §, 5 § andra stycket TSFS 2010:81.

¹⁷⁸ 4 kap. 3–4 §§ KKF (1998:980).

Övningskörning får ske under förutsättning att det är en del av undervisningen inom följande ämne och kurs:¹⁷⁹

- Naturbruk¹⁸⁰; naturbruk, 200 gymnasiepoäng

Finns det några andra möjligheter att övningsköra?

Nej, inom naturbruksprogrammet är det inte möjligt att övningsköra inom några andra kurser än ovanstående. Förutsättningen för övningskörning är att eleven är behörig och antagen och läser de kurser som utbildningen omfattar samt har ett körkortstillstånd (se ovan).

Krav på läraren/apl-handledaren vid övningskörning

I 4 kap. körkortsförordningen anges vilka krav som ställs på läraren/apl-handledaren vid övningskörning.¹⁸¹

Tänk på

- Eleven måste inneha körkortstillstånd för traktorkort (behöver inte medföra bevis om körkortstillstånd i fordonet).
- Id-handling bör medföras under övningskörning.
- Övningskörningsskylt med vit text ÖVNINGSKÖR på röd botten med vit ram ska användas vid övningskörning.¹⁸²

Viktigt att skolan och apl-företaget gör en överenskommelse innan elevens apl-period vad som gäller i händelse av olycka, vid förlust av materiella värden eller vid andra kostnader som kan uppstå.

Hinder för övningskörning

Det är alltid skolan och ytterst läraren/förrarprovaren eller apl-handledaren som bestämmer om en elev får övningsköra eller inte. Om läraren, förrarprovaren eller handledaren bedömer att eleven inte framför fordonet på ett trafiksäkert sätt eller på annat sätt uppvisar ett olämpligt beteende finns möjligheten att neka eleven att få övningsköra. När en elev övningskör är det alltid läraren/ förrarprovaren eller apl-handledaren som sitter bredvid som har det yttersta ansvaret. Med andra ord den som utövar uppsikt över övningskörningen anses som förare vid övningskörning.¹⁸³

4.4 Övningskörning för elever inom introduktionsprogram

Eftersom skolan kan erbjuda en elev, under sina studier på ett introduktionsprogram, möjligheten att samtidigt läsa nationella kurser till exempel inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport, eller bygg- och anläggning, inriktning anläggningsfordon, eller naturbruksprogrammet kan det bli aktuellt med övningskörning.

Under förutsättning att eleven läser någon av nedanstående kurser och innehar ett körkortstillstånd för aktuell behörighet och att det är en del av undervisningen är det möjligt att övningsköra.

¹⁷⁹ 4 kap. 1 § KKF (1998:980).

¹⁸⁰ SKOLFS 2010:190.

¹⁸¹ 4 kap. 3–4 §§ KKF (1998:980).

¹⁸² 1 §, 5 § andra stycket TSFS 2010:81.

¹⁸³ 4 kap. 3–4 §§ KKF (1998:980).

Övningskörning får ske inom följande ämnen och kurser för fordons- och transportprogrammet, inriktning transport yrkesutgången **lastbilsförare**:¹⁸⁴

- Transportteknik¹⁸⁵; yrkestrafik 1a, 200 gymnasiepoäng, yrkestrafik 1b, 300 gymnasiepoäng,
- Godshantering¹⁸⁶; maskinell godshantering, 200 gymnasiepoäng,
- Godstransporter¹⁸⁷; godstrafik, 200 gymnasiepoäng, godstransporter – specialisering, 100 gymnasiepoäng,

och den valbara kursen

- Transportteknik¹⁸⁸; fordonskombinationer – godstransporter, 200 gymnasiepoäng.

Övningskörning får ske inom följande ämnen och kurser för fordons- och transportprogrammet, inriktning transport yrkesutgången **bussförare**:¹⁸⁹

- Transportteknik¹⁹⁰; yrkestrafik 1a, 200 gymnasiepoäng, yrkestrafik 1b, 300 gymnasiepoäng,
- Persontransporter¹⁹¹; persontrafik 1a, 200 gymnasiepoäng, persontrafik 1b, 200 gymnasiepoäng, persontransporter – specialisering, 100 gymnasiepoäng,

och den valbara kursen

- Transportteknik¹⁹²; fordonskombinationer – persontransporter, 100 gymnasiepoäng.

Övningskörning får ske inom följande ämnen och kurser för bygg- och anläggningsprogrammet, inriktning **anläggningsfordon**:

- Anläggningsfordon¹⁹³; anläggningsförare 1, 200 gymnasiepoäng, och anläggningsförare 2, 200 gymnasiepoäng

Övningskörning får ske inom följande ämnen och kurser för **naturbruksprogrammet**:

- Naturbruk¹⁹⁴; naturbruk, 200 gymnasiepoäng

Finns det några andra möjligheter att övningsköra?

Nej, för en elev inom ett introduktionsprogram är det inte möjligt att övningsköra inom några andra kurser än ovanstående. Förutsättning för att kunna övningsköra är att eleven läser någon av ovanstående kurser (se ovan) samt har ett körkortstillstånd.

¹⁸⁴ 6 kap 3 § p. 8 TSFS 2012:41.

¹⁸⁵ SKOLFS 2010:226.

¹⁸⁶ SKOLFS 2010:218.

¹⁸⁷ SKOLFS 2010:219.

¹⁸⁸ SKOLFS 2010:226.

¹⁸⁹ 6 kap. 3 § p. 9 TSFS 2012:41.

¹⁹⁰ SKOLFS 2010:226.

¹⁹¹ SKOLFS 2010:225.

¹⁹² SKOLFS 2010:226.

¹⁹³ SKOLFS 2011:161.

¹⁹⁴ SKOLFS 2010:190.

Krav på läraren/apl-handledaren vid övningskörning

I 4 kap. körkortsförordningen anges vilka krav som ställs på läraren/apl-handledaren vid övningskörning.¹⁹⁵

Tänk på

- Eleven måste ha ett körkortstillstånd för aktuell behörighet (behöver inte medföra bevis om körkortstillstånd i fordonet).
- Eleven kan aldrig examineras för en körkortsbehörighet eller yrkesförarkompetens inom ett introduktionsprogram¹⁹⁶ (*mer information i kapitel 1, under rubriken introduktionsprogram*).
- En förarprövare kan tillgodoräkna sig undervisningstiden för en introduktionselevs studietid under förutsättning att eleven når **behörighet och blir antagen till fordons- och transportprogrammet, inriktning transport** under sin studietid (förarprövaren bör ha deltagit under minst 40 procent av undervisningstiden för aktuell körkortsbehörighet).
- Övriga bestämmelser runt övningskörning se mer information under respektive program i detta kapitel beroende på vilken kurs eleven läser och ur vilket nationellt program kursen normalt sett hör hemma (fordons- och transportprogrammet, bygg- och anläggningsprogrammet eller naturbruksprogrammet).
- Övningskörningsskylt med vit text ÖVNINGSKÖR på röd botten med vit ram ska användas vid övningskörning.¹⁹⁷
- Id-handling bör medföras under övningskörning.
- Intyg bör medföras under övningskörning som visar att eleven har rätt att övningsköra enligt 4 kap. 1 § körkortsförordningen (*se mer information nedan under rubriken: Förarkort till den digitala färdskrivaren*).

Viktigt att skolan och apl-företaget gör en överenskommelse innan elevens apl-period vad som gäller i händelse av olycka, vid förlust av materiella värden eller vid andra kostnader som kan uppstå.

Förarkort till den digitala färdskrivaren

Transportstyrelsen kommer att kräva in ett intyg för varje enskild elev i samband med en ansökan om förarkort från eleven.¹⁹⁸ Med andra ord kan en skola inte lämna in en lista för flera elever **utan det krävs en ansökan per elev**. Intyget ska visa att eleven har rätt att övningsköra enligt 4 kap. 1 § körkortsförordningen. Lämpligt är att ansökningsblanketten för förarkort fylls i, detta i samband med fotografering hos Trafikverket.

Av intyget ska det framgå:

- Namn och person- eller samordningsnummer (sökanden)
- Skola
- Program
- Befattning på den som intygar (det är den som är ansvarig för utbildningen som ska intyga enligt 7 § TSFS 2013:117)
- Underskrift av den som intygar.

En kopia av ovanstående intyg bör medföras vid övningskörning med tyngre körkortsbehörigheter (C, CE, D och DE) för att underlätta vid en eventuell poliskontroll.

¹⁹⁵ 4 kap. 3–4 §§ KKF (1998:980).

¹⁹⁶ 6 kap. 3 § p.7 TSFS 2012:41, 4 kap. 4 § p. 2 TSFS 2020:29.

¹⁹⁷ 1 §, 5 § andra stycket TSFS 2010:81.

¹⁹⁸ 7 § TSFS 2013:117.

Hinder för övningskörning

Det är alltid skolan och ytterst läraren/förrarprövaren eller apl-handledaren som bestämmer om en elev får övningsköra eller inte. Om läraren/förrarprövaren eller apl-handledaren bedömer att eleven inte framför fordonet på ett trafiksäkert sätt eller på annat sätt uppvisar ett olämpligt beteende finns möjligheten att neka eleven att få övningsköra. När en elev övningskör är det alltid läraren/förrarprövaren eller apl-handledaren som sitter bredvid som har det yttersta ansvaret. Med andra ord den som utövar uppsikt över övningskörningen anses som förare vid övningskörning.¹⁹⁹

4.5 Övningskörning för elever inom gymnasiesärskolan

En elev inom gymnasiesärskolan har möjlighet att genomföra **enstaka kurser** inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport, bygg- och anläggningsprogrammet, inriktning anläggningsfordon, och naturbruksprogrammet om skolan anser att eleven har förutsättningar att tillgodogöra sig undervisningen och innehar körkortstillstånd.

Under förutsättning att eleven läser någon av nedanstående kurser och innehar ett körkortstillstånd för aktuell behörighet och att det är en del av undervisningen är det möjligt att övningsköra för **körkortsbehörighet B** (personbil) eller **traktorkort** (endast kursen naturbruk).

Övningskörning får ske inom följande ämnen och kurser som ligger inom **fordons- och transportprogrammet**:²⁰⁰

- Transportteknik²⁰¹; yrkestrafik 1a, 200 gymnasiepoäng,

Övningskörning får ske inom följande ämnen och kurser som ligger inom **bygg- och anläggningsprogrammet**:²⁰²

- Anläggningsfordon²⁰³; anläggningsförare 1, 200 gymnasiepoäng, och anläggningsförare 2, 200 gymnasiepoäng

Övningskörning får ske inom följande ämnen och kurser som ligger inom **naturbruksprogrammet**:²⁰⁴

- Naturbruk²⁰⁵, naturbruk, 200 gymnasiepoäng

Finns det några andra möjligheter att övningsköra?

Nej, för en elev inom gymnasiesärskolan är det inte möjligt att övningsköra inom några andra kurser än ovanstående. Förutsättning för att kunna övningsköra är att eleven läser någon av ovanstående kurser samt har ett körkortstillstånd (se ovan).

Krav på läraren/apl-handledaren vid övningskörning

¹⁹⁹ 4 kap. 3–4 §§ KKF (1998:980).

²⁰⁰ SKOLFS 2010:41, 6 kap. 3 § p. 8 TSFS 2012:41.

²⁰¹ SKOLFS 2010:226.

²⁰² SKOLFS 2010:39.

²⁰³ SKOLFS 2011:161.

²⁰⁴ SKOLFS 2010:46.

²⁰⁵ SKOLFS 2010:190.

I 4 kap. körkortsförordningen anges vilka krav som ställs på läraren/apl-handledaren vid övningskörning.²⁰⁶

Tänk på

- Eleven måste inneha ett körkortstillstånd för aktuell behörighet (behöver inte medföra bevis om körkortstillstånd i fordonet).²⁰⁷
- Eleven kan endast tillgodogöra sig kunskaper för körkortsbehörighet B inom gymnasiesärskolan.²⁰⁸
- Eleven kan aldrig examineras för en körkortsbehörighet eller yrkesförarkompetens inom gymnasiesärskolan (*mer information i 1.5 Förarutbildning för elever inom gymnasiesärskolan*).²⁰⁹
- Id-handling bör medföras under övningskörning.

Viktigt att skolan och apl-företaget gör en överenskommelse innan elevens apl-period vad som gäller i händelse av olycka, vid förlust av materiella värden eller vid andra kostnader som kan uppstå.

Hinder för övningskörning

Det är alltid skolan och ytterst läraren/förarprovaren eller apl-handledaren som bestämmer om en elev får övningsköra eller inte. Om läraren/förarprovaren eller apl-handledaren bedömer att eleven inte framför fordonet på ett trafiksäkert sätt eller på annat sätt uppvisar ett olämpligt beteende finns möjligheten att neka eleven att få övningsköra. När en elev övningskör är det alltid läraren/förarprovaren eller apl-handledaren som sitter bredvid som har det yttersta ansvaret. Med andra ord den som utövar uppsikt över övningskörningen anses som förare vid övningskörning.²¹⁰

4.6 Övningskörning inom kommunal vuxenutbildning

När en elev går en yrkesförarutbildning inom kommunal vuxenutbildning har eleven möjlighet att övningsköra inom utbildningen under förutsättning att eleven har ett körkortstillstånd och att det är en del av undervisningen på en nationell kurs.

Övningskörning får ske inom följande ämnen och kurser för yrkesförare **godstransporter**:²¹¹

- Transportteknik²¹²; yrkestrafik – vux, 300 gymnasiepoäng,
- Godstransporter²¹³; godstrafik, 200 gymnasiepoäng,
- Godshantering²¹⁴; godshantering – vux, 100 gymnasiepoäng,

och den valbara kursen

- Transportteknik²¹⁵; fordonskombinationer – godstransporter, 200 gymnasiepoäng.

²⁰⁶ 4 kap. 3–4 §§ KKF (1998:980).

²⁰⁷ 4 kap. 1–4 §§ KKF (1998:980).

²⁰⁸ 6 kap. 3 § p. 7 TSFS 2012:41.

²⁰⁹ 6 kap. 3 § p. 7–9 TSFS 2012:41, 4 kap. 4 § p. 2 TSFS 2020:29.

²¹⁰ 4 kap. 3–4 §§ KKF (1998:980).

²¹¹ 6 kap. 3 § p. 10 TSFS 2012:41.

²¹² SKOLFS 2010:226.

²¹³ SKOLFS 2010:219.

²¹⁴ SKOLFS 2010:218.

²¹⁵ SKOLFS 2010:226.

Utöver ovanstående kurser får eleven övningsköra inom följande kurser för yrkesförare **persontransporter**.²¹⁶

- Transportteknik²¹⁷; yrkestrafik – vux 300 gymnasiepoäng,
- Persontransporter²¹⁸; persontrafik – vux 200 gymnasiepoäng,

och den valbara kursen

- Transportteknik²¹⁹; fordonskombinationer – persontransporter 100 gymnasiepoäng.

Finns det några andra möjligheter att övningsköra?

Nej, inom kommunal vuxenutbildning är det inte möjligt att övningsköra inom några andra kurser än ovanstående. Förutsättningen för övningskörning är att eleven är behörig och antagen och läser de kurser som utbildningen omfattar (se ovan) samt ett körkortstillstånd.

Krav på läraren/apl-handledaren vid övningskörning

I 4 kap. körkortsförordningen anges vilka krav som ställs på läraren/apl-handledaren vid övningskörning.²²⁰

Tänk på

- Eleven måste inneha ett svenskt körkort för behörighet B.
- Eleven måste inneha ett körkortstillstånd för aktuell behörighet (behöver inte medföra bevis om körkortstillstånd i fordonet).
- Övningskörning med fordon som kräver behörigheten CE eller DE får inte ske innan de kunskaper och färdigheter som krävs för behörighet för dragfordonet har uppnåtts.²²¹
- Id-handling bör medföras under övningskörning.
- Intyg bör medföras under övningskörning som visar att eleven har rätt att övningsköra enligt 4 kap. 1 § körkortsförordningen (*se mer information nedan under rubriken: Förarkort till den digitala färdskrivaren*).

Viktigt att skolan och apl-företaget gör en överenskommelse innan elevens apl-period vad som gäller i händelse av olycka, vid förlust av materiella värden eller vid andra kostnader som kan uppstå.

Registrering av kör- och vilotider i samband med övningskörning

Det finns inga regler som föreskriver att elev i samband med övningskörning på skolan med skolans fordon måste registrera sin kör- och vilotid. Det kan däremot vara bra att börja använda färdskrivaren under övningskörning i ett pedagogiskt syfte.

Vid apl på ett transportföretag finns särskilda regler för företaget att följa när det gäller att redovisa kör- och vilotider. Eleven ska vid framförandet av tunga fordon som har färdskrivare registrera sin kör- och vilotid när han eller hon sitter vid ratten (kortplats 1). Handledare som sitter bredvid registrerar sin tid som aktivt arbete (kortplats 2). Elevens förarkortsregistrering ska

²¹⁶ 6 kap. 3 § p. 11 TSFS 2012:41.

²¹⁷ SKOLFS 2010:226.

²¹⁸ SKOLFS 2010:225.

²¹⁹ SKOLFS 2010:226.

²²⁰ 4 kap. 3–4 §§ KKF (1998:980).

²²¹ 4 kap. 2 § KKF (1998:980).

redovisas till transportföretaget. Det är inte tillåtet att tillämpa multibemanning (flerförarsystem).²²²

Förarkort till den digitala färdskrivaren

Transportstyrelsen kommer att kräva in ett intyg för varje enskild elev i samband med en ansökan om förarkort från eleven.²²³ Med andra ord kan en skola inte lämna in en lista för flera elever **utan det krävs en ansökan per elev**. Intyget ska visa att eleven har rätt att övningsköra enligt 4 kap. 1 § körkortsförordningen. Lämpligt är att ansökningsblanketten för förarkort fylls i, detta i samband med fotografering hos Trafikverket.

Av intyget ska det framgå:

- Namn och person- eller samordningsnummer (sökanden).
- Skola.
- Vilken yrkesförarutbildning eleven genomgår (transportslag).
- Befattning på den som intyggar (det är den som är ansvarig för utbildningen som ska intyg enligt 7 § TSFS 2013:117).
- Underskrift av den som intyggar.

En kopia av ovanstående intyg bör medföras vid övningskörning med tyngre körkortsbehörigheter (C, CE, D och DE) för att underlätta vid en eventuell poliskontroll.

Hinder för övningskörning

Det är alltid skolan och ytterst läraren/förarprövaren eller apl-handledaren som bestämmer om en elev får övningsköra eller inte. Om läraren/förarprövaren eller handledaren bedömer att eleven inte framför fordonet på ett trafiksäkert sätt eller på annat sätt uppvisar ett olämpligt beteende finns möjligheten att neka eleven att få övningsköra. När en elev övningskör är det alltid läraren/förarprövaren eller apl-handledaren som sitter bredvid som har det yttersta ansvaret. Med andra ord den som utövar uppsikt över övningskörningen anses som förare vid övningskörning.²²⁴

²²² Multibemanning innebär att flera förare framför ett färdskrivarpliktigt fordon i skift och kan genom det utnyttja 30 timmars regeln i stället som normalt 24 timmar mellan viloperiod/er. Mer information i EG-förordning nr 561/2006.

²²³ 7 § TSFS 2013:117.

²²⁴ 4 kap. 3–4 §§ KKF (1998:980).

Kapitel 5. Körträning enligt bestämmelserna om yrkesförarkompetens inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning

Inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport, och yrkesförarutbildning inom kommunal vuxenutbildning finns det möjlighet att tillgodogöra sig yrkesförarkompetens för godstransporter med lastbil eller persontransporter med buss beroende på vilken yrkesutgång eleven väljer. Ett av kraven som ska uppfyllas för att examineras för yrkesförarkompetens är att genomgå körträning. I vissa fall kan en elev inom ett introduktionsprogram genomgå körträning.

Yrkeskompetensbevis är ett krav för att få utföra gods- eller persontransporter med tung lastbil eller buss. För att kunna examineras och rapporteras för yrkesförarkompetens måste man bland annat genomföra minst 20 timmars körträning (gymnasieskolan) eller minst 10 timmars körträning (kommunal vuxenutbildning).²²⁵

Körträning är mer yrkesinriktad och avancerad jämfört med övningskörning för en körkortsbehörighet.

Eftersom en elev inom ett introduktionsprogram kan läsa kurser ur fordons- och transportprogrammet, inriktning transport, kan körträning förekomma när eleven läser någon av kurserna där samråd skett mellan Transportstyrelsen och Skolverket.

Får körsimulator användas till körträning för yrkesförarkompetens inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning?

Nej, körsimulator kan inte ersätta tiden för körträning i lastbil eller buss, det är inte tillåtet vid grundutbildning för yrkesförarkompetens.

Övningskörning eller körträning. Hur fungerar det i praktiken?

Det är ingen konflikt mellan övningskörning (körkortslagen) och körträning (förordningen om yrkesförarkompetens). Syftet med körträning är en mer avancerad körning än den övningskörning som syftar till en körkortsbehörighet C eller körkortsbehörighet D. Viktigt är att det finns ett tydligt mål med övningskörningen eller körträningen och att detta dokumenteras. Skolan måste kunna uppvisa dokumentationen vid tillsyn.²²⁶ Med andra ord kan körträning ske när som helst under elevens utbildning i kurserna som beskrivs i detta kapitel. Eleven **kan inte tillgodogöra sig körträning under sin apl**²²⁷ eller i kursen **fordonskombinationer** eftersom denna kurs inte ligger till grund för yrkesförarkompetens.

5.1 Körträning inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport

Fordons- och transportprogrammet, inriktning transport, är en yrkesutbildning där Transportstyrelsens kursmål för körkortsbehörigheterna uppfylls genom att eleverna genomgår ett antal nationella kurser som har varit föremål för samråd mellan Skolverket och Transportstyrelsen och uppfyller Transportstyrelsens kursplanemål för respektive körkortsbehörighet. Dessa kurser ligger även till grund för elevens möjligheter att examineras för yrkesförarkompetens. Undantaget är kurser som avser fordonskombinationer eftersom yrkesförarkompetens avser dragfordonet (tung lastbil eller tung buss).

²²⁵ 2 kap. 2 § YKF (2007:1470).

²²⁶ 6 kap. 3 § p.12 TSFS 2012:41, 4 kap. 7 § TSFS 2020:29.

²²⁷ 4 kap. 3 § andra stycket YKL (2007:1157).

Körträning får ske inom följande ämnen och kurser inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport, för yrkesutgång **lastbilsförare**:²²⁸

- Transportteknik²²⁹; yrkestrafik 1a, 200 gymnasiepoäng, yrkestrafik 1b, 300 gymnasiepoäng,
- Godshantering²³⁰; maskinell godshantering, 200 gymnasiepoäng,
- Godstransporter²³¹; godstrafik, 200 gymnasiepoäng, godstransporter – specialisering, 100 gymnasiepoäng.

Körträning får ske inom följande ämnen och kurser inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport för yrkesutgång **bussförare**:²³²

- Transportteknik²³³; yrkestrafik 1a, 200 gymnasiepoäng, yrkestrafik 1b, 300 gymnasiepoäng,
- Persontransporter²³⁴; persontrafik 1a, 200 gymnasiepoäng, persontrafik 1b, 200 gymnasiepoäng, persontransporter – specialisering, 100 gymnasiepoäng.

Finns det några andra möjligheter att körträna?

Det är inte möjligt att körträna inom andra kurser än ovanstående inom ramen för gymnasieskolan.

Tänk på

- Ett grundkrav för att kunna examineras och rapporteras för yrkesförarkompetens är att eleven har genomfört körträning, de aktuella kurserna är slutförda och att betygen är införda i betygskatalogen. Dokumentation ska finnas tillgängligt vid tillsyn²³⁵
- Eftersom eleven inte innehar körkortsbehörigheten för fordonet gäller reglerna för övningskörning.²³⁶
- Körträning kan endast genomföras när eleven sitter vid ratten och inte när eleven på annat sätt är medföljande i fordonet.²³⁷
- Körträning kan inte genomföras inom elevens apl eftersom den måste ske under uppsikt av en lärare hos utbildningsanordnaren.²³⁸
- Kravet för körträning om eleven inte har körkortsbehörigheten B är att eleven har ett körkortstillstånd.²³⁹
- Körträningen kan inte påbörjas innan eleven har påbörjat inriktning transport (år 2 i elevens gymnasieutbildning).²⁴⁰
- Körträning kan inte tillämpas i kursen fordonskombinationer eftersom denna kurs inte ligger till grund för yrkesförarkompetens.

²²⁸ 4 kap. 4 § p.3 TSFS 2020:29, 6 kap. 3 § p. 8 c-e TSFS 2012:41.

²²⁹ SKOLFS 2010:226.

²³⁰ SKOLFS 2010:218.

²³¹ SKOLFS 2010:219.

²³² 4 kap. 4 § p.3 TSFS 2020:29, 6 kap. 3 § p. 9 c-e TSFS 2012:41.

²³³ SKOLFS 2010:226.

²³⁴ SKOLFS 2010:225.

²³⁵ 4 kap. 7 § TSFS 2020:29.

²³⁶ 4 kap. 3 § YKL (2007:1157).

²³⁷ 4 kap. 3 § första stycket YKL (2007:1157), 2 kap. 5 § första stycket YKF (2007:1470).

²³⁸ 4 kap. 3 § första stycket YKL (2007:1157).

²³⁹ 4 kap. 1 § KKF (1998:980).

²⁴⁰ 4 kap. 2 § andra stycket gymnasieförordningen (2010:2039).

- Id-handling bör medföras under övningskörning.
- Intyg bör medföras under körträning som visar att eleven har rätt att övningsköra enligt 4 kap. 1 § körkortsförordningen (*se mer information nedan i rutan: Intyg att medföra under körträning*).

Registrering av kör- och vilotider i samband med körträning

Det finns inga regler som föreskriver att man i samband med körträning på skolan med skolans fordon måste registrera kör- och vilotid. En elev som genomför körträning, som inte innehar körkort för fordonet, är undantagen från kraven i förordningen om kör- och vilotider samt färdskrivare m.m.²⁴¹ Flera goda exempel pekar däremot på att man använder färdskrivaren under körträning i pedagogiskt syfte.

Intyg att medföra under körträning

Intyg bör medföras under körträningen som visar att eleven har rätt att övningsköra enligt 4 kap. 1 § körkortsförordningen.²⁴² Detta för att underlätta vid en eventuell poliskontroll.

(Detta intyg avser samma intyg som beskrivs i kapitel 4.1 Övningskörning inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport, under rubriken: Förarkort till den digitala färdskrivaren).

Hinder för körträning

Det är alltid skolan och ytterst läraren/förarprovaren som bestämmer om en elev får körträna eller inte. Om läraren/förarprovaren bedömer att eleven inte framför fordonet på ett trafiksäkert sätt eller på annat sätt uppvisar ett olämpligt beteende finns möjligheten att neka eleven att få körträna. När en elev körtränar är det alltid läraren/förarprovaren som sitter bredvid som har det yttersta ansvaret.²⁴³ Vid körträning med elev som inte har körkortsbehörighet för fordonet gäller bestämmelserna om övningskörning enligt körkortslagen.²⁴⁴

5.2 Körträning inom introduktionsprogram

Inom ett introduktionsprogram finns det möjlighet att eleven läser exempelvis nationella kurser som ingår i fordons- och transportprogrammet, inriktning *transport*. I dessa fall kan det vara aktuellt med körträning för eleven.

Under förutsättning att eleven läser någon av nedanstående kurser och innehar körkortstillstånd för aktuell behörighet och att det är en del av undervisningen är det möjligt att körträna.

Körträning får ske inom följande ämnen och kurser mot yrkesutgång **lastbilsförare**.²⁴⁵

- Transportteknik²⁴⁶; yrkestrafik 1a, 200 gymnasiepoäng, yrkestrafik 1b, 300 gymnasiepoäng,
- Godshantering²⁴⁷; maskinell godshantering, 200 gymnasiepoäng,

²⁴¹ 2 kap. 2 § p. 4 förordning (2004:865) om kör- och vilotider samt färdskrivare, m.m.

²⁴² 4 kap. 3 § andra stycket YKL (2007:1157).

²⁴³ 4 kap. 3 § första stycket YKL (2007:1157).

²⁴⁴ 4 kap. 2a § KKL (1998:488), 4 kap. 3 § andra stycket YKL (2007:1157).

²⁴⁵ 4 kap. 4 § p. 3 TSFS 2020:29, 6 kap. 3 § p. 8 c-e TSFS 2012:41.

²⁴⁶ SKOLFS 2010:226.

²⁴⁷ SKOLFS 2010:218.

- Godstransporter²⁴⁸; godstrafik, 200 gymnasiepoäng, godstransporter – specialisering, 100 gymnasiepoäng

Körträning får ske inom följande ämnen och kurser mot yrkesutgången **bussförare**.²⁴⁹

- Transportteknik²⁵⁰; yrkestrafik 1a, 200 gymnasiepoäng, yrkestrafik 1b, 300 gymnasiepoäng,
- Persontransporter²⁵¹; persontrafik 1a, 200 gymnasiepoäng, persontrafik 1b, 200 gymnasiepoäng, persontransporter – specialisering, 100 gymnasiepoäng.

Finns det några andra möjligheter att körträna?

Det är inte möjligt att körträna inom andra kurser än ovanstående inom ramen för gymnasieskolan.

Tänk på

- Ett grundkrav för att kunna examineras och rapporteras för yrkesförarkompetens är att eleven har genomfört körträning, de aktuella kurserna är slutförda och att betygen är införda i betygskatalogen. Dokumentation ska finnas tillgängligt vid tillsyn.²⁵²
- Eftersom eleven inte innehar körkortsbehörigheten för fordonet gäller reglerna för övningskörning.²⁵³
- Körträning kan endast genomföras när eleven sitter vid ratten och inte när eleven på annat sätt är medföljande i fordonet.²⁵⁴
- Körträning kan inte genomföras inom elevens apl eftersom den måste ske under uppsikt av en lärare hos utbildningsanordnaren.²⁵⁵
- Kravet för körträning om eleven inte har körkortsbehörigheten B (personbil) är att eleven har ett körkortstillstånd.²⁵⁶
- **Eleven kan aldrig examineras** för en körkortsbehörighet eller yrkesförarkompetens inom ett introduktionsprogram (*mer information kap 1 introduktionsprogram*).²⁵⁷
- Körträning kan inte tillämpas i kursen fordonskombinationer eftersom denna kurs inte ligger till grund för yrkesförarkompetens.
- Id-handling bör medföras under övningskörning.
- Intyg bör medföras under körträning som visar att eleven har rätt att övningsköra enligt 4 kap. 1 § körkortsförordningen (*se mer information nedan i rutan: Intyg att medföra under körträning*).

Registrering av kör- och vilotider i samband med körträning

Det finns inga regler som föreskriver att i samband med körträning på skolan med skolans fordon måste registrera kör- och vilotid. En elev som genomför körträning, som inte innehar körkort för fordonet, är undantagen från kraven i förordningen om kör- och vilotider samt

²⁴⁸ SKOLFS 2010:219.

²⁴⁹ 4 kap. 4 § p. 3 TSFS 2020:29, 6 kap. 3 § p. 9 c-e TSFS 2012:41.

²⁵⁰ SKOLFS 2010:226.

²⁵¹ SKOLFS 2010:225.

²⁵² 4 kap. 7 § TSFS 2020:29.

²⁵³ 4 kap. 3 § andra stycket YKL (2007:1157).

²⁵⁴ 4 kap. 3 § första stycket YKL (2007:1157) och 2 kap. 5 § YKF (2007:1470).

²⁵⁵ 4 kap. 3 § första stycket YKL (2007:1157).

²⁵⁶ 4 kap. 1 § KKF (1998:980).

²⁵⁷ 4 kap. 4 p. 2 § TSFS 2020:29, 6 kap. 3 § p. 7–9 TSFS 2012:41.

färdskrivare m.m.²⁵⁸ Flera goda exempel pekar däremot på att man använder färdskrivaren under körträning i pedagogiskt syfte.

Intyg att medföra under körträning

Intyg bör medföras under körträningen som visar att eleven har rätt att övningsköra enligt 4 kap. 1 § körkortsförordningen.²⁵⁹ Detta för att underlätta vid en eventuell poliskontroll.

(Detta intyg avser samma intyg som beskrivs i kapitel 4.1 Övningskörning inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport, under rubriken: Förarkort till den digitala färdskrivaren).

Hinder för körträning

Det är alltid skolan och ytterst läraren/förarprovaren som bestämmer om en elev får körträna eller inte. Om läraren/förarprovaren bedömer att eleven inte framför fordonet på ett trafiksäkert sätt eller på annat sätt uppvisar ett olämpligt beteende finns möjligheten att neka eleven att få körträna. När en elev körtränar är det alltid läraren/förarprovaren som sitter bredvid som har det yttersta ansvaret.²⁶⁰ Vid körträning med elev som inte har körkortsbehörighet för fordonet gäller bestämmelserna om övningskörning enligt körkortslagen.²⁶¹

5.3 Körträning inom kommunal vuxenutbildning

När eleven går någon av följande utbildningar inom kommunal vuxenutbildning finns möjligheten att körträna inom utbildningen under förutsättning att eleven har ett körkortstillstånd och att det är en del av undervisningen.

Inom kommunal vuxenutbildning får körträning ske inom följande utbildningar

- Yrkesförare godstransporter
- Yrkesförare persontransporter

Körträning får ske inom följande ämnen och kurser för yrkesförare **godstransporter**²⁶²:

- Transportteknik²⁶³; yrkestrafik – vux, 300 gymnasiepoäng,
- Godstransporter²⁶⁴; godstrafik, 200 gymnasiepoäng,
- Godshantering²⁶⁵; godshantering – vux, 100 gymnasiepoäng

Körträning får ske inom följande ämnen och kurser för yrkesförare **persontransporter**²⁶⁶:

- Transportteknik²⁶⁷; yrkestrafik – vux, 300 gymnasiepoäng,
- Persontransporter²⁶⁸; persontrafik – vux, 200 gymnasiepoäng,

²⁵⁸ 2 kap. 2 § p. 4 förordning (2004:865) om kör- och vilotider samt färdskrivare, m.m.

²⁵⁹ 4 kap. 3 § andra stycket YKL (2007:1157).

²⁶⁰ 4 kap. 3 § första stycket YKL (2007:1157).

²⁶¹ 4 kap. 2a § KKL (1998:488), 4 kap. 3 § andra stycket YKL (2007:1157).

²⁶² 4 kap. 4 § p. 3 TSFS 2020:29, 6 kap. 3 § p. 10 a-c TSFS 2012:41.

²⁶³ SKOLFS 2010:226.

²⁶⁴ SKOLFS 2010:219.

²⁶⁵ SKOLFS 2010:218.

²⁶⁶ 4 kap. 4 § p. 3 TSFS 2020:29, 6 kap. 3 § p. 11 a-b TSFS 2012:41.

²⁶⁷ SKOLFS 2010:226.

²⁶⁸ SKOLFS 2010:225.

Finns det några andra möjligheter att körträna?

Det är inte möjligt att körträna inom andra kurser än ovanstående inom ramen för kommunal vuxenutbildning. Förutsättningen för körträning är att eleven är behörig och antagen och läser de kurser som utbildningen omfattar (se ovan). Eftersom eleven inte innehar körkortsbehörigheten för fordonet (lastbil alternativt buss) gäller reglerna för övningskörning.

Tänk på

- Ett grundkrav för att kunna examineras och rapporteras för yrkesförarkompetens är att eleven har genomfört körträning, de aktuella kurserna är slutförda och att betygen är införda i betygs katalogen. Dokumentation ska finnas tillgängligt vid tillsyn.²⁶⁹
- Eftersom eleven inte innehar körkortsbehörigheten för fordonet gäller reglerna för övningskörning.²⁷⁰
- Körträning kan endast genomföras när eleven sitter vid ratten och inte när eleven på annat sätt är medföljande i fordonet.²⁷¹
- Körträning kan inte genomföras inom elevens apl eftersom den måste ske under uppsikt av en lärare hos utbildningsanordnaren.²⁷²
- Körträning kan inte tillämpas i kursen fordonskombinationer eftersom denna kurs inte ligger till grund för yrkesförarkompetens.
- Id-handling bör medföras under övningskörning för att underlätta vid poliskontroll.
- Intyg bör medföras under körträning som visar att eleven har rätt att övningsköra enligt 4 kap. 1 § körkortsförordningen (se mer information nedan i rutan: Intyg att medföra under körträning).

Registrering av kör- och vilotider i samband med körträning

Det finns inga regler som föreskriver att man i samband med körträning på skolan med skolans fordon måste registrera kör- och vilotid. En elev som genomför körträning, som inte innehar körkort för fordonet, är undantagen från kraven i förordningen om kör- och vilotider samt färdskrivare m.m.²⁷³ Flera goda exempel pekar däremot på att man använder färdskrivaren under körträning i pedagogiskt syfte.

Intyg att medföra under körträning

Intyg bör medföras under körträningen²⁷⁴ som visar att eleven har rätt att övningsköra enligt 4 kap. 1 § körkortsförordningen. Detta för att underlätta vid en eventuell poliskontroll.

(Detta intyg avser samma intyg som beskrivs i kapitel 4.6 Övningskörning inom kommunal vuxenutbildning, under rubriken: Förarkort till den digitala färdskrivaren).

²⁶⁹ 4 kap. 7 § TSFS 2020:29.

²⁷⁰ 4 kap. 3 § andra stycket YKL (2007:1157).

²⁷¹ 4 kap. 3 § första stycket YKL och 2 kap. 5 § första stycket YKF (2007:1470).

²⁷² 4 kap. 3 § första stycket YKL (2007:1157).

²⁷³ 2 kap. 2 § p. 4 förordning (2004:865) om kör- och vilotider samt färdskrivare, m.m.

²⁷⁴ 4 kap. 3 § andra stycket YKL (2007:1157).

Hinder för körträning

Det är alltid skolan och ytterst läraren/förrarprovaren som bestämmer om en elev får körträna eller inte. Om läraren/förrarprovaren bedömer att eleven inte framför fordonet på ett trafiksäkert sätt eller på annat sätt uppvisar ett olämpligt beteende finns möjligheten att neka eleven att få körträna. När en elev körtränar är det alltid läraren/förrarprovaren som sitter bredvid som har det yttersta ansvaret.²⁷⁵ Vid körträning med elev som inte har körkortsbehörighet för fordonet gäller bestämmelserna om övningskörning enligt körkortslagen.²⁷⁶

²⁷⁵ 4 kap. 3 § första stycket YKL (2007:1157).

²⁷⁶ 4 kap. 2a § KKL (1998:488), 4 kap. 3 § andra stycket YKL (2007:1157).

Kapitel 6. Yrkesförarkompetens inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning

Inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport och på yrkesförarutbildningar inom kommunal vuxenutbildning kan en elev tillgodogöra sig yrkesförarkompetens för lastbil eller för buss. Förutom att eleven måste inneha körkortsbekräftelse C eller körkortsbekräftelse D är yrkesförarkompetens ett krav för att få utföra gods- eller persontransporter med tung lastbil eller buss. Utbildning för **yrkesförarkompetens är integrerat i de ämnen- och kurser som listas nedan.**

Att köra buss och lastbil i sitt yrke är ett ansvarsfullt arbete som ställer höga krav på kunskap och skicklighet. Enligt lagen om yrkesförarkompetens ska alla förare ha den kompetens som är nödvändig för yrket. Lagen innebär bland annat krav på grundläggande utbildning, som efter godkänt prov leder till ett yrkeskompetensbevis.

Utbildningen för yrkesförarkompetens är **integrerad** inom följande ämnen och kurser inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport för yrkesutgången **lastbilsförare**:

- Fordons- och transportbranschen²⁷⁷; fordons- och transportbranschens villkor och arbetsområden, 200 gymnasiepoäng,
- Fordonsteknik²⁷⁸; fordonsteknik – introduktion, 200 gymnasiepoäng,
- Transportteknik²⁷⁹; yrkestrafik 1a, 200 gymnasiepoäng, yrkestrafik 1b, 300 gymnasiepoäng,
- Godshantering²⁸⁰; maskinell godshantering, 200 gymnasiepoäng,
- Godstransporter²⁸¹; godstrafik, 200 gymnasiepoäng, godstransporter – specialisering, 100 gymnasiepoäng

Utbildningen för yrkesförarkompetens är **integrerad** inom följande ämnen och kurser inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport för yrkesutgången **bussförare**:

- Fordons- och transportbranschen²⁸²; fordons- och transportbranschens villkor och arbetsområden, 200 gymnasiepoäng,
- Fordonsteknik²⁸³; fordonsteknik – introduktion, 200 gymnasiepoäng,
- Transportteknik²⁸⁴; yrkestrafik 1a, 200 gymnasiepoäng, yrkestrafik 1b, 300 gymnasiepoäng,
- Persontransporter²⁸⁵; persontrafik 1a, 200 gymnasiepoäng, persontrafik 1b, 200 gymnasiepoäng, persontransporter – specialisering, 100 gymnasiepoäng.

²⁷⁷ SKOLFS 2010:216.

²⁷⁸ SKOLFS 2010:217.

²⁷⁹ SKOLFS 2010:226.

²⁸⁰ SKOLFS 2010:218.

²⁸¹ SKOLFS 2010:219.

²⁸² SKOLFS 2010:216.

²⁸³ SKOLFS 2010:217.

²⁸⁴ SKOLFS 2010:226.

²⁸⁵ SKOLFS 2010:225.

Utbildningen för yrkesförarkompetens är **integrerad** inom följande ämnen och kurser inom kommunal vuxenutbildning för yrkesutgången **lastbilsförare**:

- Transportteknik²⁸⁶; yrkestrafik – vux, 300 gymnasiepoäng,
- Godstransporter²⁸⁷; godstrafik, 200 gymnasiepoäng,
- Godshantering²⁸⁸; godshantering – vux, 100 gymnasiepoäng.

Utbildningen för yrkesförarkompetens är **integrerad** inom följande ämnen och kurser inom kommunal vuxenutbildning för yrkesutgången **bussförare**:

- Transportteknik²⁸⁹; yrkestrafik – vux, 300 gymnasiepoäng,
- Persontransporter²⁹⁰; persontrafik – vux, 200 gymnasiepoäng.

Skolor som har förarprövare

Under förutsättning att eleven kan tillgodogöra sig utbildningen i dessa kurser (något av ovanstående alternativ) har skolans förarprövare möjlighet att examinera och rapportera eleven för ett yrkeskompetensbevis (*se mer information i kapitel 9. Examination av yrkesförarkompetens och olika körkortsbehörigheter inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning*).

Skolor som inte har förarprövare

Om skolan inte har en förarprövare måste det finnas en YKB-utbildningsrapportör som rapporterar slutförd grundutbildning för yrkesförarkompetens till Transportstyrelsen.²⁹¹ När utbildningen är rapporterad får eleven därefter avlägga prov på Trafikverket.

6.1 Fordons- och transportprogrammet, inriktning transport

Kunskapsmålen för yrkesförarkompetens är inarbetade i de kurser som har varit föremål för samråd mellan Skolverket och Transportstyrelsen. Dessa kurser tar höjd för kravet enligt lagen om yrkesförarkompetens för grundläggande behörighet om eleven är under 21 år för lastbilsförare och under 23 år för bussförare och har slutfört utbildningen på fordons- och transportprogrammet, inriktning transport.

Under förutsättning att eleven har uppnått grundläggande yrkesförarkompetens i gymnasieskolan på fordons- och transportprogrammet, inriktning transport omfattas eleven av bestämmelsen i körkortslagen, som innebär att eleven kan examineras för körkortsbehörighet C alternativt körkortsbehörighet D **redan vid 18 års ålder**.²⁹²

I nedanstående kurser är 280 timmars grundutbildning för yrkesförarkompetens integrerat (krav enligt lagen om yrkesförarkompetens om eleven är under 21 år).

Kunskapsmålen är **integrerade** i följande kurser för yrkesutgång **lastbilsförare**:

- Fordons- och transportbranschen²⁹³; fordons- och transportbranschens villkor och arbetsområden, 200 gymnasiepoäng,

²⁸⁶ SKOLFS 2010:226.

²⁸⁷ SKOLFS 2010:219.

²⁸⁸ SKOLFS 2010:218.

²⁸⁹ SKOLFS 2010:226.

²⁹⁰ SKOLFS 2010:225.

²⁹¹ 5 kap. 6 § YKF (2007:1470).

²⁹² 3 kap. 1a § körkortslagen (1998:488).

²⁹³ SKOLFS 2010:216.

- Fordonsteknik²⁹⁴; fordonsteknik – introduktion, 200 gymnasiepoäng,
- Transportteknik²⁹⁵; yrkestrafik 1a, 200 gymnasiepoäng, yrkestrafik 1b, 300 gymnasiepoäng,
- Godshantering²⁹⁶; maskinell godshantering, 200 gymnasiepoäng,
- Godstransporter²⁹⁷; godstrafik, 200 gymnasiepoäng, godstransporter – specialisering, 100 gymnasiepoäng

Kunskapsmålen är **integrerade** i följande kurser för yrkesutgång **bussförare**:

- Fordons- och transportbranschen²⁹⁸; fordons- och transportbranschens villkor och arbetsområden, 200 gymnasiepoäng,
- Fordonsteknik²⁹⁹; fordonsteknik – introduktion, 200 gymnasiepoäng,
- Transportteknik³⁰⁰; yrkestrafik 1a, 200 gymnasiepoäng, yrkestrafik 1b, 300 gymnasiepoäng,
- Persontransporter³⁰¹; persontrafik 1a, 200 gymnasiepoäng, persontrafik 1b, 200 gymnasiepoäng, persontransporter – specialisering, 100 gymnasiepoäng

Särskilda regler för yrkesförarkompetens när det gäller buss

Under förutsättning att eleven har slutfört aktuella kurser vid fordons- och transportprogrammet, inriktning transport (yrkesutgången bussförare) samt har uppfyllt övriga krav så krävs att eleven fyllt 18 år för att få yrkeskompetensbevis utfärdat. Eleven omfattas då av bestämmelsen i körkortslagen som innebär att denne kan examineras för körkortsbehörighet D redan vid 18 års ålder.³⁰² Dock med villkorskod 108 på körkortet.³⁰³ Om en elev av något skäl skulle ha uppnått 20 års ålder vid examination och rapportering av yrkesförarkompetens får eleven ingen villkorskod på körkortet.³⁰⁴

En elev som avslutat sin yrkesförarutbildning och har examinerats för yrkesförarkompetens för persontransporter och körkortsbehörighet D, **kan framföra en buss som kräver körkortsbehörighet D1**. I detta fall finns det inga begränsningar utifrån lagen om yrkesförarkompetens om vilken typ av trafik föraren får utföra exempelvis när det gäller sträckans längd, linjetrafik, skolbuss eller beställningstrafik. När det gäller körkort med villkorskod 108 regleras endast framförandet av bussar som kräver körkortsbehörighet D.

²⁹⁴ SKOLFS 2010:217.

²⁹⁵ SKOLFS 2010:226.

²⁹⁶ SKOLFS 2010:218.

²⁹⁷ SKOLFS 2010:219.

²⁹⁸ SKOLFS 2010:216.

²⁹⁹ SKOLFS 2010:217.

³⁰⁰ SKOLFS 2010:226.

³⁰¹ SKOLFS 2010:225.

³⁰² 3 kap. 1a § KKL (1998:980).

³⁰³ Bilaga 3. Nationella koder 100 och däröver i TSFS 2012:60.

³⁰⁴ 3 kap. 5 §, andra stycket YKL (2007:1157).

Tänk på

- Ett grundkrav för att kunna examineras och rapporteras för yrkesförarkompetens är att eleven har genomfört körträning, de aktuella kurserna är slutförda och att betygen är införda i betygskatalogen. Dokumentation ska finnas tillgängligt vid tillsyn³⁰⁵ (*se mer i kapitel 5 Körträning enligt lagen om yrkesförarkompetens inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning*).
- En förarprövare eller en YKB-utbildningsrapportör **kan endast rapportera 280 timmars grundutbildning** yrkesförarkompetens för en elev på fordons- och transportprogrammet, inriktning transport.³⁰⁶
- En skola som inte har egen anställd förarprövare kan endast rapportera att utbildningen för yrkesförarkompetens är slutförd (YKB-utbildningsrapportör).³⁰⁷ Eleven kan i detta fall endast examineras genom prov på Trafikverket.
- Om en elev vill pröva en kurs/kurser som ligger till grund för yrkesförarkompetens (en kurs som eleven har fått betyget F i sedan tidigare) får skolans förarprövare examinera eleven för yrkesförarkompetens endast i de fall förarprövaren har uppfyllt delaktighetskravet för aktuell behörighet. Om förarprövaren inte har uppnått delaktighetskravet för aktuell behörighet kan eleven rapporteras för slutförd grundutbildning för yrkesförarkompetens och sedan genomföra examination genom kunskapsprov för yrkesförarkompetens på Trafikverket (*se mer i kapitel 10. Prövning av kurs inom gymnasieutbildning och kommunal vuxenutbildning i samband med förarutbildning*).
- Det finns inga möjligheter att examinera en elev för yrkesförarkompetens för mer än ett transportslag (godstransporter eller persontransporter) inom elevens gymnasieutbildning. Detta är omöjligt på grund av att kurserna som skulle krävas helt enkelt inte får plats inom programstrukturen om 2500 gymnasiepoäng (*se mer i kapitel 3, underrubrik 3.1. Examination av yrkesförarkompetens eller för körkortsbekräftelser för fler än ett transportslag*).³⁰⁸

6.2 Yrkesförarkompetens inom kommunal vuxenutbildning

I de ämnen och kurser som är aktuella inom yrkesförarutbildningarna är utbildning för yrkesförarkompetens integrerad. Eftersom det är **olika utbildningskrav** enligt lagen om yrkesförarkompetens **för personer som är under 21 år i relation till de personer som är över 21 år** är det viktigt att tänka på att de aktuella kurserna inom yrkesförarutbildningarna endast tar höjd för **en förkortad grundutbildning** för yrkesförarkompetens (ålderskrav 21 år). Detta innebär i praktiken att en elev **endast kan få ett yrkeskompetensbevis utfärdat om eleven har fyllt 21 år** samt har examinerats och rapporterats för godkänt förarprov, körkortsbekräftelse C eller D.³⁰⁹ **Rapportering av slutförd grundutbildning för yrkesförarkompetens kan ske om eleven inte fyllt 21 år** när utbildningen är avslutad, rapporteringen blir dock giltig tidigast när eleven uppnått rätt ålder.

Yrkesförarutbildningen godstransporter

I nedanstående kurser är **förkortad grundutbildning (140 timmar) för yrkesförarkompetens godstransporter** integrerat (krav enligt lagen om yrkesförarkompetens om eleven har fyllt 21 år eller är äldre).

³⁰⁵ 4 kap. 7 § TSFS 2020:29.

³⁰⁶ 2 kap. 2 § första stycket YKF (2007:1470).

³⁰⁷ 4 kap. 2 § TSFS 2020:29.

³⁰⁸ 6 kap. 3 § p. 8–11 TSFS 2012:41, SKOLFS 2010:41, SKOLFS 2010:219, SKOLFS 2010:225.

³⁰⁹ Skälet till detta är att eleverna endast kan tillgodogöra sig förkortad grundutbildning för yrkesförarkompetens inom kommunal vuxenutbildning och att sådan utbildning endast får rapporteras för en person som är 21 år eller äldre.

Kunskapsmålen är **integrerade** i följande kurser för yrkesutgång **lastbilsförare**:

- Transportteknik³¹⁰; yrkestrafik – vux, 300 gymnasiepoäng,
- Godstransporter³¹¹; godstrafik, 200 gymnasiepoäng,
- Godshantering³¹²; godshantering – vux, 100 gymnasiepoäng.

Yrkesförarutbildningen persontransporter

I nedanstående kurser är **förkortad grundutbildning (140 timmar) för yrkesförarkompetens persontransporter integrerat** (krav enligt lagen om yrkesförarkompetens om eleven har fyllt 21 år eller är äldre).

Kunskapsmålen är **integrerade** i följande kurser för yrkesutgång **bussförare**:

- Transportteknik³¹³; yrkestrafik – vux, 300 gymnasiepoäng,
- Persontransporter³¹⁴; persontrafik – vux, 200 gymnasiepoäng.

Särskilda regler för yrkesförarkompetens när det gäller buss

Under förutsättning att eleven har genomgått yrkesförarutbildningen för bussförare enligt ovan beskrivet kan eleven, enligt undantaget i körkortslagen, examineras för körkortsbehörighet D redan vid 21 års ålder.³¹⁵ Dock med villkorskod 109 på körkortet.³¹⁶

En elev som avslutat sin yrkesförarutbildning och har examinerats för körkortsbehörighet D och yrkesförarkompetens, kan även framföra en buss som kräver körkortsbehörighet D1.

I detta fall finns det inga begränsningar utifrån lagen om yrkesförarkompetens om vilken typ av trafik föraren utför exempelvis sträckans längd, linjetrafik, skolbuss eller beställningstrafik. När det gäller körkort med villkorskod 109 regleras endast framförandet av bussar som kräver körkortsbehörighet D.

Tänk på

- Ett grundkrav för att kunna examineras och rapporteras för yrkesförarkompetens är att eleven har genomfört körträning, de aktuella kurserna är slutförda och att betygen är införda i betygs katalogen. Dokumentation ska finnas tillgängligt vid tillsyn³¹⁷ (*se mer i kapitel 5. Körträning enligt lagen om yrkesförarkompetens inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning*).
- En förarprövare eller en YKB-utbildningsrapportör **kan endast rapportera 140 timmars förkortad grundutbildning** yrkesförarkompetens för en elev på yrkesförarutbildningarna inom kommunal vuxenutbildning.
- En skola som inte har egen anställd förarprövare kan endast rapportera att utbildningen för yrkesförarkompetens är slutförd (YKB-utbildningsrapportör).³¹⁸ Eleven kan i detta fall endast examineras genom prov på Trafikverket.

³¹⁰ SKOLFS 2010:226.

³¹¹ SKOLFS 2010:219.

³¹² SKOLFS 2010:218.

³¹³ SKOLFS 2010:226.

³¹⁴ SKOLFS 2010:225.

³¹⁵ 3 kap. 1a § KKL (1998:980).

³¹⁶ Bilaga 3. Nationella koder 100 och däröver i TSFS 2012:60.

³¹⁷ 4 kap. 7 § TSFS 2020:29.

³¹⁸ 4 kap. 2 § TSFS 2020:29.

- Om en elev vill pröva en kurs/kurser som ligger till grund för yrkesförarkompetens (en kurs som eleven har fått betyget F i sedan tidigare) får skolans förarprövare examinera eleven för yrkesförarkompetens endast i de fall förarprövaren har uppfyllt delaktighetskravet för aktuell behörighet. Om förarprövaren inte har uppnått delaktighetskravet för aktuell behörighet kan eleven rapporteras för slutförd grundutbildning för yrkesförarkompetens och sedan genomföra examination genom kunskapsprov för yrkesförarkompetens på Trafikverket (*se mer i kapitel 10. Prövning av kurs inom gymnasieutbildning och kommunal vuxenutbildning i samband med förarutbildning*).
- Det finns inga möjligheter att examinera en elev för yrkesförarkompetens för mer än ett transportslag inom samma yrkesförarutbildning. Med andra ord finns det ingen möjlighet att läsa kurser för både godstransporter och persontransporter inom samma utbildning³¹⁹ (*se mer i kapitel 3, underrubrik 3.1. Examination av yrkesförarkompetens eller för körkortsbehörigheter för fler än ett transportslag*).
- En elev som inte har uppnått 21 år innan yrkesförarutbildningen är slutförd kan inte **examineras för yrkesförarkompetens eller körkortsbehörigheter inom kommunal vuxenutbildning**. Om eleven inte har uppnått 21 år innan yrkesförarutbildningen är slutförd kan dock eleven rapporteras för slutförd grundutbildning för yrkesförarkompetens samt utföra prov på Trafikverket. Yrkeskompetensbeviset kan dock inte utfärdas förrän eleven har fyllt 21 år och erhållit körkortsbehörighet C eller D.³²⁰ Viktigt att tänka på i detta scenario är att eleven riskerar att hamna i en situation där denne inte kan övningsköra eftersom utbildningen är slutförd samtidigt som eleven inte har uppnått rätt ålder för att kunna erhålla körkortsbehörighet C eller D.

³¹⁹ 6 kap. 3 § p. 8–11 TSFS 2012:41, SKOLFS 2010:41, SKOLFS 2010:219, SKOLFS 2010:225.

³²⁰ 6 kap. 3 § p. 10–11 TSFS 2012:41, 3 kap. 4§, 6 § YKL (2007:1157).

Kapitel 7. Körkortsbehörigheter inom gymnasieutbildning och kommunal vuxenutbildning

På fordons- och transportprogrammet, inriktning transport, och på yrkesförarutbildningar inom kommunal vuxenutbildning finns det möjlighet för eleven att tillgodogöra sig kunskaper för en eller flera körkortsbehörigheter och att bli rapporterad och examinerad inom utbildningen.

På bygg- och anläggningsprogrammet, inriktning anläggningsfordon, kan det finnas möjlighet för eleven att tillgodogöra sig kunskaper för körkortsbehörighet B om skolhuvudmannen erbjuder detta.

I vissa fall kan även en elev inom ett introduktionsprogram och inom gymnasiesärskolan tillgodogöra sig körkortsutbildning.

Fordons- och transportprogrammet och yrkesförarutbildningarna inom kommunal vuxenutbildning

Att köra buss eller lastbil i sitt yrke är ett ansvarsfullt arbete som ställer höga krav på kunskap och skicklighet. Inom fordon- och transportprogrammet, inriktning transport, och på yrkesförarutbildningarna inom kommunal vuxenutbildning har elever möjlighet att tillgodogöra sig alla de kunskaper som krävs för att kunna verka som yrkesförare inom godstransporter eller persontransporter. För att verka som yrkesförare krävs det bland annat körkortsbehörighet för olika tunga fordon. Utöver körkortsbehörigheter krävs det att eleven uppnått sådana yrkeskunskaper under utbildningen som möjliggör en examination och rapportering för yrkesförarkompetens (*Se mer information i kapitel 6 Yrkesförarkompetens inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning*).

Bygg- och anläggningsprogrammet – inriktning anläggningsfordon

Inom bygg- och anläggningsprogrammet, inriktning anläggningsfordon finns det en möjlighet för skolan att erbjuda elever kunskaper och färdigheter som motsvarar körkortsbehörighet B eftersom dessa elever i första hand ska kunna framföra en anläggningsmaskin på väg (motorredskap klass 1 kräver körkortsbehörighet B).

Elever inom introduktionsprogram och gymnasiesärskolan

En elev inom ett introduktionsprogram eller gymnasiesärskolan kan i vissa fall tillgodogöra sig delar av en körkortsutbildning under förutsättning att eleven läser kurser inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport, eller bygg- och anläggningsprogrammet, inriktning anläggningsfordon.

Naturbruksprogrammet – alla inriktningar

Inom naturbruksprogrammet kan eleven endast tillgodogöra sig kunskaper för traktorkort.

7.1 Körkortsbehörigheter inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport

Enligt körkortslagen ska man vara 21 år för att kunna få körkortsbehörigheten C och CE samt 24 år för körkortsbehörigheten D och DE.³²¹ Om en elev genomgår fordons- och transportprogrammet, inriktning transport, finns möjligheten att bli examinerad och rapporterad för ovanstående körkortsbehörigheter redan vid 18 års ålder.³²² En förutsättning för att det ska

³²¹ 3 kap. 1 § KKL (1998:488).

³²² 3 kap. 3 § och 5 § YKL (2007:1157).

vara möjligt är att eleven har genomgått en grundläggande utbildning för yrkesförarkompetens inom gymnasieskolan.

Utbildning för olika körkortsbekvärligheter är integrerat i de kurser som har tagits fram i samråd mellan Skolverket och Transportstyrelsen. Dessa kurser omfattar 1 400 plus 200 gymnasiepoäng för yrkesutgången lastbilsförare eller 1 400 plus 100 gymnasiepoäng för yrkesutgången bussförare inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport.

Kunskapsmålen för olika körkortsbekvärligheter är **integrerade** i följande ämnen och kurser (1 600 gymnasiepoäng) för yrkesförare **godstransporter**:

- Fordons- och transportbranschen³²³; fordons- och transportbranschens villkor och arbetsområden, 200 gymnasiepoäng,
- Fordonsteknik³²⁴; fordonsteknik – introduktion, 200 gymnasiepoäng,
- Transportteknik³²⁵; yrkestrafik 1a, 200 gymnasiepoäng, yrkestrafik 1b, 300 gymnasiepoäng,
- Godshantering³²⁶; maskinell godshantering, 200 gymnasiepoäng,
- Godstransporter³²⁷; godstrafik, 200 gymnasiepoäng, godstransporter – specialisering, 100 gymnasiepoäng,

och den valbara kursen

- Transportteknik³²⁸; Fordonskombinationer – godstransporter, 200 gymnasiepoäng.

Kunskapsmålen för olika körkortsbekvärligheter är **integrerade** i följande ämnen och kurser (1500 gymnasiepoäng) för **persontransporter**:

- Fordons- och transportbranschen³²⁹; fordons- och transportbranschens villkor och arbetsområden, 200 gymnasiepoäng,
- Fordonsteknik³³⁰; fordonsteknik – introduktion, 200 gymnasiepoäng,
- Transportteknik³³¹; yrkestrafik 1a, 200 gymnasiepoäng, yrkestrafik 1b, 300 gymnasiepoäng,
- Persontransporter³³²; persontrafik 1a, 200 gymnasiepoäng, persontrafik 1b, 200 gymnasiepoäng, persontransporter – specialisering, 100 gymnasiepoäng,

och den valbara kursen

- Transportteknik³³³; Fordonskombinationer – persontransporter, 100 gymnasiepoäng.

³²³ SKOLFS 2010:216.

³²⁴ SKOLFS 2010:217.

³²⁵ SKOLFS 2010:226.

³²⁶ SKOLFS 2010:218.

³²⁷ SKOLFS 2010:219.

³²⁸ SKOLFS 2010:226.

³²⁹ SKOLFS 2010:216.

³³⁰ SKOLFS 2010:217.

³³¹ SKOLFS 2010:226.

³³² SKOLFS 2010:225.

³³³ SKOLFS 2010:226.

Tänk på

- Det finns inga andra möjligheter att examineras för olika körkortsbehörigheter inom gymnasieskolan än vad som beskrivs ovan.³³⁴
- På en skola som inte har egen förarprovare kan eleven endast examineras för olika körkortsbehörigheter genom förarprov på Trafikverket.
- Om en elev prövar eller validerar kunskaper som ligger till grund för en körkortsbehörighet (Transportstyrelsen kursplan för aktuell körkortsbehörighet) får skolans förarprovare examinera eleven för aktuell körkortsbehörighet **endast i de fall** delaktighetskravet har uppnåtts för aktuell behörighet. Om förarprovaren inte har uppnått delaktighetskravet för aktuell körkortsbehörighet måste eleven genomföra förarprovet på Trafikverket. *(se mer i kapitel 10. Prövning av kurs inom gymnasieutbildning och kommunal vuxenutbildning i samband med förarutbildning).*
- Gymnasieinriktningen kan inte påbörjas innan andra året av elevens gymnasieutbildning.³³⁵
- Det finns inga möjligheter att examinera en elev för körkortsbehörigheter för mer än ett transportslag inom gymnasieskolan (lastbil alternativt buss). Med andra ord finns det ingen möjlighet att plocka ihop ett kurspaket för både godstransporter och persontransporter inom samma utbildning.³³⁶
- En förarprovare måste rapportera eleven för yrkesförarkompetens innan förarprovaren kan examinera och rapportera körkortsbehörigheter för eleven (gäller ej körkortsbehörighet B personbil).³³⁷
- En förarprovare kan aldrig examinera och rapportera en elev mer än en gång för en specifik körkortsbehörighet. Situationen skulle kunna bli aktuell om eleven blir av med sitt körkort under utbildningen. I sådana fall får eleven examineras genom prov på Trafikverket.³³⁸

Endast för buss

- Under förutsättning att eleven har uppnått grundläggande yrkesförarkompetens vid fordons- och transportprogrammet, inriktning transport (yrkesutgången bussförare) krävs att eleven fyllt 18 år för att bli examinerad för yrkesförarkompetens. Eleven omfattas då av bestämmelsen i körkortslagen som innebär att denne kan examineras för körkortsbehörighet D redan vid 18 års ålder, dock med villkorskod 108 på körkortet. Om en elev av något skäl skulle ha uppnått 20 års ålder vid examination och rapportering av yrkesförarkompetens får eleven ingen villkorskod på körkortet.³³⁹
- Observera att en elev som avslutat sin yrkesförarutbildning och har examinerats och rapporterats för yrkesförarkompetens för persontransporter och körkortsbehörighet D kan framföra en buss som kräver körkortsbehörighet D1.³⁴⁰ I detta fall finns det inga begränsningar utifrån lagen om yrkesförarkompetens om vilken typ av trafik föraren utför exempelvis sträckans längd, linjetrafik, skolbuss eller beställningstrafik. När det gäller körkort med villkorskod 108 regleras endast framförandet av bussar som kräver körkortsbehörighet D.³⁴¹

³³⁴ 6 kap. 3 § p. 8–11 TSFS 2012:41, SKOLFS 2010:41, SKOLFS 2010:218, SKOLFS 2010:225.

³³⁵ 4 kap. 2 § andra stycket gymnasieförordningen (2010:2039).

³³⁶ 6 kap. 3 § p. 8–13§, TSFS 2012:41, antagen till yrkesutgång antingen lastbilsförare eller bussförare.

³³⁷ 3 kap. 1a § KKL (1998:488).

³³⁸ 6 kap. 4 § p. 1 TSFS 2012:41.

³³⁹ 3 kap. 5 § YKL (2007:1157).

³⁴⁰ D1 = Buss för max 16 passagerare och max 8 meter fordonslängd.

³⁴¹ D = Alla bussar oavsett antal passagerare.

7.2 Körkortsbehörigheter inom bygg- och anläggningsprogrammet, inriktning anläggningsfordon

Inom bygg- och anläggningsprogrammet, inriktning anläggningsfordon finns det enbart möjlighet för skolan att erbjuda elever att tillgodogöra sig kunskaper och färdigheter som motsvarar körkortsbehörighet B.³⁴² Om skolan erbjuder körkortsutbildning för körkortsbehörighet B måste eleven gå till Trafikverket för att genomföra förarprov.

Målsättningen med bygg- och anläggningsprogrammet, inriktning anläggningsfordon är att eleven ska tillgodogöra sig kunskaper och färdigheter för att bli anläggningsförare. En av de kompetenser som en anläggningsförare måste ha är att kunna köra anläggningsfordon i trafik. På grund av detta kan de skolor som vill, inom ramen för nedanstående kurser erbjuda körkortsutbildning i syfte att eleven ska kunna framföra en anläggningsmaskin på väg enligt gällande krav. Samtidigt finns det en möjlighet om skolan erbjuder körkortsutbildning att eleven examineras genom prov på Trafikverket för körkortsbehörighet B. Förutsättningen är att eleven har ett körkortstillstånd.

De ämnen och kurser där kunskaper för körkortsbehörighet B kan tillgodogöras för körkortsbehörighet B är:

- Anläggningsfordon³⁴³; anläggningsförare 1, 200 gymnasiepoäng, anläggningsförare 2, 200 gymnasiepoäng

Tänk på

- Det är en förarutbildning med ett fokus på anläggningsförarrollen.
- Det är frivilligt för skolan att erbjuda eleven körkortsutbildning och det är endast möjligt för körkortsbehörighet B.³⁴⁴
- Det finns ingen möjlighet att examinera och rapportera eleverna för körkortsbehörighet B inom programmet, utan förarprovet måste genomföras på Trafikverket (*se mer i kapitel 9. Examination av körkort inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning*).
- På bygg och anläggningsprogrammet är det endast inom inriktningen anläggningsfordon som kunskaper för körkortsbehörighet B får tillgodogöras.³⁴⁵
- Inriktningen anläggningsfordon kan inte påbörjas innan andra året av elevens gymnasieutbildning.³⁴⁶
- Det är inte möjligt att tillgodogöra sig kunskaper för någon annan körkortsbehörighet än körkortsbehörighet B inom programmet.

7.3 Körkortsbehörigheter inom introduktionsprogram

Skolan kan erbjuda en elev, under sina studier på ett introduktionsprogram, möjligheten att samtidigt läsa nationella kurser inom gymnasieskolan exempelvis kurser inom fordons- och transportprogrammet eller bygg- och anläggningsprogrammet. Detta innebär att eleven i vissa fall kan tillgodogöra sig förarutbildning.

³⁴² Kommentaren till Skolverkets föreskrifter om ämnesplan för ämnet anläggningsförare i gymnasieskolan (SKOLFS 2011:161).

³⁴³ SKOLFS 2011:161

³⁴⁴ Kommentaren till Skolverkets föreskrifter om ämnesplan för ämnet anläggningsförare i gymnasieskolan (SKOLFS 2011:161).

³⁴⁵ Kommentaren till Skolverkets föreskrifter om ämnesplan för ämnet anläggningsförare i gymnasieskolan (SKOLFS 2011:161).

³⁴⁶ 4 kap. 2 § andra stycket gymnasieförordningen (2010:2039).

Fordons- och transportprogrammet, inriktning transport

Under förutsättning att eleven under sin studietid blir behörig och antagen till fordons- och transportprogrammet, inriktning transport kan skolan tillämpa samma regler som för elever inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport. Om det visar sig att eleven aldrig når behörighet till ett nationellt program under sin studietid men ändå har slutfört de kurser som innehåller förarutbildning kan eleven examineras för körkortsbehörighet B. Förarprov får då endast ske vid Trafikverket.

Bygg- och anläggningsprogrammet, inriktning anläggningsfordon

Under förutsättning att eleven under sin studietid blir behörig och antagen till bygg- och anläggningsprogrammet, inriktning anläggningsfordon kan skolan tillämpa samma regler som gäller för elever inom bygg- och anläggningsprogrammet, inriktning anläggningsfordon. Med andra ord kan eleven få möjlighet att tillgodogöra sig kunskaper för körkortsbehörighet B om skolhuvudmannen erbjuder detta. Om det visar sig att eleven aldrig når behörighet till ett nationellt program under sin studietid men ändå läst kurserna anläggningsförare 1, 200 gymnasiepoäng och anläggningsförare 2, 200 gymnasiepoäng inom bygg- och anläggningsprogrammet, inriktning anläggningsfordon kan eleven under förutsättning att skolhuvudmannen erbjuder detta examineras för körkortsbehörighet B. Förarprov får då endast ske vid Trafikverket.

Tänk på

- En elev som går ett introduktionsprogram kan genomgå nationella kurser inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport (övningsköra och läsa teori för de olika körkortsbehörigheterna) under förutsättning att eleven har körkortstillstånd.³⁴⁷
- En elev som går ett introduktionsprogram kan genomföra utbildning tillsammans med eleverna inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport.
- En elev som går ett introduktionsprogram får inte examineras för körkortsbehörigheter inom gymnasieskolan.³⁴⁸
- En elev som fyllt 18 år och som går ett introduktionsprogram, kan endast avlägga förarprov för personbil vid Trafikverket.³⁴⁹
- En elev som går ett introduktionsprogram, och som därefter blir behörig och antagen till fordons- och transportprogrammet, inriktning transport, får skolan examinera och rapportera för yrkesförarkompetens och körkortsbehörigheter.³⁵⁰

Ålderskraven i körkortslagen för en elev som inte är inskriven på fordons- och transportprogrammet, inriktning transport är:³⁵¹

- 18 år för körkortsbehörighet B, C1 och C1E.
- 21 år för körkortsbehörigheterna C, CE, D1 och D1E.
- 24 år för körkortsbehörigheterna D och DE.

³⁴⁷ 4 kap 1 § KKL (1998:488), 7 kap. gymnasieförordningen.

³⁴⁸ 6 kap. 3 § p. 7–9 TSFS 2012:41.

³⁴⁹ 3 kap.1 § KKL (1998:488).

³⁵⁰ 6 kap. 3 § p. 7–9 TSFS 2012:41, 4 kap. 4 § p. 2 TSFS 2020:29.

³⁵¹ 3 kap. 1 § KKL (1998:488).

7.4 Körkortsbekörigheter inom gymnasieskolan

En gymnasieskolelev har m3jlighet att genomf3ra enstaka kurser inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport om skolan anser att eleven har f3ruts3tningar att tillgodog3ra sig undervisningen och innehar ett k3rkortstillst3nd.

En elev inom gymnasieskolan kan inte examineras och rapporteras f3r olika k3rkortsbekörigheter och yrkesf3rarkompetens, eftersom han eller hon inte 3r inskriven i gymnasieskolan. Eleven kan dock g3 till Trafikverket och avl3gga prov f3r k3rkortsbekörighet B efter genomf3rd utbildning.

T3nk p3

- En elev i gymnasieskolan kan genomg3 nationella kurser inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport (3vningssk3ra och l3sa teori f3r de olika k3rkortsbekörigheterna) under f3ruts3tning att eleven har ett k3rkortstillst3nd.³⁵²
- En elev i gymnasieskolan kan genomf3ra utbildning tillsammans med eleverna inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport.
- En elev i gymnasieskolan f3r inte examineras f3r k3rkortsbekörigheter inom gymnasieskolan.³⁵³
- En elev i gymnasieskolan som fyllt 18 3r, har m3jlighet att avl3gga f3rarprov f3r personbil vid Trafikverket.³⁵⁴

3lderskraven i k3rkortslagen f3r en elev som inte 3r inskriven p3 fordons- och transportprogrammet, inriktning transport 3r:³⁵⁵

- 18 3r f3r k3rkortsbekörighet B, C1 och C1E.
- 21 3r f3r k3rkortsbekörigheterna C, CE, D1 och D1E
- 24 3r f3r k3rkortsbekörigheterna D och DE

7.5 K3rkortsbekörigheter p3 yrkesf3rarutbildning inom kommunal vuxenutbildning

Yrkesf3rarutbildningen godstransporter

Efter genomf3rd yrkesf3rarutbildning, godstransporter, inom kommunal vuxenutbildning, har eleven m3jlighet att bli rapporterad och examinerad f3r k3rkortsbekörigheter vid 21 3rs 3lder under f3ruts3tning att eleven har genomg3tt f3rkortad grundl3ggande yrkesf3rarkompetens.³⁵⁶

Yrkesf3rarutbildningen persontransporter

Efter genomf3rd yrkesf3rarutbildning, persontransporter, inom kommunal vuxenutbildning, har eleven m3jlighet att bli examinerad och rapporterad f3r k3rkortsbekörigheter vid 21 3rs 3lder under f3ruts3tning att eleven har genomg3tt f3rkortad grundl3ggande yrkesf3rarkompetens.³⁵⁷ D3 kan eleven till3mpa undantaget i k3rkortslagen f3r k3rkortsbekörighet D (buss), dock med villkorskod 109 p3 k3rkortet.³⁵⁸

³⁵² 4 kap. 1 § KKL (1998:488), 9 kap. 4 a § gymnasief3rordningen (2010:2039).

³⁵³ 6 kap. 3 § p7-9 TSFS 2012:41.

³⁵⁴ 3 kap. 1 § KKL (1998:488).

³⁵⁵ 3 kap. 1 § KKL (1998:488).

³⁵⁶ 3 kap. 1a § KKL (1998:488), 3 kap. 4 § YKL (2007:1157).

³⁵⁷ 3 kap. 1a § KKL (1998:488), 3 kap. 6 § YKL (2007:1157).

³⁵⁸ Bilaga 3. Nationella koder 100 och d3r3ver i TSFS 2012:60.

Utbildning för olika körkortsbehörigheter är **integrerad** i de kurser som har tagits fram i samråd mellan Skolverket och Transportstyrelsen. Dessa kurser omfattar 500 - 600 gymnasiepoäng inom yrkesförarutbildningarna beroende på om eleven väljer persontransporter eller godstransporter.

Kunskapsmålen för olika körkortsbehörigheter är **integrerade** i följande ämnen och kurser för yrkesförare **godstransporter**:³⁵⁹

- Transportteknik³⁶⁰; yrkestrafik – vux, 300 gymnasiepoäng,
- godstransporter³⁶¹; godstrafik, 200 gymnasiepoäng,
- godshantering³⁶²; godshantering – vux, 100 gymnasiepoäng,

och den valbara kursen

- Transportteknik³⁶³; fordonskombinationer – godstransporter, 200 gymnasiepoäng.

Kunskapsmålen för olika körkortsbehörigheter är **integrerade** i följande ämnen och kurser för yrkesförare **persontransporter**:³⁶⁴

- Transportteknik³⁶⁵; yrkestrafik – vux, 300 gymnasiepoäng,
- Persontransporter³⁶⁶; persontrafik – vux, 200 gymnasiepoäng,

och den valbara kursen

- Transportteknik³⁶⁷; fordonskombinationer – persontransporter, 100 gymnasiepoäng.

Tänk på

- Det finns inte några andra möjligheter att examineras och rapporteras för olika körkortsbehörigheter inom kommunal vuxenutbildning än vad som beskrivs ovan.³⁶⁸
- På en skola som inte har egen förarprovare kan eleven endast examineras för olika körkortsbehörigheter genom förarprov på Trafikverket.
- Om en elev prövar eller validerar kunskaper som ligger till grund för en körkortsbehörighet (Transportstyrelsen kursplan för aktuell körkortsbehörighet) får skolans förarprovare examinera eleven för aktuell körkortsbehörighet **endast i de fall** delaktighetskravet har uppnåtts för aktuell behörighet. Om förarprovaren inte har uppnått delaktighetskravet för aktuell körkortsbehörighet måste eleven genomföra förarprovet på Trafikverket. *(se mer i kapitel 10. Prövning av kurs inom gymnasientbildning och kommunal vuxenutbildning i samband med förarutbildning).*
- Det finns inga möjligheter att examinera och rapportera en elev för körkortsbehörigheter för mer än ett transportslag inom kommunal vuxenutbildning (lastbil alternativt buss). Med andra ord finns det ingen möjlighet att ”plocka ihop” ett kurspaket för både godstransporter och persontransporter inom samma utbildning.³⁶⁹

³⁵⁹ 6 kap. 3 § p. 10 TSFS 2012:41.

³⁶⁰ SKOLFS 2010:226.

³⁶¹ SKOLFS 2010:219.

³⁶² SKOLFS 2010:218.

³⁶³ SKOLFS 2010:226.

³⁶⁴ 6 kap. 3 § p. 11 TSFS 2012:41.

³⁶⁵ SKOLFS 2010:226.

³⁶⁶ SKOLFS 2010:225.

³⁶⁷ SKOLFS 2010:226.

³⁶⁸ 6 kap. 3 § p. 10–11 TSFS 2012:41.

³⁶⁹ 6 kap. 3 § p. 10–11 TSFS 2012:41.

- En förarprovare kan aldrig examinera och rapportera en elev mer än en gång för en specifik körkortsbehörighet. Om exempelvis eleven får sitt körkort återkallat under utbildningen måste eleven avlägga ett nytt förarprov. Förarprovet får då endast avläggas vid Trafikverket.³⁷⁰

Endast för buss

- Under förutsättning att eleven har genomgått grundläggande yrkesförarkompetens inom en yrkesförarutbildning krävs att eleven fyllt 21 år för att bli att få ett yrkeskompetensbevis utfärdat. Då kan eleven tillämpa undantaget i körkortslagen och examineras för körkortsbehörighet D, dock med villkorskod 109 på körkortet.³⁷¹
- En elev som genomgår yrkesförarutbildningen bussförare och som är mellan 21 - 23 år, kan aldrig examineras och rapporteras för en körkortsbehörighet innan han eller hon har examinerats och rapporterats för yrkesförarkompetens. **OBS! Elev som är mellan 21 - 23 år får villkorskod 109 på körkortet.**
- Elev som avslutat sin yrkesförarutbildning kan framföra en buss som kräver körkortsbehörighet D1.³⁷² I detta fall finns det inga begränsningar utifrån lagen om yrkesförarkompetens om vilken typ av trafik föraren utför exempelvis sträckans längd, linjetrafik, skolbuss eller beställningstrafik. När det gäller körkort med villkorskod 109 regleras endast framförandet av bussar som kräver körkortsbehörighet D.³⁷³

³⁷⁰ 6 kap. 4 § p. 1 TSFS 2012:41.

³⁷¹ Bilaga 3. Nationella koder 100 och däröver i TSFS 2012:60.

³⁷² D1 = Buss för max 16 passagerare och max 8 meter fordonslängd.

³⁷³ D = Alla bussar oavsett antal passagerare.

Kapitel 8. Förarutbildning inom det arbetsplatsförlagda lärandet (apl)

Förarutbildning kan ske inom arbetsplatsförlagt lärande (apl) under vissa förutsättningar.

Det är viktigt att det finns en dokumentation och en återkommande avstämning mellan apl-handledaren och ansvarig yrkeslärare och/eller förarprövare för att kunna förvissa sig om att apl-handledaren har god kännedom om elevens kunskapsnivå och vilka moment som ska prioriteras.

En elev behöver utveckla kunskap och färdigheter inom många olika områden för att kunna verka i sin framtida roll i yrkeslivet. Till exempel kan läraren, apl-handledaren och eleven löpande komma överens om vilka moment som ska prioriteras inom elevens apl.

Det bör finnas löpande dialog mellan yrkesläraren, eleven och apl-handledaren för att förbättra strukturen och planeringen av elevens utbildning. För att underlätta dialogen kan elevens tid och utbildningsinnehåll i samband med apl dokumenteras.

Yrkesläraren/förarprövaren och handledaren på apl-platsen bör avgöra i dialog när det är lämpligt, hur och var eleven övningskör. Detta utifrån vilka kunskaper och förmåga eleven uppnått vid det specifika tillfället. Avstämning bör ske löpande under utbildningens gång.

8.1 Apl inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport

Elever inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport behöver utveckla kunskaper och färdigheter inom många olika områden för att kunna verka i sin framtida roll som yrkesförare.

Enligt lagen om yrkesförarkompetens omfattas inte eleven av nämnda lag, vilket medför att eleven inte behöver ha yrkesförarkompetens när förare av fordon, dvs. eleven, inom ramen för arbetsplatsförlagt lärande används vid övningskörning (under vissa förutsättningar). Med andra ord får elever inom ramen för arbetsplatsförlagt lärande framföra fordon (fordon som kräver körkortsbeföring C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D eller DE) i samband med kommersiella transporter.³⁷⁴

I de fall som elever får möjlighet att övningsköra inom arbetsplatsförlagt lärande, i samband med kommersiella transporter måste följande beaktas:

Enligt körkortsförordningen³⁷⁵ har en elev möjlighet att övningsköra med ett körkortspliktigt fordon under utbildning på en nationell kurs i gymnasieskolan om den som övningskör har körkortstillstånd. En förutsättning är att den som har uppsikt över övningskörningen har giltigt yrkeskompetensbevis för transportslaget. Om inte dessa villkor är uppfyllda måste den som övningskör inneha yrkesförarkompetens för transportslaget.

Viktigt är att det går att styrka att eleven är behörig och antagen till fordons- och transportprogrammet, inriktning transport och att det finns en överenskommelse mellan skolan och apl-företaget.³⁷⁶ Om detta förhållande inte kan styrkas finns det risk för att övningskörningen kan anses bryta mot gällande regler. Det finns idag ingen rättspraxis inom området.

³⁷⁴ 2 kap. 4 § p. 9 YKL (2007:1157).

³⁷⁵ 4 kap. 1 § KKF (1998:980).

³⁷⁶ Det bör finnas en skriftlig dokumentation där det framgår att skolan och apl-företaget har en överenskommelse samt att det tydligt framgår att eleven studerar på en transportutbildning inom gymnasieskolan. Övningskörning eller körträning med lastbil eller buss, inom gymnasieskolan, får ske i de fall där det tydligt framgår att körning är en del av det centrala innehållet i de nationella kurserna. Dessa kurser finns listade i 6 kap. 3 § p. 8–11 TSFS 2012:41.

Speciella krav på den som övervakar övningskörningen inom apl (apl-handledare)

För en elev som deltar i arbetsplatsförlagt lärande ska det utses en handledare på arbetsplatsen. Som handledare får bara den anlitas som har nödvändiga kunskaper och erfarenheter för uppdraget och som även i övrigt bedöms vara lämplig enligt gymnasieförordningen.³⁷⁷ Utöver ovanstående krav på apl-handledare finns det speciella krav för den som övervakar övningskörning enligt körkortsförordningen och lagen om yrkesförarkompetens³⁷⁸ (*mer information i kapitel 4.1 Övningskörning inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport*).

Tänk på

- Körträning enligt körkortslagen anses som övningskörning, så länge eleven inte innehar ett körkort för tung lastbil eller tung buss.³⁷⁹
- En löpande dialog mellan yrkesläraren, eleven och handledaren förbättrar innehållet och planeringen av elevens apl. För att underlätta dialogen mellan yrkesläraren, eleven och handledaren kan elevens tid och utbildningsinnehåll i samband med apl dokumenteras. Det kan även vara positivt då den som har beslutat betyget ska på begäran upplysa eleven och elevens vårdnadshavare om skälen till betyget.³⁸⁰
- Viktigt är att övningskörningen har ett tydligt syfte och mål samt är lämplig med tanke på elevens kunskaper och förmåga.
- En lärare ska även kunna ge varje elev fortlöpande information om framgångar och utvecklingsbehov i studierna.³⁸¹
- Övningskörningsskylt med vit text ÖVNINGSKÖR på röd botten med vit ram ska användas vid övningskörning.³⁸²
- Id-handling bör medföras under övningskörning.
- Intyg bör medföras under övningskörning som visar att eleven har rätt att övningsköra enligt 4 kap. 1 § körkortsförordningen (*se mer information nedan under rubriken: Intyg att medföra under övningskörning*).

Det är viktigt att skolan och apl-företaget **gör en överenskommelse innan elevens apl-period** vad som gäller i händelse av olycka, vid förlust av materiella värden eller vid andra kostnader som kan uppstå.

Intyg att medföra under övningskörning

Intyg bör medföras under övningskörningen som visar att eleven har rätt att övningsköra enligt 4 kap. 1 § körkortsförordningen. Detta för att underlätta vid en eventuell poliskontroll.

(Detta intyg avser samma intyg som beskrivs i kapitel 4.1 Övningskörning inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport, under rubriken: Förarkort till den digitala färdskrivaren).

8.2 Apl inom bygg- och anläggningsprogrammet, inriktning anläggningsfordon

Det är bra om läraren, handledaren och eleven bestämmer löpande vilka moment som ska prioriteras inom elevens apl. Ett av momenten är att framföra en anläggningsmaskin under yrkesliknande former med hänsyn till trafiksäkerheten och miljön. Om skolhuvudmannen har

³⁷⁷ 4 kap 14 § gymnasieförordning (2010:2039).

³⁷⁸ 4 kap. 3–4 §§ KKF (1998:980), 2 kap. 4 § p. 9 YKL (2007:1157).

³⁷⁹ 4 kap. 3 § andra stycket YKL (2007:1157).

³⁸⁰ 3 kap. 17 § skollagen (2010:800).

³⁸¹ Förordning om läroplan för gymnasieskolan (SKOLFS 2011:144), avsnitt 2.5.

³⁸² 1 §, 5 § TSFS 2010:81.

erbjudit eleven möjligheten att tillgodogöra sig kunskaper och färdigheter motsvarande kraven för körkortsbehörighet B, har eleven möjlighet att övningsköra med personbil inom sin apl om läraren och apl-handledaren anser det lämpligt och det är en del av utbildningen (*se mer i kapitel 4. Övningskörning inom gymnasieskolan, kommunal vuxenutbildning*).

Tänk på

- För att underlätta dialogen mellan yrkesläraren, eleven och handledaren bör elevens tid och utbildningsinnehåll i samband med apl dokumenteras. Det kan även vara positivt då den som har beslutat betyget ska på begäran upplysa eleven och elevens vårdnadshavare om skälen till betyget.³⁸³ En lärare ska även kunna fortlöpande ge varje elev information om framgångar och utvecklingsbehov i studierna.³⁸⁴

Det är viktigt att skolan och apl-företaget gör en överenskommelse **innan elevens apl-period** vad som gäller i händelse av olycka, vid förlust av materiella värden eller vid andra kostnader som kan uppstå.

8.3 Apl inom naturbruksprogrammet, alla inriktningar

Det är bra om läraren, handledaren och eleven bestämmer löpande vilka moment som ska prioriteras inom elevens apl. Ett moment är att framföra exempelvis traktor eller motorredskap under yrkesliknande former. Inom apl finns det inga hinder för en elev att övningsköra med exempelvis en skotare, skördare eller traktor om läraren och handledaren anser det som lämpligt och det är en del av utbildningen (*se mer i kapitel 4. Övningskörning inom gymnasieskolan, kommunal vuxenutbildning*).

Tänk på

- För att underlätta dialogen mellan yrkesläraren, eleven och handledaren bör elevens tid och utbildningsinnehåll i samband med apl dokumenteras. Det kan även vara positivt då den som har beslutat betyget på begäran ska upplysa eleven och elevens vårdnadshavare om skälen till betyget.³⁸⁵ En lärare ska även kunna fortlöpande ge varje elev information om framgångar och utvecklingsbehov i studierna.³⁸⁶

Det är viktigt att skolan och apl-företaget gör en överenskommelse **innan elevens apl-period** vad som gäller i händelse av olycka, vid förlust av materiella värden eller vid andra kostnader som kan uppstå.

8.4 Apl inom introduktionsprogram

Om en elev inom ett introduktionsprogram läser kurser inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport eller bygg- och anläggning, inriktning anläggningsfordon kan körkortsutbildning komma i fråga.

Om en elev inom ett introduktionsprogram väljer att läsa kurser inom naturbruksprogrammet, alla inriktningar kan traktorkortsutbildning komma i fråga.

³⁸³ 3 kap. 17 § skollagen (2010:800).

³⁸⁴ Förordning om läroplan för gymnasieskolan (SKOLFS 2011:144), avsnitt 2.5.

³⁸⁵ 3 kap. 17 § skollagen (2010:800).

³⁸⁶ Förordning om läroplan för gymnasieskolan (SKOLFS 2011:144), avsnitt 2.5.

Om eleven läser kurser ur ovanstående program och inriktningar gäller samma regler som för elever på respektive program (*se mer information i detta kapitel under respektive program*).

Det är viktigt att skolan och apl-företaget gör en överenskommelse **innan elevens apl-period** vad som gäller i händelse av olycka, vid förlust av materiella värden eller vid andra kostnader som kan uppstå.

8.5 Apl inom kommunal vuxenutbildning

Enligt förordning om regionalt yrkesvux ska arbetsplatsförlagt lärande (apl) förekomma i alla sammanhållna yrkesutbildningar inom regionalt yrkesvux.³⁸⁷ Hit räknas även yrkesförarutbildningarna. Omfattningen av apl ska för varje elev vara minst 15 procent av den sammanhållna yrkesutbildningen eller av den del av utbildningen som inte har validerats. Det är dock frivilligt för utbildningsanordnaren att erbjuda elever apl inom yrkesförarutbildningarna om utbildningen endast finansieras med kommunala medel.

Vid apl på yrkesförarutbildningarna inom kommunal vuxenutbildning gäller samma regler som för elever inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport (*se mer information i detta kapitel under rubriken apl inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport*).

Intyg att medföra under övningskörningen

Intyg bör medföras under övningskörningen som visar att eleven har rätt att övningsköra enligt 4 kap. 1 § körkortsförordningen. Detta för att underlätta vid en eventuell poliskontroll.

(Detta intyg avser samma intyg som beskrivs i kapitel 4.6 Övningskörning inom kommunal vuxenutbildning, under rubriken: Förarkort till den digitala färdskrivaren).

³⁸⁷ 5 § Förordning (2016:937) om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning.

Kapitel 9. Examination och rapportering av yrkesförarkompetens och körkortsbehörigheter inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning

Fordons- och transportprogrammet, inriktning transport och yrkesförarutbildningarna inom kommunal vuxenutbildning möjliggör examination och rapportering av yrkesförarkompetens och körkortsbehörigheter.

För att en elev ska kunna examineras och rapporteras så måste han eller hon slutföra ett antal kurser inom gymnasieskolan eller på en yrkesförarutbildning inom kommunal vuxenutbildning.³⁸⁸

Kurserna som möjliggör examination och rapportering har varit föremål för samråd mellan Skolverket och Transportstyrelsen. Kurserna är beskrivna under respektive utbildningsform. För att examination inom skolans ram ska möjliggöras krävs det att skolan har en anställd förarprövare³⁸⁹.

Om skolan inte har en förarprövare, kan rapportering ändå ske genom att skolans YKB-utbildningsrapportör rapporterar slutförd grundutbildning för yrkesförarkompetens till Transportstyrelsen.³⁹⁰ Efter skolans rapportering finns möjlighet för eleven att genomföra kunskapsprov för yrkesförarkompetens samt förarprov för körkortsbehörighet C alternativt D vid Trafikverket. Skolan kan med fördel skicka en ansökan till Trafikverket om att ansluta sig till deras bokningstjänst. Skolan kan då boka elever för förarprov under en egen företagskod på Trafikverket och med enkelhet följa upp elevernas resultat som en del av skolans systematiska kvalitetsarbete.

Gymnasieelev som har påbörjat förarprov hos andra provanordnare (Trafikverket, eller annan gymnasieskola)

En förarprövare inom gymnasieskolan kan inte rapportera förarprov för elev som av något skäl har genomfört godkänt kunskapsprov för en körkortsbehörighet på Trafikverket. Då måste eleven fullfölja resterande del av förarprovet (körprov) på Trafikverket. Med andra ord är det inte möjligt att ”dela upp” ett förarprov för en specifik körkortsbehörighet (kunskapsprov och körprov) mellan två olika provanordnare.³⁹¹

Endast för körkortsbehörighet B

Ett godkänt kunskapsprov för körkortsbehörighet B, som är genomfört på Trafikverket, har en giltighetstid på 4 månader.³⁹² Så länge som ett kunskapsprov är giltigt kan inget förarprov rapporteras av skolans förarprövare.

Övriga körkortsbehörigheter

Ett godkänt kunskapsprov för högre körkortsbehörigheter som är genomfört på Trafikverket har en giltighetstid på 12 mån.³⁹³ Så länge som ett kunskapsprov är giltigt kan inget förarprov rapporteras av skolans förarprövare.

³⁸⁸ 6 kap. 3 § p. 8–11 TSFS 2012:41, 4 kap. 4 § p. 3 TSFS 2020:29.

³⁸⁹ Förarprövare inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning är en lärare inom gymnasieskolan som innehar en lärarexamen enligt högskoleförordningen (1993:100) med huvudsaklig inriktning mot yrkesförarutbildning, naturbruksteknik eller anläggningsförare. Läraren måste ha genomgått en grundläggande utbildning för förarprövare och ha ett förordnande hos Transportstyrelsen för att förrätta förarprov vid aktuell skola (skolenhet).

³⁹⁰ 4 kap. 2 § TSFS 2020:29.

³⁹¹ 6 kap. 2 § TSFS 2012:41.

³⁹² 5 kap. 2 § TSFS 2012:41.

³⁹³ 5 kap. 1 § TSFS 2012:41.

Elev inom kommunal vuxenutbildning som har påbörjat förarprov hos andra provanordnare (Trafikverket eller hos annan utbildningsanordnare inom kommunal vuxenutbildning)

En förarprövare inom kommunal vuxenutbildning kan inte rapportera förarprov för elev som av något skäl har genomfört godkänt kunskapsprov för en högre körkortsbehörighet på Trafikverket. Då måste eleven fullfölja resterande del av förarprovet (körprov) på Trafikverket. Med andra ord är det inte möjligt att ”dela upp” ett förarprov för en specifik körkortsbehörighet (kunskapsprov och körprov) mellan två olika provanordnare.³⁹⁴

Ett godkänt kunskapsprov för högre körkortsbehörigheter som är genomfört på Trafikverket har en giltighetstid på 12 mån. ³⁹⁵ Så länge som ett kunskapsprov är giltigt kan inget förarprov rapporteras av skolans förarprövare.

Generella grundkrav för examination och rapportering av yrkesförarkompetens och körkortsbehörigheter som ska uppfyllas av skolans förarprövare

De generella krav som måste uppfyllas oavsett om det gäller examination och rapportering inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport eller inom yrkesförarutbildningarna på gymnasial nivå inom kommunal vuxenutbildning utöver att eleven har slutfört kurserna för aktuell behörighet är följande:

Innan rapportering får ske av **yrkesförarkompetens** vid gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning av en förarprövare som är anställd på den skolenhet där utbildningen sker³⁹⁶ ska följande generella krav³⁹⁷ vara uppfyllda:

- Elevens identitet är fastställd.
- Eleven är behörig för och antagen till a) studier på gymnasieskolan i nationell kurs enligt 8 kap. 3 § lagen (2007:1157) om yrkesförarkompetens, eller b) studier på den kommunala vuxenutbildningen i en nationell kurs enligt 8 kap. 3 § lagen om yrkesförarkompetens.
- Eleven har undervisats av förarprövaren i såväl teoretiska som praktiska moment för yrkesförarkompetens för de transporter utbildningen avsett.
- Förarprövaren bör ha deltagit under minst 40 procent av undervisningstiden.
- Vid rapportering om grundutbildning ska uppgifter om elevens utbildning och resultat vara införda i betygskatalogen. Dokumentationen ska finnas tillgänglig vid tillsyn.
- Rapport om att en elev har slutfört en grundutbildning för gods- eller persontransporter för yrkesförarkompetens får endast lämnas i de fall eleven inte har behörighet att utföra sådana transporter.

Innan examination och rapportering av en **körkortsbehörighet** får göras av en förarprövare som är anställd vid en gymnasieskola eller kommunal vuxenutbildning ska följande generella krav vara uppfylla:

- Elevens identitet ska vara fastställd och styrkt genom dokumentation inför varje rapportering.
- Eleven är permanent bosatt i Sverige eller studerar här sedan minst sex månader.

³⁹⁴ 6 kap. 2 § TSFS 2012:41.

³⁹⁵ 5 kap. 1 § TSFS 2012:41.

³⁹⁶ 2 kap. 1 § TSFS 2012:61.

³⁹⁷ 4 kap. 4–5 och 7 §§ TSFS 2020:29.

- Eleven har intygat att han eller hon inte innehar körkort som har utfärdats i en annan stat inom europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES).
- Eleven har genomgått föreskriven riskutbildning för behörighet B (i de fall där examinationen gäller körkortsbehörigheten B).
- Elevens kunskaper och färdigheter har kontrollerats med ett provfordon som uppfyller Transportstyrelsens föreskrivna krav för respektive behörighet.
- Eleven har lämnat en ansökan om utfärdande av körkort enligt Transportstyrelsens föreskrifter (TSFS 2013:114) om ansökan om körkort på elektronisk väg.
- Eleven innehar ett körkortstillstånd för aktuell behörighet.
- Det ska finnas dokumentation av elevens utbildning, dess innehåll och hur målen enligt Transportstyrelsens kursplan för respektive behörighet har uppnåtts.
- Eleven har undervisats av förarprovaren i såväl teoretiska som praktiska moment för aktuell behörighet.
- Förarprovaren bör ha deltagit under minst 40 procent av undervisningstiden.³⁹⁸

Skolor som inte har anställda förarprovare

En skolhuvudman som inte har en förordnad förarprovare som bedriver fordons- och transportprogrammet, inriktning transport alternativt bedriver yrkesförarutbildning inom kommunal vuxenutbildning, så måste eleven genomföra kunskapsprov för yrkesförarkompetens och förarprov för olika körkortsbehörigheter vid Trafikverket. Kvalitetskraven på utbildningens utformning och genomförande är detsamma som för skolhuvudmän som har en anställd förarprovare. Skolhuvudmannen måste alltid ha en YKB-utbildningsrapportör³⁹⁹ som rapporterar slutförd grundutbildning för yrkesförarkompetens.

Det är skolhuvudmannens ansvar att utbildningen bedrivs enligt gällande krav. Om det visar sig att det finns allvarliga brister i rutinerna, beskrivna i styckena ovan, kan det betraktas som att förarprovaren eller YKB-utbildningsrapportören som rapporterat till Transportstyrelsen har gjort sig skyldig till osant intygande.⁴⁰⁰

Delprovsexamination

Yrkesförarkompetens

Inom gymnasieskolan (fordons- och transportprogrammet, inriktning transport) och inom kommunal vuxenutbildning (yrkesförarutbildningarna) har förarprovaren möjlighet att låta eleverna utföra kunskapsprov, stegvis för yrkesförarkompetens under utbildningens gång.⁴⁰¹ Det kan vara flera förarprovare som förrättar kunskapsprov med eleverna. Det som är viktigt är dock att den förarprovaren som examinerar och rapporterar slutförd grundutbildning har uppfyllt Transportstyrelsens krav om att ha deltagit minst 40 procent av utbildningen.⁴⁰²

Utbildningskraven för yrkesförarkompetens i förordningen (2007:1470) om yrkesförarkompetens och föreskriften TSFS 2020:29 är integrerade i de kurser som har varit föremål för samråd mellan Skolverket och Transportstyrelsen (det redogörs för vilka kurser det gäller under respektive utbildningsform senare i detta kapitel). Dessa kurser ska vara slutförda och betygen införda i betygskatalogen före rapportering.⁴⁰³

³⁹⁸ 2–3 kap. TSFS 2012:41.

³⁹⁹ 4 kap. 1–2 §§ TSFS 2020:29.

⁴⁰⁰ 15 kap. 10–11 §§ brottbalken (1962:700).

⁴⁰¹ 2 kap. 7 § YKF (2007:1470).

⁴⁰² Allmänna rådet till 4 kap. 4 § TSFS 2020:29.

⁴⁰³ 6 kap. 3 § p. 8–11 TSFS 2012:41 och 4 kap. 4 § p. 3 TSFS 2020:29.

Körkortsbehörigheter

När det gäller examination för olika körkortsbehörigheter får det ske som delprov under utbildningens gång.

Gemensamt för alla delprov

Den utbildningssituation som råder inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning skapar möjligheter att se elevens kunskapsutveckling. Både teoretiskt som praktiskt i många olika situationer och moment inom flera ämnes- och kursområden löpande över tid. Det ger även möjligheter för förarprovaren att förrätta delprov för eleven på ett naturligt sätt under utbildningens gång.

Förarprovaren kan med fördel planera hur ovanstående delprov ska gå till och vilka krav som ställs utifrån varje delprovexamination, **tillsammans med arbetslaget och eventuellt andra förarprovare på skolan**. Det som tydligt måste framgå för eleven vid varje tillfälle är att det är en delprovsexamination som ska genomföras. Vidare är det viktigt att eleven får tydlig information om förutsättningarna för provet samt att eleven direkt efter avslutat prov får en konstruktiv och tydlig återkoppling om resultatet efter genomfört prov.⁴⁰⁴

Alla delprovsexaminationer för såväl yrkesförarkompetens som körkortsbehörigheter kan genomföras av en eller flera förarprovare. Förarprovaren som examinerar och rapporterar yrkesförarkompetens eller en körkortsbehörighet **måste dock ha uppfyllt delaktighetskravet att ha undervisat minst 40 procent av undervisningstiden för aktuell behörighet**.

Oavsett om skolan använder en eller flera förarprovare för att förrätta delprov är det viktigt att tänka att den förarprovaren som rapporterar en elev för en förarbehörighet till Transportstyrelsen **intygar på heder och samvete att ett komplett prov för en förarbehörighet (slutprov eller alla delprov tillsammans) har genomförts enligt Transportstyrelsen krav**.

Oavsett vilket upplägg skolan väljer när det gäller förarutbildningen och examinationer för olika förarbehörigheter är det viktigt att skolan har en bra sammanhängande helhet i utbildningen, en tydlig planering samt en välförankrad gemensam målsättning i hela arbetslaget (för både lärandet och examinationerna i detalj) för att utbildning och delprov eller slutprov för olika förarbehörigheter i skolan ska kunna genomföras på ett rättssäkert och rättvist sätt med kvalitet utifrån myndigheternas krav.

Elevers ansvar vid genomförande av delprovsexamination (körprov)

En elev som genomför ett delprov (körning) har ett eget ansvar för framförandet av fordonet enligt de grundläggande reglerna som tydliggörs i 1–4 §§ lagen (1951:649) om straff för vissa trafikbrott. Samma regler gäller vid genomförande av delprov på skolan tillsammans med förarprovaren som vid körprov på Trafikverket eller Försvarsmakten. Med andra ord är bestämmelser om övningskörning inte tillämpliga vid prov. Detta innebär bland annat att övningskörningsskylten ska tas bort vid delprov. Det är viktigt att delproven speglar verkligheten på alla sätt och att delprovet mäter den kunskap och förmåga som är avsedd att mätas.⁴⁰⁵

Förlänga elevens studietid

Gymnasieskolan

Huvudmannen får besluta att undervisningen på ett nationellt program för en elev får fördelas över längre tid än tre år, om eleven har läst ett reducerat program eller om det med hänsyn till

⁴⁰⁴ Se bilagan till TSFS 2012:61.

⁴⁰⁵ 3 kap. 12 § KKF (1998:980).

elevens förutsättningar finns **särskilda skäl** för det.⁴⁰⁶ Skolhuvudmannen ska inte förlänga undervisningen på vilka grunder som helst. Att invänta rätt ålder för att sedan kunna rapportera körkort eller yrkesförarkompetens kan inte ses som ett särskilt skäl. Det är inte tillåtet att besluta om att ge eleven en längre tidsfrist utan undervisning (efter det att kursen egentligen enligt schemat är avslutad) för att eleven till exempel ska få mer tid att läsa inför ett prov.

Kommunal vuxenutbildning

Utbildningsanordnaren får besluta att undervisningen förlängs för en enskild elev om det finns **särskilda skäl** för det. Utbildningen ska dock vara sammanhållen och inga studieuppehåll får ske. Utbildningsanordnaren ska inte förlänga undervisningen på vilka grunder som helst. Att invänta rätt ålder för att sedan kunna rapportera körkort eller yrkesförarkompetens kan inte ses som ett särskilt skäl.

Dokumentation

Transportstyrelsen kan vid sin tillsyn begära att lärarlaget/förrarprövaren/förrarprövarna redovisar, genom dokumentation, utbildningens innehåll och hur eleven har nått målet utifrån Transportstyrelsens kursplaner för respektive körkortsbehörighet. Vidare ställs krav på att dokumentationen styrker att varje elev har fått utbildning i de aktuella kurserna för yrkesförarkompetens samt kan uppvisa dokumentation för elevens körträning.

Transportstyrelsen kan vid sin tillsyn vilja se dokumentation för delprovsexaminationerna för respektive förarbehörighet samt vilka provfordon som använts i samband med delproven.⁴⁰⁷

Viktigt är också att dokumentationen tydligt visar vilka av elevens kunskaper och färdigheter som prövats vid varje delprov samt resultatet av provet och hur detta i sin helhet motsvarar

Transportstyrelsens krav (detta avser alla delprov eller slutprov: teoretiska, praktiska och muntliga prov).⁴⁰⁸

Betyg och rapportering av yrkesförarkompetens

Den som har satt betyget på elevens kunskaper ska på begäran upplysa eleven och elevens vårdnadshavare om skälen till betyget. En lärare ska även fortlöpande ge varje elev information om framgångar och utvecklingsbehov i studierna. Betyg ska sättas efter varje avslutad kurs. En kurs anses avslutad när undervisningstiden upphört. Därmed ska betygsättning ske i anslutning till denna tidpunkt. Betyg anses vara satt när betyget dokumenteras i betygskatalogen.⁴⁰⁹ Regler för hur en betygskatalog ska föras finns i Skolverkets föreskrifter om betygskatalog.⁴¹⁰

Förrarprövaren får rapportera en elev för yrkesförarkompetens först efter att han eller hon har avlagt godkänt prov.⁴¹¹ Inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning finns det kurser som har varit föremål för samråd mellan Skolverket och Transportstyrelsen och som ligger till grund för examinering och rapportering av yrkesförarkompetens. Med andra ord måste **provet för yrkesförarkompetens vara godkänt** innan rapportering sker.

I de fall när förordnad förrarprövare rapporterat godkänt förrarprov innan aktuella kurser är betygssatta, har förrarprövaren brutit i sina rutiner vid rapportering. Rutiner för betygshantering och betygskataloger ska anpassas så att felrapporteringar inte kan ske.

⁴⁰⁶ 9 kap. 7 § Gymnasieförordningen (2010:2039).

⁴⁰⁷ 6 kap. 3 § p 5 TSFS 2012:41.

⁴⁰⁸ 5 kap. 2 § andra stycket TSFS 2012:61.

⁴⁰⁹ 8 kap. 8 § gymnasieförordningen (2010:2039).

⁴¹⁰ Skolverkets föreskrifter om betygskatalog (SKOLFS 2011:123) och Skolverkets föreskrifter om betygskatalog för vuxenutbildningen (SKOLFS 2012:8).

⁴¹¹ 4 kap 3 § TSFS 2020:29.

Med andra ord, när en förarprövare i gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning rapporterar en elev för yrkesförarkompetens måste **eleven ha uppnått minst betyget E i de aktuella kurserna samt ha genomfört delprov där kunskaper i det centrala innehållet har prövats.**⁴¹²

Om eleven slutfört dessa kurser och fått betyget F i någon av kurserna, kan eleven **endast rapporteras för slutförd utbildning** till Transportstyrelsen för att **sedan genomföra prov för yrkesförarkompetens vid Trafikverket.**

Tänk på

- Viktigt är att uppfylla grundkraven för examination (se generella grundkrav för examination och rapportering av yrkesförarkompetens och olika körkortsbehörigheter tidigare i kapitlet).
- Införa betyg/en i betygskatalogen innan rapportering till Transportstyrelsen sker (gäller ej körkortsbehörighet B).⁴¹³
- Det är lämpligt att skolan i sin rutin för kvalitetssäkring upprättar en överenskommelse om att eleven meddelar skolan ifall att körkortstillståndet återkallats.
- Det är viktigt att skolan har tydlig planering och rutiner för hur delprovsexaminationer ska ske samt vilka krav som uppnåtts vid varje examination och att detta dokumenteras.⁴¹⁴
- Vid varje rapportering av en behörighet måste eleven skriftligen intyga att de inte innehar körkort som utfärdats i ett annat EES-land.⁴¹⁵
- För att få rapportera godkända förarprov digitalt måste ett avtal tecknats mellan Transportstyrelsen, rektorn och förarprövaren.⁴¹⁶
- Se fler krav under respektive utbildningsform som beskrivs i detta kapitel.

Om det sker förändringar i skolans verksamhet som påverkar förutsättningarna för förarprövaren eller YKB-utbildningsrapportören att rapportera enligt ansökan om anslutning till Transportstyrelsen rapporteringstjänst är det ytterst huvudmannen som är ansvarig för att meddela Transportstyrelsen.⁴¹⁷

9.1 Examination av körkort och yrkesförarkompetens inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport

För att en elev på fordons- och transportprogrammet, inriktning transport ska kunna examineras för olika körkortsbehörigheter krävs det att eleven har ett körkortstillstånd för aktuell behörighet, uppfyllt de generella kraven och slutfört kurserna för aktuell behörighet.⁴¹⁸

De kurser som ligger till grund för de olika behörigheterna och som eleven måste ha slutfört för att kunna examineras när det gäller yrkesutgången **lastbilsförare:**

⁴¹² 15 kap. 23 § och 20 kap. 36 § skollagen (2010:800).

⁴¹³ 6 kap. 3 § p. 7 TSFS 2012:41.

⁴¹⁴ 3 kap. 13 § KKF (1998:980).

⁴¹⁵ 6 kap. 3 § p. 3 TSFS 2012:41.

⁴¹⁶ 2 kap. 2 § TSFS 2012:61.

⁴¹⁷ 2 kap. 2 § TSFS 2012:61, 4 kap. 1 § TSFS 2020:29.

⁴¹⁸ 6 kap. 3 § p. 8–11 TSFS 2012:41, 4 kap. 4 § p. 3 TSFS 2020:29.

För körkortsbehörighet B de kursmål i nedanstående kurser som speglar Transportstyrelsens kursplan B⁴¹⁹

För körkortsbehörighet C och yrkesförarkompetens (280 tim.)

- Fordons- och transportbranschen⁴²⁰; fordons- och transportbranschens villkor och arbetsområden, 200 gymnasiepoäng,
- Fordonsteknik⁴²¹; fordonsteknik – introduktion, 200 gymnasiepoäng,
- Transportteknik⁴²²; yrkestrafik 1a, 200 gymnasiepoäng, yrkestrafik 1b, 300 gymnasiepoäng,
- Godshantering⁴²³; maskinell godshantering, 200 gymnasiepoäng, Godstransporter⁴²⁴; godstrafik, 200 gymnasiepoäng, godstransporter – specialisering, 100 gymnasiepoäng,

För körkortsbehörighet CE

- Transportteknik⁴²⁵; fordonskombinationer – godstransporter, 200 gymnasiepoäng.

De kurser som ligger till grund för de olika behörigheterna och som eleven måste ha slutfört för att kunna examineras när det gäller yrkesutgången **bussförare**:

För körkortsbehörighet D och yrkesförarkompetens (280 tim.)

- Fordons- och transportbranschen⁴²⁶; fordons- och transportbranschens villkor och arbetsområden, 200 gymnasiepoäng,
- Fordonsteknik⁴²⁷; fordonsteknik – introduktion, 200 gymnasiepoäng,
- Transportteknik⁴²⁸; yrkestrafik 1a, 200 gymnasiepoäng, yrkestrafik 1b, 300 gymnasiepoäng,
- Persontransporter⁴²⁹; persontrafik 1a, 200 gymnasiepoäng, persontrafik 1b, 200 gymnasiepoäng, persontransporter – specialisering, 100 gymnasiepoäng.

För körkortsbehörighet DE

- Transportteknik⁴³⁰; fordonskombinationer – persontransporter, 100 gymnasiepoäng.

Tänk på

- En elev kan endast examineras för körkortsbehörigheterna C, CE **alternativt** D, DE inom sin gymnasieutbildning (2 500 gymnasiepoäng). Med andra ord är någon form av kombinationsutbildning inte tillåten⁴³¹ (*se mer i kapitel 3, underrubrik 3.1. Examination av yrkesförarkompetens eller för körkortsbehörigheter för fler än ett transportslag*).

⁴¹⁹ TSFS 2011:20.

⁴²⁰ SKOLFS 2010:216.

⁴²¹ SKOLFS 2010:217.

⁴²² SKOLFS 2010:226.

⁴²³ SKOLFS 2010:218.

⁴²⁴ SKOLFS 2010:219.

⁴²⁵ SKOLFS 2010:226.

⁴²⁶ SKOLFS 2010:216.

⁴²⁷ SKOLFS 2010:217.

⁴²⁸ SKOLFS 2010:226.

⁴²⁹ SKOLFS 2010:225.

⁴³⁰ SKOLFS 2010:226.

⁴³¹ 6 kap. 3 § p. 8–11 TSFS 2012:41.

- Om en elev av någon anledning inte läser kursen fordonskombinationer inom sin gymnasieutbildning kan han eller hon genomföra förarprov på Trafikverket efter avslutad gymnasieutbildning för körkortsbehörighet CE alternativt DE.⁴³²
- Yrkesförarkompetensen måste rapporteras först och därefter körkortsbehörigheter på grund av att eleven inte har uppnått rätt körkortsålder (gäller ej körkortsbehörighet B).
- En elev på fordons- och transportprogrammet, inriktning transport, har rätt att fullfölja sin utbildning även efter det att han eller hon har fyllt 20 år. Om en elev åter antas till utbildningen,⁴³³ alltså om eleven har avslutat sina studier innan utbildningen är slutförd och antas till utbildningen igen, då gäller de generella ålderskraven i skollagen.⁴³⁴ Då hänvisas eleven till kommunal vuxenutbildning.

9.2 Examination av körkort och yrkesförarkompetens inom kommunal vuxenutbildning

För att en elev inom yrkesförarutbildningarna godstransporter eller persontransporter ska kunna examineras för olika körkortsbehörigheter krävs det att eleven har ett körkortstillstånd för aktuell behörighet, uppfyllt de generella kraven och slutfört kurserna för aktuell behörighet.⁴³⁵

De kurser som ligger till grund för de olika behörigheterna och som eleven måste ha slutfört för att kunna examineras när det gäller yrkesförarutbildningen **godstransporter**:

För körkortsbehörighet C och yrkesförarkompetens (140 tim.)

- Transportteknik⁴³⁶; yrkestrafik – vux, 300 gymnasiepoäng,
- Godstransporter⁴³⁷; godstrafik, 100 gymnasiepoäng,
- Godshantering⁴³⁸; godshantering – vux, 200 gymnasiepoäng,

För körkortsbehörighet CE

- Transportteknik⁴³⁹; fordonskombinationer – godstransporter, 200 gymnasiepoäng.

De kurser som ligger till grund för de olika behörigheterna och som eleven måste ha slutfört för att kunna examineras när det gäller yrkesförarutbildningen **persontransporter**:

För körkortsbehörighet D och yrkesförarkompetens (140 tim.)

- Transportteknik⁴⁴⁰; yrkestrafik – vux, 300 gymnasiepoäng,
- Persontransporter⁴⁴¹; persontrafik – vux, 200 gymnasiepoäng,

För körkortsbehörighet DE

- Transportteknik⁴⁴²; fordonskombinationer – persontransporter, 100 gymnasiepoäng.

Tänk på

⁴³² 3 kap. 1a § KKL (1998:488).

⁴³³ 7 kap. 10 § gymnasieförordningen (2010:2039).

⁴³⁴ 15 kap. 5 § skollagen (2010:800).

⁴³⁵ 6 kap. 3 § p. 8–11 TSFS 2012:41, 4 kap. 4 § p. 3 TSFS 2020:29.

⁴³⁶ SKOLFS 2010:226.

⁴³⁷ SKOLFS 2010:219.

⁴³⁸ SKOLFS 2010:218.

⁴³⁹ SKOLFS 2010:226.

⁴⁴⁰ SKOLFS 2010:226.

⁴⁴¹ SKOLFS 2010:225.

⁴⁴² SKOLFS 2010:226.

- En elev kan endast examineras för körkortsbehörigheterna C, CE **alternativt** D, DE inom sin kommunala vuxenutbildning. Med andra ord är någon form av kombinationsutbildning inte tillåten⁴⁴³ (se mer i kapitel 3, underrubrik 3.1. Examination av yrkesförarkompetens eller för körkortsbehörigheter för fler än ett transportslag).
- Yrkesförarkompetens inom kommunal vuxenutbildning motsvarar 140 timmars grundutbildning enligt lagen om yrkesförarkompetens.⁴⁴⁴
- Inom kommunal vuxenutbildning är det inte möjligt att rapportera en elev för yrkesförarkompetens när eleven är under 21 år. Skälet till detta är att utbildningens längd är anpassad för en förkortad grundutbildning för yrkesförarkompetens.⁴⁴⁵

⁴⁴³ 6 kap. 3 § p. 8–11 TSFS 2012:41.

⁴⁴⁴ 4 kap. 2 § andra stycket YKL (2007:1157).

⁴⁴⁵ 3 kap. 4 och 6 §§ YKL (2007:1157), 6 kap. 3 § p. 10–11 TSFS 2012:41, 4 kap. 4 § p. 3 TSFS 2020:29.

Kapitel 10. Prövning av kurs inom gymnasieutbildning och kommunal vuxenutbildning i samband med lärarutbildning

Gymnasieskolan

En elev i gymnasieskolan har rätt att genomgå prövning vid den egna skolenheten i alla kurser och det gymnasiearbete som ingår i elevens individuella studieplan, om eleven inte tidigare har fått betyg på kursen eller gymnasiearbetet eller om eleven har fått betyget F.⁴⁴⁶

Prövning för den som inte är elev i gymnasieskolan

Den som inte är elev i gymnasieskolan men som vill ha betyg därifrån har rätt att genomgå prövning i alla kurser som får finnas på ett nationellt program utom de kurser som bara får anordnas på vissa utbildningar. Rätten gäller också gymnasiearbetet.⁴⁴⁷

Prövning får göras endast vid en skolenhet som anordnar den aktuella kursen eller, när det gäller gymnasiearbetet, utbildning inom det kunskapsområde som gymnasiearbetet avser.⁴⁴⁸

Kommunal vuxenutbildning

Den som är bosatt i landet och vill ha betyg från kommunal vuxenutbildning ska ha möjlighet att genomgå prövning i alla kurser som det sätts betyg på och i gymnasiearbete. Detta gäller även den som tidigare har fått betyg på kursen eller gymnasiearbetet.

Prövning får bara göras hos en huvudman som anordnar den aktuella kursen eller, när det gäller gymnasiearbetet, utbildning inom det kunskapsområde som gymnasiearbetet avser.⁴⁴⁹

Särskilda regler när det gäller prövning av kurser inom fordons- och transportprogrammet, inriktning transport och på yrkesförarutbildning inom kommunal vuxenutbildning

När det gäller de kurser som har varit föremål för samråd mellan Skolverket och Transportstyrelsen⁴⁵⁰ och som ligger till grund för examination för yrkesförarkompetens och körkortsexaminationer finns det speciella regler som är viktigt att känna till.

Förarprövaren bör ha deltagit minst 40 procent av elevens undervisningstid

När en elev prövar en kurs/kurser som ligger till grund för en körkortsbehörighet och yrkesförarkompetens är examination och rapportering av körkortsbehörigheter eller yrkesförarkompetens endast möjlig när förarprövaren har undervisat eleven teoretiskt och praktiskt motsvarande minst 40 procent av elevens undervisningstid (avser normal studietid).⁴⁵¹

Om kraven i ovanstående fall inte är uppfyllda kan förarprövaren endast rapportera slutförd grundutbildning för yrkesförarkompetens till Transportstyrelsen. Det innebär att eleven i detta fall ges möjlighet att avlägga kunskapsprov för yrkesförarkompetens samt därefter förarprov för körkortsbehörighet C alt. CE eller D alt. DE på Trafikverket.

⁴⁴⁶ 8 kap. 24 § gymnasieförordningen (2010:2039).

⁴⁴⁷ 8 kap. 25 § första stycket gymnasieförordningen (2010:2039).

⁴⁴⁸ 8 kap. 25 § andra stycket gymnasieförordningen (2010:2039).

⁴⁴⁹ 20 kap. 40 § skollagen (2010:800).

⁴⁵⁰ 6 kap. 3 § p. 8–11 TSFS 2012:41, 4 kap. 4 § p. 3 TSFS 2020:29.

⁴⁵¹ 6 kap. 3 § p. 13 TSFS 2012:41, p. 3 andra stycket och allmänna råd till 4 kap. 4 § TSFS 2020:29.

Skolor som endast har YKB-utbildningsrapportör⁴⁵²

YKB-utbildningsrapportören kan i samband med prövning av kurs/kurser som ligger till grund för yrkesförarkompetens rapportera slutförd grundutbildning till Transportstyrelsen (under förutsättning att **alla kurser** är betygsatta). Det innebär att eleven i detta fall ges möjlighet att avlägga kunskapsprov för yrkesförarkompetens på Trafikverket.

En person som inte är behörig och antagen till fordons- och transportprogrammet, inriktning transport eller till yrkesförarutbildning inom kommunal vuxenutbildning **kan pröva kurs/kurser** som har varit föremål för samråd mellan Skolverket och Transportstyrelsen. **Personen kan dock inte** examineras och rapporteras för körkortsbekräftelser eller för godkänt prov för yrkesförarkompetens.⁴⁵³ Eleven kommer heller inte att kunna rapporteras för slutförd grundutbildning för yrkesförarkompetens eller avlägga kunskapsprov för yrkesförarkompetens på Trafikverket.

⁴⁵² 4 kap. 1– och 2 §§ TSFS 2020:29. Behörigheten till tjänsten att verka som YKB-utbildningsrapportör är personlig. Behörigheten är giltig om utbildningsanordnaren bedriver yrkesförarutbildning vid gymnasieskola eller kommunal vuxenutbildning enligt Skolverkets föreskrifter (SKOLFS) om nationell fastställd kurs som varit föremål för samråd mellan Skolverket och Transportstyrelsen.

⁴⁵³ 6 kap. 3 § p. 7–11 TSFS 2012:41, 4 kap. 4 § p. 2 TSFS 2020:29.

Kapitel 11. Elevens kostnader i samband med yrkesförarutbildning

I skollagen anges att utbildningen i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska vara avgiftsfri för eleverna. Eleven ska utan kostnad ha tillgång till böcker, verktyg och andra hjälpmedel som behövs för en tidsenlig utbildning.⁴⁵⁴ I skollagen anges även att utbildningen inom kommunal vuxenutbildning ska vara avgiftsfri för eleverna. Det får dock förekomma enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna.⁴⁵⁵

Elevens kostnader inom gymnasieskolan och gymnasiesärskolan

I gymnasieskolan får huvudmannen dock besluta att eleverna ska hålla sig med enstaka egna hjälpmedel. I verksamheten får också förekomma enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna.

Om det i en kurs finns *obligatoriska* inslag som är en förutsättning för att eleven ska kunna genomföra sin gymnasieutbildning måste skolhuvudmannen, enligt huvudregeln om avgiftsfri utbildning, stå för dessa kostnader exempelvis läkarundersökning eller synundersökning som ska bifogas till ansökan för körkortstillstånd samt kostnaden för ett körkortstillstånd.

Om eleven får sitt körkortstillstånd återkallat under utbildningens gång, t.ex. på grund av fortkörning, olovlig körning eller av annat skäl, uppstår det en situation där eleven per automatik inte kan tillgodogöra sig alla delar i utbildningen under den tid eleven saknar giltigt körkortstillstånd. Om det är skolan eller eleven som ska stå för kostnaden för ett nytt körkortstillstånd, är inte reglerat på annat sätt än att utbildningen ska vara avgiftsfri i enlighet med skollagen.⁴⁵⁶

När det gäller eventuella avgifter för förarprov på Trafikverket för olika körkortsbehörigheter eller kunskapsprov för yrkesförarkompetens så får det betraktas som frivilligt av skolan att betala avgifterna för eleven. Eleven kan inte kräva att skolan bekostar detta. Det är viktigt att eleven är informerad om vad som gäller innan han eller hon påbörjar sin utbildning så att det inte föreligger några oklarheter.

Elevens kostnader inom kommunal vuxenutbildning

Huvudmannen får bestämma att böcker och andra lärverktyg, som varje elev har för eget bruk och får behålla som sin egendom, ska anskaffas av eleverna själva eller erbjudas mot avgifter som högst motsvarar huvudmannens anskaffningskostnader. Lärverktyg som används i utbildningen ska i övrigt tillhandahållas utan kostnad för eleverna. Avgifter får heller inte tas ut i samband med ansökan om plats.⁴⁵⁷

När det gäller eventuella avgifter för förarprov på Trafikverket för olika körkortsbehörigheter eller kunskapsprov för yrkesförarkompetens så får det betraktas som frivilligt av skolan att betala avgifterna för eleven. Eleven kan inte kräva att skolan bekostar detta. Det är viktigt att eleven är informerad om vad som gäller innan han eller hon påbörjar sin utbildning så att det inte föreligger några oklarheter.

⁴⁵⁴ 15 kap. 17 § och 18 kap. 17 § skollagen (2010:800).

⁴⁵⁵ 20 kap. 7 § skollagen (2010:800).

⁴⁵⁶ 15 kap. 17 § skollagen (2010:800).

⁴⁵⁷ 20 kap. 7 § skollagen (2010:800).

Definitioner

Utdrag ur körkortslag (1998:488)⁴⁵⁸

Beteckning Körkortsbehörighet

AM	Moped klass I
B	Personbil med totalvikt av högst 3,5 ton och lätt lastbil samt enbart ett lätt släpfordon som är kopplat till sådan bil.
C1	Tung lastbil med totalvikt av högst 7,5 ton och personbil med totalvikt över 3,5 men inte 7,5 ton samt enbart ett lätt släpfordon som är kopplat till sådan bil.
C1E	Bil som omfattas av behörighet C1 eller B och ett eller flera släpfordon som är kopplade till sådan bil om bilens och släpfordonens sammanlagda totalvikt inte överstiger 12 ton.
C	Tung lastbil och personbil med totalvikt över 3,5 ton samt enbart ett lätt släpfordon som är kopplat till sådan bil.
CE	Bil som omfattas av behörighet C samt ett eller flera släpfordon, oavsett vikt, som är kopplade till sådan bil.
D1	Buss som är konstruerad och tillverkad för att ta högst 16 passagerare utöver föraren och vars längd inte överskrider åtta meter samt enbart ett lätt släpfordon som är kopplat till en sådan buss.
D1E	Buss som omfattas av behörighet D1 samt ett eller flera släpfordon, oavsett vikt, som är kopplade till sådan buss.
D	Buss som är konstruerad och tillverkad för att ta fler än åtta passagerare utöver föraren samt enbart ett lätt släpfordon som är kopplat till en sådan buss.
DE	Buss som omfattas av behörighet D samt ett eller flera släpfordon, oavsett vikt, som är kopplade till sådan buss.

Utdrag ur yrkestrafiklag (2012:210)

Linjetrafik Sådan yrkesmässig trafik för persontransporter som är tidtabellsbunden och där ersättningen bestäms särskilt för varje passagerare för sig. En förutsättning är vidare att trafiken inte ingår som ett led i ett sammanhängande arrangemang, där huvudsyftet är ett annat än själva transporten.

Beställnings- trafik Sådan yrkesmässig trafik för persontransporter med buss som inte är linjetrafik.

⁴⁵⁸ 2 kap. 5 § KKL (1998:488). Ovan listas endast de körkortsbehörigheter som omnämns i stödmaterialet.

Utdrag ur lag (2007:1157) om yrkesförarkompetens

1 kap. Inledande bestämmelser

Gods-transporter Körningar på väg i Sverige med fordon som kräver körkortsbeförhållningen C1, C1E, C eller CE enligt 2 kap. 5 § körkortslagen (1998:488) och som sker med gods. Med godstransporter avses också körningar som sker utan gods om körningen utgör ett led i sådana transporter.

Person-transporter Körningar på väg i Sverige med fordon som kräver körkortsbeförhållningen D1, D1E, D eller DE enligt 2 kap. 5 § körkortslagen och som sker med passagerare. Med persontransporter avses också körningar som sker utan passagerare om körningen utgör ett led i sådana transporter.

4 kap. Grundläggande kompetens

Utbildning

1 § En förare förvärvar grundläggande kompetens genom att delta i *grundutbildning* hos den som får bedriva utbildning enligt 8 kap. Grundutbildningen ska uppgå till 280 timmar och avslutas med prov. Vid godkänt resultat ska ett yrkeskompetensbevis enligt 6 kap. 1 § utfärdas.

2 § En förare kan förvärva grundläggande kompetens genom att delta i en *förkortad grundutbildning* hos den som får bedriva utbildning enligt 8 kap. (snabbförvärd grundläggande kompetens). Grundutbildningen ska uppgå till 140 timmar och avslutas med prov. Vid godkänt resultat ska ett yrkeskompetensbevis enligt 6 kap. 1 § utfärdas.

Utdrag ur förordning (2007:1470) om yrkesförarkompetens

2 kap. Grundläggande kompetens

Utbildningens innehåll m.m.

1 § Grundutbildningen ska omfatta de ämnen och avse de mål som anges i förordningen.

2 § En grundutbildning som uppgår till 280 timmar ska omfatta minst 20 timmars körträning.

3 § En grundutbildning som uppgår till 140 timmar ska omfatta minst tio timmars körträning.

Förtydligande

Förrarprövare

Förrarprövare inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning är en lärare som innehar en lärarexamen enligt högskoleförordningen (1993:100) med huvudsaklig inriktning mot yrkesförrarutbildning, naturbruksteknik eller anläggningsförrare. Läraren är anställd vid gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning och undervisar enligt nationellt fastställt ämnesplan vars innehåll har varit föremål för samråd mellan Skolverket och Transportstyrelsen. Läraren har genomgått en grundläggande utbildning för förrarprövare och är förordnad av Transportstyrelsen att förrätta förrarprov vid aktuell skola (skolenhet).⁴⁵⁹

YKB-utbildningsrapportör

För gymnasieskolor eller kommunal vuxenutbildning, som saknar egen förrarprövare, är det skolhuvudmannens ansvar att utse en rapportör (kallas YKB-utbildningsrapportör). Rapportören måste vara kopplad till den skola (skolenhet) inom den utbildning där rapportering av yrkesförrarkompetens sker. Tjänsten är i första hand administrativ och den som ska rapportera måste ansöka om anslutning till Transportstyrelsen rapporteringstjänst.⁴⁶⁰

Skolhuvudmannen ansvarar för att den som verkar som YKB-utbildningsrapportör har kunskaper inom rapportering om genomgången grundutbildning för yrkesförrarkompetens vid gymnasieskola eller kommunal vuxenutbildning.

Övningskörning

Övningskörning avser en körning av fordon, där eleven kör under handledning, som syftar till utbildning för en specifik körkortsbehörighet.⁴⁶¹

Körträning

Körträning avser träning i rationell körning med beaktande av säkerhetsbestämmelserna. Körträning är en mer avancerad körning än den övningskörning som syftar till en körkortsbehörighet C eller körkortsbehörighet D.⁴⁶²

⁴⁵⁹ 2 kap. 1 § TSFS 2012:61.

⁴⁶⁰ 4 kap. 1– och 2 §§ TSFS 2020:29.

⁴⁶¹ 4 kap. 1–4 §§ KKF (1998:980).

⁴⁶² 4 kap. 3 § YKL (2007:1157), 2 kap. 5 § YKF (2007:1470).

Regelverk som berörs i detta stödmaterial

EU direktiv

RÅDETS DIREKTIV 2006/126/EG
av den 20 december 2006 om körkort

RÅDETS DIREKTIV 2003/59/EG

av den 15 juli 2003 om grundläggande kompetens och fortbildning för förare av vissa vägfordon för gods- eller persontransport

Lagar

SFS 1998:488 Körkortslag (KKL)

SFS 2007:1157 Lag om yrkesförarkompetens (YKL)

SFS 2010:800 Skollag

Förordningar

SFS 1998:980 Körkortsförordning (KKF)

SFS 2004:865 Förordning om kör- och vilotider samt färdskrivare, m.m.

SFS 2007:1470 Förordning om yrkesförarkompetens (YKF)

SFS 2010:2039 Gymnasieförordning

SFS 2011:1108 Förordning om vuxenutbildning

SFS 2016:937 Förordning om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning

SKOLFS 2011:144 Förordning om läroplan för gymnasieskolan

SKOLFS 2012:101 Förordning om läroplan för vuxenutbildning

Förarbeten

Prop. 1981/82:81 Om riktlinjer för det framtida trafiksäkerhetsarbetet m.m.

Prop. 1990/91:85 Växa med kunskap om gymnasieskolan och vuxenutbildning

Prop. 2011/12:50 En gymnasiesärskola med hög kvalitet

Prop. 2019/20:112 Genomförande av ändringar i yrkesförardirektivet

Skolverkets föreskrifter

SKOLFS 2010:41 Skolverkets föreskrifter om kurser för fordons- och transportprogrammet

SKOLFS 2010:216	Skolverkets föreskrifter om ämnesplan för ämnet fordons- och transportbranschen i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå
SKOLFS 2010:217	Skolverkets föreskrifter om ämnesplan för ämnet fordonsteknik i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå
SKOLFS 2010:218	Skolverkets föreskrifter om ämnesplan för ämnet godshantering i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå
SKOLFS 2010:219	Skolverkets föreskrifter om ämnesplan för ämnet godstransporter i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå
SKOLFS 2010:225	Skolverkets föreskrifter om ämnesplaner för ämnet persontransporter i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå
SKOLFS 2010:226	Skolverkets föreskrifter om ämnesplan för ämnet godshantering i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå
SKOLFS 2011:123	Skolverkets föreskrifter om betygskatalog
SKOLFS 2011:161	Skolverkets föreskrifter om ämnesplan för ämnet anläggningsförare i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå
SKOLFS 2012:8	Skolverkets föreskrifter om betygskatalog för vuxenutbildning
Transportstyrelsens föreskrifter	
TSFS 2012:41	Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om förarprov, gemensamma bestämmelser
TSFS 2012:50	Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om kunskapsprov för traktorkort
TSFS 2012:61	Transportstyrelsens föreskrifter om förordnande att förrätta prov
TSFS	Transportstyrelsens föreskrifter om kursplan, behörigheterna: TSFS 2011:20 B, TSFS 2011:22 C1 och C, TSFS 2011:23 C1E och CE, TSFS 2011:24 D1 och D, TSFS 2011:25 D1E och DE
TSFS	Transportstyrelsens föreskrifter om förarprov, behörigheterna: TSFS 2012:43 B, TSFS 2012:46 C1 och C, TSFS 2017:117 C1E och CE, TSFS 2012:48 D1 och D, TSFS 2017:118 D1E och DE
TSFS 2020:29	Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om yrkesförarkompetens

TSFS 2010:81	Transportstyrelsens föreskrifter om skylt vid övningskörning och körträning samt uppsikt över övningskörning vid trafikskola
TSFS 2013:114	Transportstyrelsens föreskrifter om ansökan om körkort på elektronisk väg
TSFS 2016:105	Transportstyrelsens föreskrifter om avgifter inom vägtrafikområdet
TSFS 2013:117	Transportstyrelsens föreskrifter om ansökan och utfärdande av färdskrivarkort
TSFS 2012:60	Transportstyrelsens föreskrifter om körkortets utformning och innehåll

Ansökan för att bli förarprövare eller rapportör för yrkesförarkompetens

Ansökan för förordnande som förarprövare

Ansökan som förarprövare vid gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå.

Ansökan för att bli YKB-utbildningsrapportör

Ansökan som YKB-utbildningsrapportör vid gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå.

Ansökan om anslutning till Transportstyrelsens internetjänst för rapportering av slutförd utbildning för yrkesförarkompetens.

Ansökan om avtal med Transportstyrelsen

Ansökan om anslutning till Transportstyrelsens internetjänst för gymnasieskolor och den kommunala vuxenutbildningens rapporteringar av godkända förarprov för körkort och prov för yrkesförarkompetens:

Läs mer: www.transportstyrelsen.se/infogymochvux

Övrig information på webben

Information om körkort etc: www.transportstyrelsen.se

Kontaktuppgifter till Transportstyrelsen

Frågor angående körkort, rapporteringar av förarprov:

Kontakta kundtjänst Tel: 0771-81 81 81.

Frågor kan även ställas i webbformulär på internet: www.transportstyrelsen.se/sv/kontakta-oss/

Frågor angående förordnande av förarprövare, fortbildning av förarprövare, av- och påanmälan av förarprövare samt tillsynsavgifter:

Sektion provning trafikant: E-post: vag.tff@transportstyrelsen.se

Frågor angående tillsyn

Sektion tillsyn trafikant: E-post: vag.tff@transportstyrelsen.se

Frågor angående regler och undantag från regler

Sektion trafikantregler: E-post: vag@transportstyrelsen.se